

Skolväsendet

Sammanfattning

Utbildningsutskottet behandlar i detta betänkande 145 motionsyrkanden om frågor som rör skolväsendet från den allmänna motionstiden 2012. Av dessa föreslås att 58 motionsyrkanden bereds förenklat eftersom de i huvudsak överensstämmer med motionsförslag som har behandlats tidigare under mandatperioden.

Motionerna tar upp frågor om skolpolitik och skolreformer, kommunernas resurstilldelning, fristående skolor, skolplikt och rätt till utbildning, skolans värdegrund, betyg, legitimationsfrågor, lärarfortbildning i vissa ämnen, studie- och yrkesvägledning, skolbibliotek, IT i skolan, elevhälsa, mobbning och diskriminering, jämställdhet och genus, inflytande i skolan samt vissa undervisningsämnen.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden och hänvisar i huvudsak till gällande bestämmelser, aviserade och beslutade propositioner, planerade eller vidtagna åtgärder samt i övrigt pågående utrednings- och beredningsarbeten inklusive beredningen av den parlamentariskt sammansatta Friskolekommitténs (U 2011:04) betänkande.

I betänkandet finns 37 reservationer från S, MP, SD och V samt 1 särskilt yttrande från S och MP och 2 särskilda yttranden från V.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning	9
Bakgrund	9
Utskottets överväganden	11
Skolpolitik och skolreformer	11
Resurser efter behov	18
Förutsättningar för fristående skolor	21
Övrigt om fristående skolor	25
Skolplikt och rätt till utbildning	28
Skolans värdegrund	31
Betyg och nationella prov	35
Legitimationsfrågor	39
Fortbildning	42
Studie- och yrkesvägledning	44
Skolbibliotek	46
IT i skolan	50
Elevhälsa	53
Diskriminering och kränkande behandling	54
Jämställdhet och genus	57
Inflytande	60
Vissa undervisningsämnen	63
Motioner som bereds förenklat	66
Reservationer	67
1. Skolpolitik och skolreformer, punkt 1 (S)	67
2. Skolpolitik och skolreformer, punkt 1 (V)	68
3. Utbildning för specialskolans målgrupp, punkt 2 (MP, V)	69
4. Resurser efter behov, punkt 3 (S, MP, V)	70
5. Tilläggsbelopp till elever i behov av särskilt stöd, punkt 4 (MP)	71
6. Nationella regler för resursfördelningen i skolan, punkt 5 (V)	72
7. Förutsättningar för fristående skolor, punkt 6 (S, SD)	72
8. Förutsättningar för fristående skolor, punkt 6 (V)	73
9. Övrigt om fristående skolor, punkt 7 (SD)	74
10. Skattemedel till skolan, punkt 8 (SD, V)	75
11. Välja skola utifrån fakta, punkt 9 (SD)	75
12. Skolplikt och rätt till utbildning, punkt 10 (SD)	76
13. Skolans värdegrund, punkt 11 (MP, V)	77
14. Skolans värdegrund, punkt 11 (SD)	77
15. Betyg, punkt 12 (MP)	78
16. Nationella prov och omprövning av betyg, punkt 13 (MP, V)	79
17. Legitimationsfrågor, punkt 14 (MP, V)	80
18. Kompletterande utbildning för förskollärare, punkt 15 (S, V)	81
19. Fortbildning i vissa ämnen, punkt 16 (MP)	82
20. Fortbildning i vissa ämnen, punkt 16 (SD)	82
21. Fortbildning i vissa ämnen, punkt 16 (V)	83

22. Studie- och yrkesvägledning, punkt 17 (S, V)	84
23. Skolbibliotek och läslust, punkt 18 (S)	84
24. Reglering av skolbibliotek, punkt 19 (V)	85
25. Bibliotek i förskolan, punkt 20 (V)	86
26. Bibliotekssamarbeten och biblioteksplaner, punkt 21 (MP)	87
27. Nationell IT-strategi för skolan, punkt 22 (S, MP, V)	88
28. IT-satsningar i skolan, punkt 23 (V)	89
29. Elevehälsa, punkt 24 (S, V)	90
30. Diskriminering och kränkande behandling, punkt 25 (S)	91
31. Diskriminering och kränkande behandling, punkt 25 (MP, V)	91
32. Diskriminering och kränkande behandling, punkt 25 (SD)	93
33. Jämställdhet och genus, punkt 26 (S)	93
34. Jämställdhet och genus, punkt 26 (V)	94
35. Inflytande i skolan, punkt 27 (S)	97
36. Inflytande i skolan, punkt 27 (MP)	97
37. Vissa undervisningsämnen, punkt 28 (SD)	98
Särskilda yttranden	99
1. Förutsättningar för fristående skolor, punkt 6 (V)	99
2. Övrigt om fristående skolor, punkt 7 (S, MP)	99
3. Övrigt om fristående skolor, punkt 7 (V)	100
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	102
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	102
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 29	117

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skolpolitik och skolreformer

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So484 av Fredrik Schulte (M) yrkande 5,

2012/13:Ub218 av Agneta Gille och Lena Sommestad (båda S),

2012/13:Ub257 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 1, 2, 7 och 16.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

2. Utbildning för specialskolans målgrupp

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub400 av Christer Akej (M) och

2012/13:Ub453 av Jabar Amin m.fl. (MP).

Reservation 3 (MP, V)

3. Resurser efter behov

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub316 av Hannah Bergstedt och Fredrik Lundh Sammeli (båda S),

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 8 och

2012/13:Ub498 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 4 (S, MP, V)

4. Tilläggsbelopp till elever i behov av särskilt stöd

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ub310 av Mats Pertoft och Mehmet Kaplan (båda MP).

Reservation 5 (MP)

5. Nationella regler för resursfördelningen i skolan

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ub208 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 6 (V)

6. Förutsättningar för fristående skolor

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub208 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 1–3,

2012/13:Ub353 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S),

2012/13:Ub359 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (S),

2012/13:Ub452 av Bo Bernhardsson (S) och

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 24.

Reservation 7 (S, SD)

Reservation 8 (V)

7. Övrigt om fristående skolor

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub324 av Richard Jomshof och Margareta Larsson (båda SD),

2012/13:Ub415 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S),

2012/13:Ub447 av Jennie Nilsson och Hans Hoff (båda S),

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 23 och

2012/13:Ub494 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 20.

Reservation 9 (SD)

8. Skattemedel till skolan

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 25.

Reservation 10 (SD, V)

9. Välja skola utifrån fakta

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 26.

Reservation 11 (SD)

10. Skolplikt och rätt till utbildning

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub223 av Annelie Enochson (KD),

2012/13:Ub247 av Lena Hallengren (S),

2012/13:Ub252 av Helene Petersson i Stockaryd (S),

2012/13:Ub325 av Gunilla Nordgren (M),

2012/13:Ub419 av Helena Bouveng (M),

2012/13:Ub474 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 1 och

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 11.

Reservation 12 (SD)

11. Skolans värdegrund

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub230 av Penilla Gunther (KD),

2012/13:Ub241 av Jabar Amin m.fl. (MP),

2012/13:Ub398 av Mikael Oscarsson (KD) och

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8.

Reservation 13 (MP, V)

Reservation 14 (SD)

12. Betyg

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ub516 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 1–4 och 7.

Reservation 15 (MP)

13. Nationella prov och omprövning av betyg

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub207 av Emma Henriksson och Andreas Carlson (båda KD) och

2012/13:Ub516 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 5 och 6.

Reservation 16 (MP, V)

14. Legitimationsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub246 av Lena Hallengren (S),

2012/13:Ub389 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 7 och

2012/13:Ub404 av Monica Green (S).

Reservation 17 (MP, V)

15. Kompletterande utbildning för förskollärare

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ub446 av Lennart Axelsson m.fl. (S).

Reservation 18 (S, V)

16. Fortbildning i vissa ämnen

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 3,

2012/13:Kr207 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 5,

2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 3 och

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 9.

Reservation 19 (MP)

Reservation 20 (SD)

Reservation 21 (V)

17. Studie- och yrkesvägledning

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub271 av Andreas Carlson (KD) och

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 22.

Reservation 22 (S, V)

18. Skolbibliotek och läslust

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkande 12 och

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 17.

Reservation 23 (S)

19. Reglering av skolbibliotek

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Kr326 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4 och

2012/13:Ub211 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 24 (V)

20. Bibliotek i förskolan

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr326 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 5.

Reservation 25 (V)

21. Bibliotekssamarbeten och biblioteksplaner

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ub456 av Tina Ehn m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Reservation 26 (MP)

22. Nationell IT-strategi för skolan

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 20.

Reservation 27 (S, MP, V)

23. IT-satsningar i skolan

Riksdagen avslår motion

2012/13:Ub211 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 28 (V)

24. Elevhälsa

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 28 och

2012/13:Ub493 av Anne Marie Brodén (M).

Reservation 29 (S, V)

25. Diskriminering och kränkande behandling

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 5,

2012/13:Ub355 av Hans Hoff (S),

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 29 och 30 samt

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 10.

Reservation 30 (S)

Reservation 31 (MP, V)

Reservation 32 (SD)

26. Jämställdhet och genus

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub212 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 2–4,

2012/13:Ub444 av Kerstin Engle m.fl. (S) och

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 32.

Reservation 33 (S)

Reservation 34 (V)

27. Inflytande i skolan

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 4 och

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 34 och 35.

Reservation 35 (S)

Reservation 36 (MP)

28. Vissa undervisningsämnen

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Ub339 av Hans Wallmark (M),

2012/13:Ub345 av Jessika Vilhelmsson (M),

2012/13:Ub420 av Helena Bouveng (M) och

2012/13:Ub430 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 37 (SD)

29. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 30 maj 2013

På utbildningsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ibrahim Baylan (S), Betty Malmberg (M), Louise Malmström (S), Jan Ericson (M), Thomas Strand (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Tina Acketoft (FP), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (FP), Carina Herrstedt (SD), Esabelle Dingizian (MP), Annika Eclund (KD) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 145 motionsyrkanden som rör övergripande skolfrågor från den allmänna motionstiden 2012, varav 58 behandlas förenklat. En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1.

Motionsyrkandena avser frågor om skolpolitik och skolreformer, skatte-medel till skolan, utbildning för specialskolans målgrupp, resurser efter behov, tilläggsbelopp till elever i behov av särskilt stöd, nationella regler för resurstilldelningen i skolan, fristående skolor, välja skola utifrån fakta, skolplikt och rätt till utbildning, skolans värdegrund, betyg, nationella prov och omprövning av betyg, legitimationsfrågor, fortbildning, studie- och yrkesvägledning, skolbibliotek, IT i skolan, elevhälsa, mobbning och diskriminering, jämställdhet och genus, inflytande i skolan samt vissa undervisningsämnen.

Flera av motionsyrkandena tar upp samma, eller i huvudsak samma, frågor som riksdagen har behandlat tidigare under mandatperioden och dessa behandlas därför förenklat. En förteckning över dessa motionsyrkanden finns i bilaga 2.

Utbildningsutskottet informerades den 16 oktober 2012 av Nationella skolbiblioteksgruppen om aktuella frågor, den 18 december 2012 av statssekreterare Bertil Östberg, Utbildningsdepartementet, om arbetet med lärarlegitimationen, den 7 mars 2013 av Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) om verksamheten vid institutet samt den 14 mars 2013 av Specialpedagogiska myndigheten om verksamheten vid myndigheten. Den 22 januari 2013 besökte utskottet Skolverket och fick bl.a. information som rörde skolväsendet.

Bakgrund

Skolväsendet omfattar enligt skollagen (2010:800) skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare. I skolväsendet ingår också fritidshem. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna och av enskilda. Regelverket är så långt det är möjligt gemensamt för alla skolformer och huvudmän. I det här betänkandet behandlas skolformsövergripande frågor.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2012 som rör specifika skolformer i egna betänkanden: betänkande 2012/13:UbU4 om förskolan, betänkande 2012/13:UbU5 om grundskolan och fritidshemmet, betänkande 2012/13:UbU6 om gymnasieskolan samt betänkande 2012/13:UbU9 om vuxenutbildningen.

Utskottets överväganden

Skolpolitik och skolreformer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utbildningen inom skolväsendet, val av skola, utbildning för specialskolans målgrupp och utbildning i hållbar utveckling. Jämför reservationerna 1 (S), 2 (V) och 3 (MP, V).

Motionerna

Utbildningen inom skolväsendet

I kommittémotion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 1 begär motionärerna att en modern kunskapsskola skapas för alla med kvalitet och kreativitet i centrum. Alla skolor ska vara bra skolor och det kräver ett skolsystem där den enskilde elevens utveckling står i centrum. Den svenska skolan har i flera år levererat allt sämre resultat, och samtidigt tappar svenska elever i internationella kunskapsmätningar. Socialdemokraterna prioriterar investeringar i lärarna och bättre undervisning, ökad likvärdighet och minskade sociala klyftor i skolan samt fokus på de framtidskompetenser som eleverna behöver som medborgare och löntagare eller företagare. I motionens yrkande 2 konstateras att det behövs en långsiktig skolpolitik. Det är inte rimligt att barn under sin skoltid kan få uppleva fyra olika regeringar med olika skolpolitik. Lärare och elever måste få veta vad som gäller. Motionärerna är därför beredda att medverka till breda överenskommelser om viktiga skolfrågor så att skolans personal kan få långsiktiga och hållfasta förutsättningar för att lyckas. I motionens yrkande 7 framhåller motionärerna att Sverige bör föra en politik för såväl höga kunskapsresultat som en likvärdig skola där varje elev når målen och utvecklar sin fulla potential. För att höja resultaten för alla elever i skolan behöver skolan ha höga positiva förväntningar på alla elever. Undervisningen ska individanpassas men det egna arbetet behöver minska eftersom det har lett till såväl lägre generella kunskapsresultat som större skillnader. I yrkande 16 pekar motionärerna på att det behövs utmaningar för duktiga elever. För dessa elever som snabbt tillägnar sig kunskap ska undervisningen innebära att det ska bli lättare att kunna lära sig mer och få djupare kunskaper. Den elev som vill ska kunna läsa kurser på gymnasienivå.

I partimotion 2012/13:Ub257 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 2 begärs att den utredning som ska utvärdera och analysera de stora skolreformerna ges ett tilläggsuppdrag om att ta fram förslag på hur staten åter kan bli huvudman för den svenska skolan. För att nå en nationell likvärdig-

het i utbildningen måste staten få en tydligare roll för att samordna och stödja skolans arbete. Alla skolor i hela landet måste garanteras likvärdiga ekonomiska och kompetensmässiga förutsättningar. Det ska inte spela någon roll i vilken kommun eller skola en elev går. För att alla elever ska få en likvärdig utbildning måste staten garantera detta.

Val av skola

I partimotion 2012/13:Ub257 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 framhålls att ett införande av närhetsprincipen skulle kunna motverka vissa problem med segregeringen. I första hand ska varje elev gå i en skola så nära hemmet som möjligt. Geografisk närhet ska ge företräde om fler elever önskar gå i samma skola än det finns plats för.

I motion 2012/13:So484 av Fredrik Schulte (M) yrkande 5 begärs att det ska bli svårare för kommunerna att stoppa möjligheten för elever i grundskolan att gå i skolor som ligger i andra kommuner än den eleverna i fråga är skattskrivna i. Enligt motionären hämmar lagstiftningen valfriheten då elever eller föräldrar som hellre vill välja en skola i en annan kommun endast får det om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola.

Utbildning för specialskolans målgrupp

I motion 2012/13:Ub453 av Jabar Amin m.fl. (MP) begärs att Specialpedagogiska skolmyndigheten ska få i uppdrag att ansvara för en nationell samordning av och likvärdig utbildning för alla döva och hörselskadade elever samt för dövblinda elever. Det behöver utvecklas ett arbete som fokuserar på den här elevgruppens möjligheter och förmågor. Arbetet ska leda till bättre omvärldsbevakning, resultatuppföljning och kvalitetssäkring.

I motion 2012/13:Ub400 av Christer Akej (M) begärs att begreppet särskola ses över bl.a. mot bakgrund av att begreppet har fått en negativ klang i samhället och då Skolverket konstaterat att särskolan kan innebära begränsningar för elevers möjligheter till vidare utbildning och karriär på arbetsmarknaden.

Utbildning i hållbar utveckling

Motion 2012/13:Ub218 av Agneta Gille och Lena Sommestad (båda S) behandlar frågan om utbildning i hållbar utveckling nationellt och internationellt. Motionärerna anser att det finns starka skäl för att hållbar utveckling förs in som ett viktigt perspektiv i utbildningen på alla nivåer inom bl.a. förskolan, grundskolan och gymnasieskolan.

Utskottets ställningstagande

Utbildningen inom skolväsendet

Utskottet vill inledningsvis framhålla att regeringen sedan regeringsskiftet 2006 har initierat ett stort antal reformer som nu genomförs i hela skolväsendet och kan konstatera att för regeringen har det primära syftet med utbildningspolitiken varit att stärka kunskapsuppdraget. Höstterminen 2011 inleddes ett historiskt läsår för den svenska skolan. En ny sammanhållen skollag började tillämpas som omfattar utbildning fr.o.m. förskola t.o.m. vuxenutbildning. Skollagen utgör basen för kunskap, valfrihet och trygghet i hela skolväsendet. En ny lärarutbildning startade med syfte att garantera lärar- och förskolläraryrken av hög kvalitet som lever upp till skolans och förskolans behov. Ett system med legitimation för lärare och förskollärare som bedriver och ansvarar för undervisningen infördes. Det infördes även nya och mer rättvisa betyg enligt en ny betygsskala med fler steg samt nya kurs- och läroplaner med tydligare mål och mer fokus på kunskap. En ny reformerad gymnasieutbildning infördes med fler nationella inriktningar att välja på.

De grundläggande syftena med utbildningen inom skolväsendet framgår av skollagens (2010:800) första kapitel. Utbildningen ska syfta till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska också främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de kan utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Dessa bestämmelser kompletteras av bestämmelser i respektive skolformskapitel som anger syftet med utbildningen i den aktuella skolformen samt av läroplanerna och kursplanerna för varje skolform. I 1 kap. 9 § skollagen anges att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. Begreppet "likvärdig" innebär inte att utbildningen ska vara likformig i betydelsen likadan utan att kvaliteten i verksamheten ska vara så hög att de fastställda målen kan uppnås oavsett var i landet verksamheten bedrivs. Hur verksamheten ska utformas för att nå de fastställda målen kan variera beroende på lokala behov och förutsättningar. (Se prop. 2009/10:165, s. 638.)

I den nya skollagen infördes en bestämmelse i 3 kap. 3 § skollagen om barnens och elevernas lärande och personliga utveckling som inte hade sin motsvarighet i 1985 års skollag. I bestämmelsen sägs att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Utskottet kan konstatera att regeringen inte innebär att huvudmannen kan nöja sig med att en

elev når den lägsta godtagbara kunskapsnivån. Syftet är att markera att ambitionen måste vara högre än så. Tillgängliga resurser kan inte heller bara riktas mot de svagaste eleverna, utan även de som har lättare att nå utbildningens mål har rätt till ledning och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt. (Se prop. 2009/10:165 s. 662.)

När det gäller yrkanden om kunskapsresultaten i skolan vill utskottet lyfta fram att en av de viktigaste förändringarna i skollagen var att rättigheterna för den elev som behöver stöd och hjälp stärktes. Kraven på att utreda en elevs behov av särskilt stöd har blivit tydligare, bl.a. genom att skyldigheten att utreda en elevs behov av särskilt stöd ska ske skyndsamt. En annan förändring var skyldigheten att ge särskilt stöd till elever med andra svårigheter än svårigheter i skolarbetet. Med uttrycket ”andra svårigheter i sin skolsituation” avses sådana situationer där en elev behöver särskilt stöd även om det just då inte finns någon anledning befara att han eller hon inte ska nå de kunskapskrav som minst ska nås. I utredningen ska elevens synpunkter inhämtas. (Se prop. 2009/10:165 s. 664.)

Utskottet kan konstatera att utbildningsväsendet står inför stora utmaningar. Många undersökningar tyder på att svenska elevers kunskapsresultat sjunker och alltför många elever lämnar fortfarande såväl grund- som gymnasieskolan utan fullständiga betyg. Utskottet är medvetet om att det tar tid att förändra skolan. Med en ny skollag, en ny lärarutbildning, ett nytt legitimationssystem, en ny läroplan, en ny gymnasieskola och ett nytt betygssystem tar det ett tag innan reformerna får effekt på elevernas resultat. Förbättrade kunskapsresultat kräver en mängd insatser på olika nivåer. Det handlar såväl om att stödja elever som har svårt att nå målen som att sporra de elever som har lätt att lära. Utskottet vill mot bakgrund av detta peka på några ytterligare insatser som för närvarande pågår för att förbättra den svenska skolan och elevernas resultat.

Högpresterande elever

Hösten 2012 startade försök med riksrekryterande spetsklasser för elever i årskurs 7–9. Elever på spetsutbildningarna ska bl.a. kunna läsa och få betyg i gymnasiekurser. Skolorna får utforma egna prov och tester för antagning och urval av elever. Spetsutbildningen gäller utbildning i något eller några av ämnena engelska, matematik, naturorienterade ämnen (biologi, fysik eller kemi), samhällsorienterade ämnen (geografi, historia, religionskunskap eller samhällskunskap) eller språkval. Skolverket har sammanlagt beviljat 18 skolor tillstånd att delta i försöksverksamheten med spetsutbildning. Skolverket ska utvärdera försöksverksamheten och årligen under perioden 2013–2020 lämna en redovisning till regeringen. Våren 2013 påbörjas arbetet med utvärderingar.

Utvärdering av de senaste årens skolreformer

Regeringen har den 20 december 2012 med utgångspunkt i utbildningsutskottets betänkande och tillkännagivande (2010/11:UbU7) gett Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) i uppdrag att utvärdera de senaste årens stora skolreformer (U2012/7283/S och U2011/2269/S). IFAU ska sammanställa egeninitierade och andras för detta uppdrag relevanta utvärderingar och uppdrag. IFAU kan komplettera med nya studier om så krävs för att kunna ge en samlad bild. Uppdraget omfattar grund- och gymnasieskolan. IFAU ska i genomförandet av uppdraget, där det är möjligt, särskilt beakta aspekter som betygsresultat och fullföljandet av utbildning, liksom kön, utländsk bakgrund och tid i Sverige. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 december 2014.

Utvärdering av kausala effekter på kommunaliseringen

Regeringen har tillsatt en utredning som ska utvärdera eventuella kausala effekter av kommunaliseringen för elevernas studieresultat, läraryrkets status, lärarnas och rektorernas arbetsuppgifter samt likvärdigheten i skolväsendet (U 2012:09, dir. 2012:84). Därutöver ska utredaren analysera hur kommunerna, med utgångspunkt i ansvarsfördelningen mellan stat och kommun, har styrt skolverksamheten när det gäller planering, uppföljning, utvärdering, lokalt utvecklingsarbete och lärarnas kompetensutveckling. Det ingår inte i utredarens uppdrag att lämna förslag på förändringar av huvudmannskapet inom skolväsendet.

Utredning om förbättrade resultat i grundskolan

Regeringen har även tillkallat en särskild utredare som ska bedöma när de åtgärder som har vidtagits från 2007 och framåt för att höja kunskapsnivån och öka måluppfyllelsen i grundskolan kan förväntas få avsedd effekt (U 2012:04, dir. 2012:53). Utredaren ska dessutom utreda vilka data som behövs för att i ökad utsträckning kunna utvärdera de reformer som genomförs på skolområdet och belysa hur reformer på skolområdet bör genomföras för att underlätta utvärdering. Utredaren redovisade den 30 april 2013 den del av uppdraget som avser att bedöma när åtgärderna för att höja kunskapsnivån och öka måluppfyllelsen i grundskolan kan förväntas få avsedd effekt (SOU 2013:30). Uppdraget ska slutredovisas senast den 29 november 2013.

Uppgörelse i den parlamentariska Friskolekommittén

Utskottet noterar att det finns en överenskommelse (UbU, dnr 2045-2012/13) mellan en majoritet av partierna (M, FP, C, KD, S och MP) i den parlamentariskt sammansatta Friskolekommittén (U 2011:04). Överenskommelsen behandlar följande frågor.

- Prövning av skolhuvudmännens lämplighet vad gäller vandel och ekonomisk skötsamhet
- Prövning av ägarnas lämplighet och långsiktighet
- Obligatoriskt samråd mellan kommunen och friskolan för bättre samarbete och lika villkor
- Meddelarskydd för anställda vid friskolor
- Öppenhet, insyn och offentlighet
- Skärpta sanktioner vid allvarliga brister
- Frågan om lärarresurser
- Snabbspår i Skolinspektionen för brådskande ärenden m.m.
- Frågan om reglering av syftet med bolag som bedriver skolverksamhet
- Frågan om skolors utrymme för nytänkande och innovation

Friskolekommittén kommer att överlämna sitt betänkande inom kort.

Sammanfattande bedömning

Utskottet anser att det pågående reformeringsarbetet bör inväntas och avstyrker därmed motionerna 2012/13:Ub257 (V) yrkande 2 och 2012/13:Ub465 (S) yrkandena 1, 2, 7 och 16.

Val av skola

När det gäller frågan om att det bör bli svårare för kommunerna att stoppa möjligheten för elever att gå i en skola i en annan kommun vill utskottet upplysa om vad som sägs i 10 kap. 25 § skollagen. Bestämmelsen ger en elev rätt att bli mottagen i en grundskola som anordnas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola. Särskilda skäl kan vara bl.a. mobbning och andra allvarliga konfliktsituationer. Det bör uppmärksammas att det alltså är den kommun där barnet önskar fullgöra sin utbildning som ska göra prövningen. Hemkommunens inställning i frågan om ersättning för mottagandet är utan betydelse i frågan om barnet ska tas emot eller inte (se prop. 2009/10: 165 s. 737).

Utskottet vill även uppmärksamma att det i 10 kap. 30 § skollagen anges att en elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola. I bestämmelsen sägs också att kommunen i annat fall endast får frånga elevens vårdnadshavares önskemål om den önskade placeringen skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen, eller det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Utskottet anser att det inte finns skäl för någon ändrad reglering på området och avstyrker därmed motionerna 2012/13:Ub257 (V) yrkande 1 och 2012/13:So484 (M) yrkande 5.

Utbildning för specialskolans målgrupp

När det gäller yrkandet om att Specialpedagogiska skolmyndigheten bör få i uppdrag att ansvara för en nationell samordning av och likvärdig utbildning för alla döva och hörselskadade elever samt för dövblinda elever kan utskottet konstatera följande.

I skollagen regleras vilka barn som ska tas emot i specialskolan. Det är barn som på grund av sin funktionsnedsättning eller andra särskilda skäl inte kan gå i grundskolan eller grundsärskolan och som är dövblinda eller annars är synskadade och har ytterligare funktionsnedsättning, i annat fall är döva eller hörselskadade eller har en grav språkstörning (7 kap. 6 §). I 12 kap. samma lag regleras utbildningen för elever i specialskolan.

Regeringen har den 28 februari 2013 tillsatt en särskild utredare som – i egenskap av nationell samordnare – ska stödja kommunala, enskilda och statliga skolhuvudmän som bedriver utbildning för de elever inom specialskolans målgrupp som är döva eller hörselskadade eller har en grav språkstörning och är i behov av teckenspråk (dir. 2013:29). Syftet med uppdraget är att öka elevernas måluppfyllelse och göra det möjligt för eleverna och deras vårdnadshavare att i större utsträckning välja skola. Uppdraget ska redovisas senast den 4 mars 2015. Utskottet anser därmed att yrkandet har tillgodosetts och avstyrker motion 2012/13:Ub453 (MP).

Beträffande yrkandet om att man bör se över begreppet särskola på grund av risk för begränsningar för elevers möjligheter till vidare utbildning vill utskottet inledningsvis lyfta fram utbildningsministerns svar på den skriftliga frågan 2007/08:605. På frågan om att eventuellt ändra begreppet särskola betonade utbildningsministern att man genom att göra särskolan bättre kunde förändra de negativa attityder som många har och att någon förändring av namnet därför inte var aktuell. Utskottet kan konstatera att den obligatoriska särskolan fick beteckningen grundsärskola för att få samstämmighet i terminologin med begreppet gymnasiesärskola i och med införandet av skollagen. Genom förändringar i skollagen den 1 april 2012 har bestämmelserna för gymnasiesärskolan i stora delar anpassas till bestämmelserna för den reformerade gymnasieskolan. Syftet med utbildningen har också gjorts tydligare genom att föreskriva att utbildningen ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet (se bet. 2011/12: UbU9, rskr. 2011/12:141). Utskottet anser därmed att det inte föreligger några skäl för att förändra regleringen på området och avstyrker motion 2012/13:Ub400 (M).

Hållbar utveckling

Begreppet hållbar utveckling blev allmänt känt genom arbetet inom den s.k. Brundtlandkommissionen som FN tillsatte i mitten av 1980-talet. Brundtlandkommissionen definierade hållbar utveckling som ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”.

Förskolor och skolor har ett tydligt uppdrag att bidra till en hållbar utveckling. I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr 11) anges att skolans uppdrag är att anlägga vissa övergripande perspektiv i all undervisning. Eleverna ska bl.a. genom ett miljöperspektiv få möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling. Samma formulering återfinns i Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011 (Gy 11). Där sägs också att miljöperspektivet i undervisningen ska ge eleverna insikter så att de kan dels själva medverka till att hindra skadlig miljöpåverkan, dels skaffa sig ett personligt förhållningssätt till de övergripande och globala miljöfrågorna.

Även Skolverket stöder och inspirerar skolor i deras arbete med hållbar utveckling samt ingår som myndighet i nationella samarbeten. Skolverket ansvarar också för utmärkelsen Skola för hållbar utveckling. Syftet med utmärkelsen är att stödja och vara en inspirationskälla i det pedagogiska arbetet med hållbar utveckling från förskolan till vuxenutbildningen (SKOLFS 2009:19).

Utskottet kan därmed konstatera att det finns en tydlig inriktning att arbeta med utbildning i hållbar utveckling inom skolväsendet och avstyrker därför motion 2012/13:Ub218 (S).

Resurser efter behov

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om resurser efter behov, tilläggsbelopp till elever i behov av särskilt stöd och nationella regler för resursfördelningen i skolan.

Jämför reservationerna 4 (S, MP, V), 5 (MP) och 6 (V).

Motionerna

Kommittémotion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 8 behandlar frågan om att resurser ska fördelas till skolor och elever efter behov. De flesta kommuner fördelar pengar till skolorna huvudsakligen

utifrån hur många elever de har utan att ta hänsyn till behoven i elevgruppen. Resurser differentieras inte tillräckligt mycket med tanke på de stora skillnader som finns i skolors förutsättningar för sin verksamhet. Även i motion 2012/13:Ub498 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 3 begärs att resurser ska fördelas till skolan och elever efter deras behov.

I motion 2012/13:Ub316 av Hannah Bergstedt och Fredrik Lundh Sammeli (båda S) uttalar motionärerna att en behovsstyrd skolpeng troligen skulle göra att de elever som skolorna konkurrerar om skulle bli fler och att eventuella positiva effekter på konkurrensen på utbildningsmarknaden skulle komma fler till gagn. För att få till stånd en rättvis och ändamålsenlig resursfördelning i skolan är det viktigt att varje elevs behov vägs in när personella resurser fördelas.

I motion 2012/13:Ub310 av Mats Pertoft och Mehmet Kaplan (båda MP) begär motionärerna bl.a. en översyn av reglerna om tilläggsbelopp eller bidrag till elever i omfattande behov av särskilt stöd som går i fristående förskolor och skolor. Motionärerna anser att bestämmelserna kring tilläggsbeloppet får till följd att syftet med lagstiftningen, nämligen att lika villkor ska råda så att en elev får samma möjligheter och resurser i kommunala och fristående verksamheter, motverkas.

I kommittémotion 2012/13:Ub208 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 4 anförs att man bör införa nationella regler för resursfördelningen i skolan. Enligt motionärerna behövs detta för att skapa en likvärdig skola som ger alla elever en så bra utbildning som möjligt och som därigenom tillgodoser deras rätt till kunskap. Hänsyn ska tas till elevernas klassbakgrund, föräldrarnas utbildningsnivå, utländsk bakgrund m.m.

Utskottets ställningstagande

I 1 kap. 4 § andra stycket skollagen (2010:800) framkommer att utbildningen inom skolväsendet ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov samt att barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Avsikten med bestämmelsen är att uppmärksamma det ansvar som huvudmän och profession har för att vid resursfördelning, organisation och val av metoder och arbetssätt anpassa verksamheten till barns och elevers skilda förutsättningar och behov (se prop. 2009/10:165 s. 221 f.).

Att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas anges i 1 kap. 9 § skollagen. Redan i den s.k. ansvarspropositionen (prop. 1990/91:18) beskrevs utgångspunkten för begreppet likvärdighet, nämligen att det inte betyder likformighet eller att alla elever ska få lika mycket resurser. I författningskommentaren till bestämmelsen sägs att begreppet innebär att kvaliteten i verksamheten ska vara så hög att de fastställda

målen kan uppnås oavsett var i landet verksamheten bedrivs. Hur verksamheten ska utformas för att nå de fastställda målen kan variera beroende på lokala behov och förutsättningar.

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet samt i läroplanen för gymnasieskolan behandlas vad som menas med en likvärdig utbildning. I läroplanerna sägs att normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

I 3 kap. skollagen finns dessutom allmänna bestämmelser om att barn och elever som är i behov av särskilt stöd också har rätt till detta.

I skollagen finns övergripande regler om de bidrag som hemkommunen ska lämna till huvudmannen för varje elev vid en förskoleenhet eller skolenhet för bl.a. grundskolan, fritidshemmet och gymnasieskolan. Bidrag lämnas i första hand i form av ett grundbelopp som ska bestämmas på samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan. I skolförordningen (2011:185) och gymnasieförordningen (2010:2039) finns mer preciserade regler om bidrag till fristående huvudmän.

Skolverket har i flera undersökningar studerat hur resurser fördelas till skolorna, senast i rapporten Resursfördelning till grundskolan – rektorers perspektiv (rapport 365, Skolverket 2011). I rapporten undersöks hur landets 50 mest segregerade kommuner fördelar resurser till sina kommunala grundskolor och vilka befogenheter och handlingsutrymmen som rektorer upplever att de har på skolnivå när det gäller att fördela och använda olika resurser. Studien visar att andelen kommuner som fördelar sina resurser utifrån socioekonomiska faktorer har ökat men att det enligt rektorerna inte finns någon allmän vana att en nämnd eller en förvaltning, genom dialog med skolans personal, utvärderar hur de tilldelade resurserna påverkar skolans resultat.

Skolverket fick den 25 oktober 2012 regeringens uppdrag att genomföra en fördjupad studie av hur kommunerna fördelar sina resurser till kommunala och fristående grundskolor (U2012/5830/S). Studien ska utgå från det urval som gjordes i rapporten Resursfördelning till grundskolan – rektorers perspektiv (Skolverket 2011). Syftet med studien är att få en tydligare bild av hur skolhuvudmän och enskilda skolor anpassar resursfördelningen till elevernas olika behov för att alla elever ska ges förutsättningar att uppnå målen för utbildningen och utvecklas så långt som möjligt, oavsett kön eller bakgrund i övrigt. Skolverket ska löpande informera Utbildningsdepartementet om uppdragets genomförande. Dessutom ska Skolverket löpande samråda med Skolinspektionen. Skolverket ska även samråda med Sveriges Kommuner och Landsting. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 september 2013.

Regeringen gav den 22 mars 2012 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) i uppdrag att utvärdera effekterna på elevernas kunskapsresultat av den satsning att stödja ett urval av grundskolor i utanförskapsområden som regeringen den 8 december 2011 gav Skolverket i uppdrag att genomföra (U2012/1875/S och U2011/6863/S). Satsningen beräknas pågå t.o.m. 2014 och syftar till att utveckla metoder för att stödja eleverna i deras kunskapsutveckling och därmed höja kunskapsresultaten. I uppdraget framkommer att man genom att avgränsa satsningen till ett mindre antal skolor kan genomföra mer omfattande insatser vid respektive skola och att satsningen därmed också kan ge underlag för att se vilka insatser som fungerar bäst för att främja varje elevs lika möjligheter att uppnå målen för utbildningen. Av den anledningen bör satsningen noga utvärderas så att verkningsfulla arbetssätt kan spridas till andra skolor. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 15 december 2015.

Utskottet anser att det är positivt att det i läroplanerna framgår att hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Utskottet välkomnar att regeringen har aviserat att den avser att lämna en proposition till riksdagen med förslag om att förtydliga regelverket genom att i skollagen skriva in att resursfördelningen till skolor ska vara anpassad till olika elevers förutsättningar och behov. Utskottet noterar att det i den ovan nämnda överenskommelsen mellan en majoritet av partierna (M, FP, C, KD, S och MP) i den parlamentariskt sammansatta Friskolekommittén anges att det vore värdefullt med en översyn av regleringen om de bidrag, s.k. skolpeng, som en hemkommun ska lämna till huvudmannen för varje elev vid en förskoleenhet eller skolenhet. Utskottet anser därmed att motionerna 2012/13:Ub208 (V) yrkande 4, 2012/13:Ub465 (S) yrkande 8 och 2012/13:Ub498 (S) yrkande 3 i huvudsak är tillgodosedda. Motionerna 2012/13:Ub310 (MP) och 2012/13:Ub316 (S) avstyrks.

Förutsättningar för fristående skolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör godkännande av enskild som huvudman.

Jämför reservationerna 7 (S, SD) och 8 (V) samt särskilt yttrande 1 (V).

Motionerna

Kommittémotion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 24 behandlar frågan om kommunernas inflytande vid etablering av fristående skolor. I motionen framförs att det bör införas ett obligatoriskt samråd

med kommunen innan en fristående skola ska få starta. Enligt motionärerna bör kvalitetskraven för tillstånd skärpas så att inte oseriösa huvudmän får tillstånd att starta en skola. Det finns en risk för att vinstdrivande fristående skolor sänker utbildningens kvalitet i syfte att maximera vinsten.

I motion 2012/13:Ub353 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S) konstaterar motionärerna att en privat aktör som vill starta en friskola alternativt utöka en befintlig friskola med ett nytt gymnasieprogram i dag ska ansöka om detta hos Skolinspektionen. Motionärerna anser att det även bör krävas en ny ansökan och ett nytt beslut från Skolverket samt ett nytt utlåtande från den berörda kommunen när en friskola vill utöka elevantalet på befintliga program så att hänsyn tas till en god kvalitet och ett brett utbildningsutbud för eleverna.

I motion 2012/13:Ub359 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (S) begär motionärerna att det ska ställas samma kvalitetskrav på friskolor som på de kommunala skolorna. Motionärerna vill skärpa kvalitetskraven för tillstånd så att inte oseriösa huvudmän får tillstånd att starta en skola. Alla skolor oavsett huvudman ska vara öppna för alla elever och ha samma rättigheter och skyldigheter.

I motion 2012/13:Ub452 av Bo Bernhardsson (S) begärs en reformering av friskolesystemet som sätter undervisningskvaliteten och elevernas behov i centrum. Enligt motionären är det mycket viktigt att kommunerna får ett avgörande inflytande över etableringen av friskolor med sikte på ett effektivt resursutnyttjande och en bra skola för alla.

I kommittémotion 2012/13:Ub208 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1 begärs att Skolinspektionen ska kräva att bolag som ansöker om att starta skolor ska vara aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning (svb-bolag). Motionärerna anser att vinst är ett olämpligt styrmedel i en verksamhet som ska vara behovsstyrd. Om en skola får ett överskott bör detta återinvesteras i verksamheten och på det sättet komma eleverna till godo. I samma motion yrkande 2 begärs att aktiebolag som i dag driver skolor och inte ombildas till svb-bolag under en övergångsperiod ska fråntas tillstånd att driva skolor, om de inte gör om sina bolagsordningar. I motionens yrkande 3 begär Vänsterpartiet att Skolinspektionen ska dra tillbaka redan beviljade tillstånd om det konstateras att gällande regler inte har följts vid försäljning av kommunala skolor till privata intressenter, s.k. olaglig avknopning.

Utskottets ställningstagande

Genom införandet av den nya skollagen upphörde den separata regleringen av fristående skolor som fanns i 1985 års skollag och friskolorna blev en del av skolväsendet. Utskottet vill därför betona att utgångspunkten i den nya skollagen är att samma regelsystem i så stor utsträckning som möjligt ska gälla för alla skolor. Fristående skolor ska således rätta sig efter samma regelverk som kommunala skolor och utbildningen ska vara likvär-

dig med utbildningen vid en kommunal skola. Det innebär bl.a. att fristående skolor, med vissa begränsade undantag, ska följa kurs- och läroplaner och sätta betyg. Den nya skollagens krav när det gäller lärar- och förskolläraryrkebehörighet, tillgång till studie- och yrkesvägledning, skolbibliotek och elevhälsa m.m. gäller oavsett huvudman.

Skolinspektionen handlägger ärenden om godkännande av enskilda som huvudman för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola eller fritidshem. Godkännande ska lämnas om den enskilde har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen och utbildningen inte innebär påtagliga, negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas (se 2 kap. 5 § skollagen [2010:800]). Med negativa följder avses t.ex. att kommunen måste lägga ned en befintlig skola och detta skulle medföra att avståndet till närmaste skola avsevärt ökar för eleverna i kommunen (se prop. 1995/96:200 s. 45). Om godkännandet avser gymnasieskola eller gymnasiesärskola ska enligt bestämmelsen följderna i närliggande kommuner för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna också beaktas. Avser godkännandet förskoleklass, grundskola eller grundsärskola krävs därutöver att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas långsiktigt. Om en huvudman vill utöka en redan befintlig skolverksamhet krävs ett nytt godkännande för utökningen. Detta gäller vid utökning med nya skolformer, årskurser eller utbildningar.

Innan Skolinspektionen beslutar om en ansökan skickas den på remiss till den kommun där skolan eller utbildningen är tänkt att starta (se 2 kap. 2 § skolförordningen [2011:185]). På detta sätt får kommunen möjlighet att yttra sig om effekterna för den kommunala skolan. När det gäller gymnasieskolor får även kranskommunerna möjlighet att yttra sig.

Skolinspektionen får inom ramen för sitt tillsynsansvar återkalla ett godkännande av en enskild huvudman. Återkallelse får ske om ett föreläggande som myndigheten har utfärdat inte har följts och missförhållandet är allvarligt. Ett sådant beslut kan bara komma i fråga vid missförhållanden som på ett allvarligt sätt rubbar förutsättningarna för verksamheten (se prop. 2009/10:165 s. 900).

Den parlamentariska Friskolekommittén har fått regeringens uppdrag att se över regler och villkor för fristående skolor m.m. (se dir. 2011:68, 2012:101, 2013:24 och 2013:42). Kommittén har i uppdrag att utreda frågor om information om skolverksamheten, sanktioner vid konstaterad kvalitetsbrist och godkännandeprovning vid ägarbyte. Kommittén ska även redovisa rättsläget när det gäller avknoppning av kommunal verksamhet på skolområdet och om det bedöms nödvändigt föreslå författningsändringar i syfte att tydliggöra och förenkla regleringen. Kommittén kommer att redovisa sitt uppdrag inom kort.

Riksrevisionen har granskat prövningen av enskilda som ansöker om att bli godkända som skolhuvudmän och redovisat granskningen i rapporten Godkänd? Skolinspektionens prövningar av ansökningar från enskilda som vill bli skolhuvudmän (RiR 2012:17). Regeringen har i en skrivelse till riksdagen den 21 mars 2013 gjort sina bedömningar när det gäller åtgärder med anledning av Riksrevisionens rapport (skr. 2012/13:121). I rapporten framkommer att regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelse att Skolinspektionens prövning av ansökningar om godkännande av enskilda som huvudmän för fristående skolor kan utvecklas ytterligare. Regeringen hänvisar till att det inom Skolinspektionen pågår ett förbättringsarbete i linje med de flesta av Riksrevisionens rekommendationer och uttalar att man, bl.a. genom uppdrag till Skolinspektionen, följer utvecklingen på området och hur regelverket tillämpas. Regeringen konstaterar att det av granskningsrapporten framgår att Riksrevisionen anser att Skolinspektionen inte lägger tillräcklig tyngd vid att prövningen ska vara främjande och fungera som "gatekeeper" för att skapa ett varierat urval av skolor som bedrivs av enskilda eller allmänna huvudmän. Regeringen delar inte denna uppfattning utan anser att Skolinspektionen vid sin prövning saknar möjlighet att beakta andra kriterier än vad som anges i skollagen. Regeringen avser att avvakta Friskolekommitténs betänkande för att därefter överväga om det finns behov av ytterligare åtgärder på området. Utskottet har behandlat skrivelsen i sitt betänkande 2012/13:UbU14. Utskottet delade regeringens bedömning om att Friskolekommitténs betänkande bör avvaktas.

Utskottet noterar att det finns en överenskommelse mellan en majoritet av partierna (M, FP, C, KD, S och MP) i den parlamentariska Friskolekommittén (UbU, dnr 2045-2012/13). I överenskommelsen framgår att det bör införas ett nytt inslag i tillståndsprocessen vid friskoleetableringar som innebär att en nyetablering av en friskola alltid ska föregås av ett samråd med den berörda kommunen. Det föreslås även att det ska ske en prövning av skolhuvudmännens lämplighet vad gäller vandel och ekonomisk skötsamhet. Med lämplighet kan avses både personlig och ekonomisk lämplighet, alltså vandel och ekonomisk skötsamhet. I överenskommelsen anges också att det ska införas en s.k. ägarprövning som innebär att den som vill få förtroendet att driva och/eller äga en skola trovärdigt måste visa sig lämplig för uppgiften genom att manifestera en långsiktig ambition på skolområdet. Ägarprövningen ska säkra att ägarna har ett seriöst och långsiktigt intresse för utbildning. Hur långsiktighet ska definieras är en fråga för Utredningen om ägarprövning och mångfald vid offentligt finansierade välfärdstjänster (Fi 2012:11). Vidare framgår att ägarskiften alltid ska anmälas till Skolinspektionen. Genom en obligatorisk anmälan av ägarskiften ska Skolinspektionen ges möjlighet att initiera en ny prövning om myndigheten finner det lämpligt.

Utskottet anser att regeringens beredning av Friskolekommitténs betänkande bör inväntas innan ytterligare överväganden görs. Utskottets bedömning är därmed att motionerna 2012/13:Ub359 (S), 2012/13:Ub452 (S) och

2012/13:Ub465 (S) yrkande 24 i huvudsak kommer att bli tillgodosedda. Motionerna 2012/13:Ub208 (V) yrkandena 1–3 och 2012/13:Ub353 (S) avstyrks.

Övrigt om fristående skolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör fristående skolor, skattemedel till skolan och att välja skola utifrån fakta.

Jämför reservationerna 9 (SD) och 11 (SD) samt särskilda yttrandena 2 (S, MP) och 3 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 23 uttalar motionärerna att det måste vara lika villkor för kommunala och fristående gymnasieskolor. Det ska vara kvaliteten och inte huvudmannaskapet som avgör hur väl en skola lyckas med sitt uppdrag. Alla skolor ska enligt motionärerna ha samma krav på öppenhet, insyn och möjlighet till granskning från kommun och medborgare samt meddelarfrihet för de anställda. I samma motion yrkande 25 begärs att skattemedel avsedda för skolan ska gå till skolan. Motionärerna vill ha en ökad granskning av skolors ekonomi och ser att det finns behov av att kunna ingripa i de fall där offentliga anslag har använts på ett felaktigt sätt. Varje skola ska öppet redovisa sin ekonomi på enhetsnivå för en ökad insyn i hur skolorna använder de offentliga anslagen.

I motionens yrkande 26 framhåller motionärerna att det måste bli lättare att välja skola utifrån fakta. Alla skolor ska delta i öppna jämförelser där man anger lärartäthet, andel behöriga lärare, resultat på nationella prov etc. och det behövs skärpta regler för marknadsföring av skolor så att det är relevanta saker skolorna får ”locka” med.

I kommittémotion 2012/13:Ub494 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 20 begärs en modernisering av regelverket för fristående skolor. Det behövs en helhetsanalys av de olika huvudmännens förutsättningar för att kommunala och fristående skolor ska få lika villkor på riktigt.

I motion Ub415 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S) behandlas behovet av en översyn av utbyggnaden av privata och fristående skolor och konstateras att man inte i något annat land tillåter att privata företag gör stora vinster på att driva skolor med offentliga medel.

I motion 2012/13:Ub447 av Jennie Nilsson och Hans Hoff (båda S) begärs en översyn av regelverket för fristående skolor. Motionärerna anför bl.a. att eventuella överskott bör återinvesteras i verksamheten och att kvalitetskraven för både befintliga skolor och nya skolor måste skärpas.

I motion 2012/13:Ub324 av Richard Jomshof och Margareta Larsson (båda SD) begärs en hårdare granskning av de konfessionella friskolorna och att de ska följa styrdokument och lagstiftning. Motionärerna anser att missförhållandena på konfessionella friskolor har avlöst varandra genom åren och vill att regeringen tillsätter en objektiv utredning för att klargöra förhållandena på dessa skolor.

Utskottets ställningstagande

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen (se 4 kap. skollagen [2010:800]). Enligt skollagen gäller att fristående skolor ska rätta sig efter samma regelverk som kommunala skolor och utbildningen ska vara likvärdig med utbildningen vid en kommunal skola. I enlighet med denna grundläggande princip innehåller reglerna i 4 kap. skollagen krav på ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som ska dokumenteras för i stort sett alla former av utbildning och verksamhet, oberoende av huvudman. Reglerna förstärktes i den nya skollagen genom tätare och mer systematiska utvärderingar av skolans kvalitet. Enligt skollagen ska det systematiska kvalitetsarbetet inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen (se 4 kap. 5 § skollagen). Kravet innebär att huvudmän, förskole- och skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen.

Skolverket har tagit fram nya allmänna råd för området med ikraftträdande den 7 november 2012 (se Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet). De allmänna råden, som även är publicerade i SKOLFS 2012:98, riktar sig till huvudmän, förskolechefer och rektorer. De gäller för samtliga skolformer och fritidshem och har syftet att ge vägledning till huvudmäns, förskole- och skolenheters systematiska kvalitetsarbete för en ökad måluppfyllelse.

En kommun har enligt skollagen rätt till insyn i verksamheten vid en fristående skola som ligger i kommunen, se bl.a. 10 kap. 41 § skollagen. Med insyn i verksamheten avses att kommunen fortlöpande ska kunna hålla sig informerad om hur verksamheten vid den fristående skolan utvecklas (se prop. 2009/10:165 s. 746). De fristående skolorna står under statlig tillsyn och omfattas av Skolverkets nationella uppföljning och utvärdering.

Den parlamentariska Friskolekommittén har fått regeringens uppdrag att se över regler och villkor för fristående skolor m.m. (se dir. 2011:68, 2012:101, 2013:24 och 2013:42). Kommittén kommer att redovisa sitt uppdrag inom kort.

Utskottet noterar att det finns en överenskommelse mellan en majoritet av partierna (M, FP, C, KD, S och MP) i den parlamentariska Friskolekommittén (UbU, dnr 2045-2012/13). I överenskommelsen har lika villkor för

kommunala och fristående skolor eftersträvat. Det finns därmed förutsättningar för långsiktiga spelregler, som länge har varit ett önskemål från friskolorna.

I överenskommelsen framgår att friskolornas verksamhet ska präglas av öppenhet och att det därför är viktigt att även fristående skolor omfattas av offentlighetsprincipen. Utformningen av vissa följdbestämmelser behöver utredas så att de är praktiskt tillämpbara på såväl koncernnivå som skolnivå. Elevernas integritet ska självfallet skyddas. Det kan konstateras att möjligheten för skolpersonal att slå larm om missförhållanden för massmedia är olika för anställda i kommunala skolor och friskolor eftersom meddelarfriheten kan inskränkas av en lojalitetsplikt mot arbetsgivaren för anställda i friskolor. I överenskommelsen anges att det därför bör införas ett förstärkt meddelarskydd för anställda i friskolor.

I överenskommelsen betonas att insynen i skolornas ekonomi bör öka. Skolverket bör få i uppdrag att bygga och administrera ett nationellt system som möjliggör jämförelser av olika skolor, databasen Öppen skolinformation. I databasen ska det både för friskolor och kommunala skolor finnas aktuell information om skolornas ekonomi. Det ska vara möjligt att följa hur resurserna används på varje skola. Det ska i regel finnas motsvarande resultat- och balansräkning för varje skolenhet. I överenskommelsen anges dessutom att friskolor ska redovisa ekonomiska nyckeltal som omsättning, eget kapital, soliditet och årets resultat i databasen. För kommunala skolor ska på motsvarande sätt kunna utläsas om en viss skolenhet går med över- eller underskott och vilka overheadkostnader som finns, dvs. det ska redovisas en korrekt utfördelning av kostnader som bärs gemensamt i hela skolförvaltningen eller kommunen. Det är också viktigt att olika satsningar som görs av kommuner når alla elever, vilket i dag kan vara svårt att garantera.

I överenskommelsen anges att systemet därutöver ska innehålla information från den officiella statistiken, uppgifter från Skolinspektionen samt information insamlad genom kundenkäter och inrapportering från skolor. Alla grund-, gymnasie- och särskolor oberoende av huvudman ska vara skyldiga att lämna den information som behövs, utom i de fall då det uttryckligen uttalas att det är frivilligt att lämna informationen. Skyldigheten bör gälla från och med den 1 juli 2014. Informationen ska redovisas öppet på en webbsida i lättillgänglig form.

I överenskommelsen anges även att det mot bakgrund av att nya resursfördelningsfrågor blivit aktuella vore värdefullt med en översyn av regleringen om de bidrag, s.k. skolpeng, som en hemkommun ska lämna till huvudmannen för varje elev vid en förskoleenhet eller skolenhet.

I överenskommelsen betonas att tillsyn är ett viktigt statligt styrmedel för att säkerställa en likvärdig utbildning av god kvalitet oavsett huvudman. Det anges även att ett aktivare användande av vitesinstrumentet skulle kunna ha en positiv effekt på kvalitetsarbetet. Skollagen bör skärpas på denna punkt så att det ska vara en skyldighet för Skolinspektionen att

förena ett föreläggande med vite i de fall förelägandet avser brister som allvarligt och under lång tid har försvårat förutsättningarna för eleverna att nå målen med utbildningen. Skolinspektionen ska även få möjlighet att förelägga skolor att öka sin lärartäthet. I de fall en skola uppvisar brister som påtagligt påverkar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen ska Skolinspektionen göra en särskild analys av lärarsituationen på skolan. Analysen bör omfatta antalet lärare, kompetensnivån och hur lärarresurserna disponeras. Om den analysen ger stöd för det bör Skolinspektionen i samband med sitt föreläggande ange åtgärder som inkluderar förändringar i lärarresursernas storlek och/eller disposition för att komma till rätta med bristerna.

Utskottet anser att regeringens beredning av Friskolekommitténs betänkande bör inväntas innan ytterligare överväganden görs. Utskottets bedömning är därmed att motionerna 2012/13:Ub465 (S) yrkandena 23, 25 och 26 och 2012/13:Ub494 (S) yrkande 20 i huvudsak kommer att bli tillgodosedda. Motionerna 2012/13:Ub324 (SD), 2012/13:Ub415 (S) och 2012/13:Ub447 (S) avstyrks.

Skolplikt och rätt till utbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. utökad undervisnings-tid i skolan, distansundervisning, undervisning för barn i skyddat boende och hemundervisning.

Jämför reservation 12 (SD).

Motionerna

I motion 2012/13:Ub252 av Helene Petersson i Stockaryd (S) anser motionären att det behövs ett utbyggt system för distansundervisning i modersmål och i tvåspråkig undervisning på samtliga nationella minoritetsspråk. Motionären pekar på att det är svårt att tillgodose rätten till modersmålsundervisning på minoritetsspråk eftersom tillgången på lärare i minoritetsspråken är begränsad.

I motion 2012/13:Ub474 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 1 anser motionärerna att staten bör främja mellankommunala samarbeten som syftar till att ge barn i skyddat boende tillgång till förskole- eller skolplats. Enligt motionärerna behövs detta då kvinnorna och barnen av skyddsskäl får sitt skyddade boende i en annan kommun än hemkommunen. Även motion 2012/13:Ub247 av Lena Hallengren (S) behandlar frågan om barns rätt till förskola eller skola under den tid de tvingas leva i skyddat boende med sin mamma. Motionären framhåller att det inte är självklart att en

annan skola anser sig kunna ta emot dessa barn utan anser att det borde vara en självklarhet att barnen får delta i undervisning och förskoleverksamhet på det skyddade boendet eller på en näraliggande skola.

I motion 2012/13:Ub325 av Gunilla Nordgren (M) anser motionären att man bör se över möjligheten att utöka minsta antalet skoldagar eller garanterad undervisningstid inom grundskolan. Motionären betonar att antalet skoltimmar varierar i olika kommuner, vilket betyder att skolplikten ser annorlunda ut beroende på var man bor.

I motion 2012/13:Ub419 av Helena Bouveng (M) begärs att regeringen bör överväga att se över skolans möjlighet att identifiera socialt utsatta barn samt se över möjligheterna för skolan att erbjuda dessa barn mer skoltid samt knyta försörjningsstödet tätare till barnets skolgång.

I motion 2012/13:Ub223 av Annelie Enochson (KD) uttalar motionären att man bör verka för ett förtydligande av skollagen så att hemundervisning tillåts i enlighet med FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och Europakonventionen. Den skärpning som innebär att det krävs synnerliga skäl för att hemundervisning ska beviljas är inte förenlig med föräldrarnas rätt att uppfostra sina barn enligt Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna.

I motion 2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 11 menar motionärerna att det behövs en nolltolerans mot särbehandling av elever på grund av kulturella eller religiösa trosuppfattningar. Motionärerna hänvisar till en studie som visar att det förekommer att skolor har anpassat sin undervisning för att tillmötesgå föräldrarnas krav på särskilda restriktioner för sina barn, exempelvis att de inte ska delta i simundervisningen. Därmed hade barnens rätt till utbildning och likabehandling inskränkts.

Utskottets ställningstagande

I 7 kap. skollagen (2010:800) finns det bestämmelser om skolplikt och rätt till utbildning. Alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola (se 7 kap. 3 § första stycket skollagen). Denna rätt till utbildning är även en grundläggande fri- och rättighet som är skyddad av grundlag (se 2 kap. 18 § regeringsformen).

Enligt skollagen inträder skolplikten höstterminen det kalenderår barnet fyller sju år. Om det finns särskilda skäl får barnet fullgöra sin skolplikt först höstterminen det kalenderår barnet fyller åtta år. Om ett barns vårdnadshavare begär det hos hemkommunen ska barnet redan höstterminen det kalenderår barnet fyller sex år jämsättas med skolpliktiga barn i fråga om rätten att börja skolan.

I skollagen finns bestämmelser som garanterar varje elev i grundskolan, grundsärskolan, specialsolan och sameskolan en minsta total undervisningstid under utbildningen (se 10 kap. 5 §, 11 kap. 7 §, 12 kap. 5 § och 13

kap. 5 §). I timplanerna för de olika skolformerna finns bestämmelser om undervisningstidens fördelning på ämnen m.m. För att ge utrymme för en skola att profilera sig finns skolans val, vilket innebär ett jämningsutrymme i timplanen som kan användas för att öka eller minska undervisningstiden i olika ämnen. I timplanen för grundskolan (se bilaga 1 till skollagen) anges att vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent.

Utskottet vill med anledning av yrkanden om att utöka undervisningstiden i skolan lyfta fram att utskottet nyligen har bifallit regeringens förslag i proposition 2012/13:64 Utökad undervisningstid i matematik (bet. 2012/13:UbU16, rskr. 2012/13:199). Ändringarna innebär att såväl den minsta totala undervisningstiden i grundskolan och motsvarande skolformer som undervisningstiden i ämnet matematik i grundskolan föreslås öka med 120 timmar. Förslaget innefattar även en ändring av grundskolans timplan som innebär att antalet undervisningstimmar i svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska inte ska få minskas vid skolans val. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2013. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2012/13:Ub325 (M) och 2012/13:Ub419 (M).

Beträffande frågan om barns rätt till förskola och skola för barn i skyddat boende kan utskottet konstatera att regeringen den 13 oktober 2011 beslutade att ge Socialstyrelsen i uppdrag att göra en samlad analys av insatsen skyddat boende för hotade personer samt att ta fram ett vägledande material för berörda målgrupper (S2011/8989/FST). I uppdraget ingår att analysera barnperspektivet vid det skyddade boendet och det skydd och stöd som behövs för eventuella medföljande barn. Uppdraget ska slutredovisas senast den 2 september 2013. Utskottet anser att det finns skäl att invänta resultatet av det aktuella uppdraget och avstyrker därmed motionerna 2012/13:Ub474 (S) yrkande 1 och 2012/13:Ub247 (S).

Utredningen om utbildning för barn och ungdomar i samhällsvård samt distansundervisning har bl.a. haft i uppdrag att kartlägga distansundervisningen och ta ställning till om sådan undervisning bör möjliggöras samt i så fall föreslå vilka förutsättningar som bör gälla. Utredningen överlämnade betänkandet Utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och distansundervisning (SOU 2012:76) till regeringen i november 2012. Utredningen har urskilt två olika former av undervisning på distans med stöd av informations- och kommunikationsteknik (IKT) där läraren och eleven sitter på olika platser: distansundervisning (lärare och elev åtskilda i såväl rummet som i tiden) och fjärrundervisning (åtskillnad endast i rummet). Utredningen föreslår att fjärrundervisning ska tillåtas i bl.a. modersmål, inklusive minoritetsspråk och studiehandledning på modersmålet bl.a. om det saknas en behörig lärare i ämnet eller kursen på elevens skolenhet eller i organisationen. Vid fjärrundervisning har således läraren direktkontakt med eleven och eleven kan ställa frågor till läraren under lektionen.

Regeringskansliet har skickat utredningen på remiss med sista svarsdatum den 7 maj 2013. Utskottet anser att det finns skäl att invänta regeringens beredning av ärendet och avstyrker därmed motion 2012/13:Ub252 (S).

När det gäller möjligheten att fullgöra skolplikten genom hemundervisning har villkoren skärpts i den nya skollagen då det ska finnas synnerliga skäl för att ett medgivande ska lämnas (24 kap. 23 § skollagen). Utskottet ser inga skäl till någon ändrad reglering på området och instämmer även i regeringens bedömning att regleringen inte står i strid med Sveriges internationella förpliktelser, bl.a. den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), se proposition 2009/10:165 s. 523 f. Därmed avstyrks motion 2012/13:Ub223 (KD). Även villkoren för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan att på begäran av sin vårdnadshavare befrias från skyldighet att delta i obligatoriska inslag i undervisningen skärptes i skollagen genom krav på synnerliga skäl för befrielse. Utskottet kan konstatera att kravet innebär att skälen måste vara mycket starka och att ett sådant beslut endast får avse enstaka tillfällen under ett läsår. Utskottet vill därför understryka att skolan med en förtroendefull och fungerande dialog med hemmen kan skapa förståelse för skolans verksamhet och för olika inslag i undervisningen. Skolan bör med organisatoriska och pedagogiska åtgärder kunna undvika att känsliga situationer uppstår för enskilda elever, t.ex. genom att flickor och pojkar skiljs åt i simundervisningen (se prop. 2009/10:165 s. 340 f.). Därmed avstyrks motion 2012/13:A394 (SD) yrkande 11.

Skolans värdegrund

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. behov att stärka skolans demokratiuppdrag, information om organdonation i skolans läroplan och skolavslutningar.

Jämför reservationerna 13 (MP, V) och 14 (SD).

Motionerna

Värdegrunden

I motion 2012/13:Ub241 av Jabar Amin m.fl. (MP) begärs att regeringen ska ta initiativ för att stärka skolans demokratiuppdrag. Motionärerna lyfter fram att Skolinspektionens kvalitetsgranskning av skolornas arbete med demokrati och värdegrund visar att skolorna många gånger saknar en helhetssyn på det demokratiska uppdraget och att det inte alltid genomfyrar

undervisningen. Den svenska skolan behöver en samlad strategi för att stärka de demokratiska kvaliteterna i undervisningen och utveckla ett kritiskt förhållningssätt gentemot dominerande normer.

I motion 2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 7 anförs att det behövs regelbundna lokala kartläggningar av elevers attityder och erfarenheter gällande våra demokratiska fri- och rättigheter såväl som skyldigheter. Motionens yrkande 8 behandlar behovet av att utveckla undervisningen om mänskliga rättigheter samt fördjupa skolans arbete med att förankra grundläggande svenska värderingar hos alla elever. Motionärerna anser att det behövs ett intensifierat arbete inom förskola, skola och fritidsverksamhet med fokus på att upptäcka, ifrågasätta och förändra de värderingar och normsystem som utgör grunden för hederskulturen.

Organdonation

I motion 2012/13:Ub230 av Penilla Gunther (KD) föreslår motionären att information om organdonation bör ingå som en obligatorisk del i skolans läroplan. Syftet är enligt motionären att få fler att anmäla sig till donationsregistret eller på annat sätt ta ställning, och målgruppen bör vara skolelever i åldrarna 12–18 år.

Skolavslutningar

I motion 2012/13:Ub398 av Mikael Oscarsson (KD) begärs förtydliganden av de intentioner som riksdagen och regeringen haft i frågan om att hålla skolavslutningar i en kyrka, nämligen att traditionella jul- och sommaravslutningar ska kunna hållas i en kyrka med en aktiv och närvarande präst. Motionären anser att Skolverkets tolkningar leder till att många skolor avstår från traditionella skolavslutningar, trots att både föräldrar, barn och skolans ledning vill ha dem.

Utskottets ställningstagande

Värdegrunden

Utskottet vill inledningsvis betona att skolan har ett dubbelt uppdrag, som förstärktes i 2010 års skollag, och som består av att förmedla och förankra både kunskaper och demokratiska värden. I 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) sägs att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Med värden menas att värdegrunden ska utgå från grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna. I bestämmelsen finns ett förtydligande om att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Detta innebär att det måste finnas kunskap hos såväl förskollärare, lärare och annan personal som hos barn och elever om vad dessa värderingar och rättigheter innebär och hur de kan förverkligas (se

prop. 2009/10:165 s. 634). Det sägs också att utbildningen ska syfta till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvars-kännande individer och medborgare. I bestämmelsen finns de viktigaste fundamenten för skolverksamheten fastlagda, såsom lika tillgång till utbildning, likvärdighet, utbildningens syfte och värdegrund.

Enligt 1 kap. 5 § skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

För varje skolform och för fritidshemmet gäller en läroplan som anger utbildningens värdegrund och uppdrag samt mål och riktlinjer för utbildningen.

Skolinspektionen har vid sidan om sitt tillsynsansvar i uppdrag att utföra kvalitetsgranskning i skolväsendet och annan verksamhet som står under myndighetens tillsyn eller under tillsyn av en kommun. Arbetet ska bl.a. bidra till ökad måluppfyllelse, kvalitet och likvärdighet. Skolinspektionen har granskat om skolan låter eleverna ta del av och tillägna sig de grundläggande värden, kunskaper och förmågor som de behöver för att kunna leva och verka som aktiva medborgare i ett demokratiskt samhälle. Granskningen har gjorts i 17 grundskolor i tio kommuner med lågt valdeltagande i senaste riksdagsvalet (se Skolinspektionens rapport 2012:9). Granskningen visar att de granskade skolorna ofta saknar en helhetssyn på det demokratiska uppdraget och att det sällan genomsyrar undervisningen.

Regeringen gav i juni 2011 Skolverket i uppdrag att genomföra en förnyad satsning för att stärka skolans värdegrund och arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, såsom mobbning, i skolan, förskolan och fritidshemmet (U2011/567/S och U2011/2649/S). Inom ramen för uppdraget ska Skolverket erbjuda förskolans, grund- och gymnasieskolans och fritidshemmets personal samt skolledare fortbildning för att stärka skolans värdegrund och arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Uppdraget ska löpande redovisas i myndighetens årsredovisning och slutrapporteras till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 20 januari 2015. Av Skolverkets årsredovisning 2012 framgår att verket i samarbete med 14 lärosäten i en första omgång har genomfört kursen Värdegrund och likabehandling i teori och praktik, 7,5 högskolepoäng, med syfte att utveckla deltagande förskolors och skolors arbete för likabehandling och mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Under 2012 har 200 förskolor, grundskolor och gymnasieskolor med sammanlagt 750 kursdeltagare antagits. I årsredovisningen framkommer att det i november 2012 även genomfördes fyra nationella konferenser om arbetet mot diskriminering och kränkningar, som i första hand riktade sig till skolhuvudmän men även till rektorer och förskolechefer. För att lyfta fram

betydelsen av värdegrundsarbete och för att motverka diskriminering och trakasserier i arbetet med nyanlända genomfördes också fyra seminarier i Norrbotten i samarbete med Umeås regionala utvecklingscentrum.

Utskottet anser att ett medvetet värdegrundsarbete som genomsyrar skolornas förhållningssätt är centralt för att uppnå och bevara trygga och goda studiemiljöer. Med hänvisning till den pågående satsningen för att stärka skolans värdegrund och till att gällande bestämmelser ger goda förutsättningar för skolorna att förmedla och förankra skolans värdegrund i undervisningen i alla ämnen avstyrks motionerna 2012/13:Ub241 (MP) och 2012/13:A394 (SD) yrkandena 7 och 8.

Organdonation

Regeringen beslutade den 28 februari 2013 att tillsätta en särskild utredare för en översyn av vissa donations- och transplantationsfrågor (dir. 2013:25). Syftet med utredningen är att säkerställa en fortsatt välfungerande donations- och transplantationsverksamhet i Sverige samt att möjliggöra ett ökat antal donatorer och tillgängliga organ. Utredaren ska bl.a. lämna förslag på hur informationen till allmänheten kan förbättras samt hur förutsättningarna för enskilda personer att göra sin vilja känd kan förenklas. Uppdraget ska slutredovisas senast den 13 januari 2015. Utskottet anser att det finns skäl att invänta utredningens resultat och avstyrker därmed motion 2012/13:Ub230 (KD).

Skolavslutningar

I 1 kap. 6 § skollagen framkommer att utbildningen – dvs. den verksamhet inom vilken undervisningen sker utifrån bestämda mål – vid en skolenhet eller en förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell. I regeringens proposition om den nya skollagen anges att om undervisning i t.ex. religionskunskap eller historia som innebär fördjupning i en viss religions troslära ska anses icke-konfessionell måste den, som all utbildning i skolväsendet, vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och vara saklig och allsidig (prop. 2009/10:165 s. 227).

I Skolverkets juridiska vägledning Skol- och förskoleverksamhet i kyrkan eller annan religiös lokal uppges att en skolavslutning är en del av utbildningen men inte en del i undervisningen. Det innebär att de offentliga skolor och de fristående skolor som inte har en konfessionell inriktning ska vara icke-konfessionella, dvs. det får inte förekomma några religiösa inslag som bön, välsignelse, trosbekännelse, predikan eller annan form av förkunnelse. Skolinspektionen har i ett flertal tillsynsbeslut slagit fast att om skolavslutningen utformas så att tonvikten ligger på traditioner, högtidlighet och den gemensamma samvaron och att det inte förekommer några religiösa inslag kan skolavslutningar hållas i kyrkan.

Enskilda huvudmän har till skillnad från offentliga huvudmän ett visst utrymme att bedriva en verksamhet med konfessionella inslag. I 1 kap. 7 § skollagen beskrivs att det är undervisningen vid fristående skolor, fristå-

ende förskolor och fristående fritidshem som ska vara icke-konfessionell, men att utbildningen i övrigt vid dessa skolformer får ha en konfessionell inriktning. Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt. I propositionen om en ny skollag nämns som exempel på konfessionella inslag som kan få förekomma andakter, bönestunder eller annan form av religionsutövning, fördjupning i en viss troslära som konfirmationsläsning eller liknande, eller religiösa symboler i inredningen (se prop. 2009/10:165 s. 226). Detta innebär att en sådan skola får ha en skolavslutning eller en samling i anslutning till en religiös högtid som har konfessionella inslag eftersom dessa verksamheter inte är delar i undervisningen (se Skolverkets juridiska vägledning).

Utskottet kan konstatera att det är möjligt att inom ramen för gällande reglering hålla skolavslutningar i en kyrka om tonvikten ligger på traditioner, högtidlighet och den gemensamma samvaron och att det inte förekommer några religiösa inslag under skolavslutningen. Därmed avstyrks motion 2012/13:Ub398 (KD).

Betyg och nationella prov

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör frågor om betyg och nationella prov.

Jämför reservationerna 15 (MP) och 16 (MP, V).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:Ub516 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 1 framhåller Miljöpartiet att skolan är en plats för ständig utveckling och att bedömningen av elevernas prestationer därför måste utformas på ett sätt som gynnar elevens utveckling mot de mål som läroplanen fastställer. All bedömning fram till slutbetyg ska således syfta till att främja elevens lärande och kunskapsutveckling. I motionens yrkande 2 uttalar motionärerna att en likvärdig betygssättning kräver att betyg sätts utifrån de nationella kunskapskraven och att det endast förekommer bedömningsgrunder som finns med i dessa. Detta kallas för allsidig bedömning. Motionens yrkande 3 behandlar att betyg är ett pedagogiskt verktyg och behöver, oavsett om det används för bedömning eller för urval vid ansökan till högre studier, vila på vetenskaplig grund. Yrkande 4 behandlar att det system som den svenska skolan ska använda för bedömning och betygssättning ska vila på vetenskaplig grund och inte vara ett resultat av en ideologisk övertygelse. Sverige behöver en ny ansvarsfördelning gällande skolans system för bedömning och återkoppling. Utformandet av skolans bedömningssystem bör göras av skolans expertmyndigheter. I yrkande 5 anförs att Riksrevisionen i en rapport om statens styrning mot en likvärdig betygs-

sättning i grundskolan har visat på problem med att de nationella ämnesproven har för många syften. Regeringen bör med stöd i aktuell forskning tydligare arbeta fram syften och riktlinjer för hantering av de nationella ämnesproven. I motionens yrkande 6 behandlas rätten för elever att få sina betyg omprövade. Varje elev ska känna sig riktigt bedömd och grundvalen för den bedömningen måste vara dokumenterad. Frågan om ett stärkt nationellt utvecklingsarbete för att stödja skolor och lärare i bedömningsarbetet, också i de årskurser där det i dag inte ges betyg, behandlas i yrkande 7. Miljöpartiet pekar på att Skolinspektionen under granskningar 2011 har funnit att många lärare är osäkra på hur de ska bedöma yngre elevers kunskaper och inte alltid utgår från de krav som ställs i kursplanerna. Det saknas ofta ett samband mellan målen för undervisningen, det som sker i klassrummet och hur eleverna sedan bedöms.

I motion 2012/13:Ub207 av Emma Henriksson och Andreas Carlson (båda KD) uttalar motionärerna att det är hög tid att införa rätten att överklaga slutbetyg och anser att den möjligheten är en viktig rättssäkerhetsfråga.

Utskottets ställningstagande

Betyg

Utskottet vill inledningsvis informera om de förändringar som gjordes i skollagen (2010:800) som syftar till att stärka rättvisan och likvärdigheten i betygssättningen i skolan. I lagen har det förtydligats att det är rektorn som har det övergripande ansvaret för betygssättningen på så sätt att det är rektorn som ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (se 3 kap. 14 § skollagen). Detta ansvar innebär att se till att skolans eller verksamhetens lärare dels är väl förtrodda med det regelverk som gäller, dels i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. I rektorns ansvar ingår också att särskilt beakta utbildade, mindre erfarna och nyanställda lärares behov av stöd i denna process (se prop. 2009/10:165 s. 299). För att undanröja många missförstånd om vilka kunskapskrav som gäller för enskilda betyg har det också införts en bestämmelse i skollagen om elevens rätt till information om på vilka grunder betyget i en kurs eller ett ämne sätts (se 3 kap. 15 § skollagen och prop. 2009/10:165 s. 300).

I 3 kap. 16 § skollagen framkommer att betyg ska sättas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt då betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. I läroplanerna för grund- och gymnasieskolan framkommer att läraren vid betygssättningen ska göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper.

I 3 kap. 20 § skollagen regleras möjligheterna att ändra uppenbart oriktiga betyg. Enligt bestämmelsen är den som har satt ett betyg, dvs. läraren, skyldig att ändra betyget om det är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller någon annan anledning. En förutsättning är att änd-

ringen kan göras snabbt och enkelt. I förarbetena till bestämmelsen (prop. 2009/10:165 s. 669 f.) sägs att exempel på felaktigheter som kan medföra en sådan ändringsskyldighet är att bedömningsunderlag har förbisetts eller att frånvaro har vägt in på ett sätt som strider mot föreskrifter om bedömning av elevens kunskaper. Ändringsskyldigheten kan uppkomma dels genom att läraren själv upptäcker ett förbiseende eller en felbedömning, dels om en elev åberopar nya omständigheter som gör att beslutet i efterhand framstår som uppenbart oriktigt.

I betänkande 2011/12:UbU12 behandlade utskottet regeringens skrivelse 2011/12:57 Riksrevisionens rapport om statens styrning mot en likvärdig betygssättning i grundskolan. Utskottet uttalade följande med anledning av skrivelsen i sitt ställningstagande.

Utskottet vill understryka att rätten till likvärdig utbildning enligt skollagen (2010:800) är central och fundamental för den svenska skolan. Ansvaret för en likvärdig utbildning över hela landet bärs gemensamt av staten och skolhuvudmännen. Utskottet välkomnar därför Riksrevisionens uppföljning av tidigare granskningar av likvärdigheten i betygssättningen i grundskolan och instämmer i Riksrevisionens iakttagelser att brister i likvärdigheten i betygssättningen kvarstår. Samtidigt konstaterar utskottet att det har vidtagits en rad åtgärder för att främja likvärdigheten i bedömning och betygssättning i grundskolan, vilka ännu inte har hunnit få fullt genomslag.

Bland åtgärderna kan nämnas nya läroplaner samt nya kurs- och ämnesplaner. En ny betygsskala med fler steg för mer rättvisande betyg har införts. En ny skollag (2010:800) med bestämmelser som syftar till att stärka rättvis och likvärdig betygssättning har också börjat tillämpas fr.o.m. den 1 juli 2011. Ett system med lärarlegitimation har beslutats, där huvudprincipen är att endast legitimerade lärare ensamma ska få sätta betyg. Obligatoriska nationella prov i fler ämnen och årskurser har införts, och sedan några år tillbaka finns det en tydlig ansvarsfördelning mellan skolmyndigheterna. Införandet av viss central rättning av nationella prov som Skolinspektionen svarar för är en annan åtgärd som vidtagits. Den nya lärarutbildningen har fördjupade kunskapskrav om bedömning och betygssättning.

Utskottet noterar att regeringen avser att aktivt följa frågan genom de rapporter och uppföljningar om likvärdig betygssättning som skolmyndigheterna genomför. Utskottet noterar också att Riksrevisionens granskning genomfördes kort innan reformer som bl.a. syftar till att stärka likvärdigheten i betygssättningen skulle träda i kraft. Utskottet föreslår mot denna bakgrund att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Utskottet vill även lyfta fram utbildningsministerns svar i mars 2013 på en skriftlig fråga (2012/13:379) om vilka forskningsresultat som ligger till grund för antagandet om betyg som det mest optimala systemet att mäta kunskapsnivån och uppmuntra till bättre resultat i skolan. I sitt svar hänvisar utbildningsministern till Skolverkets lägesbedömning för 2005 där det framkommer att en tidig och tydlig uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling är en nödvändig väg till bättre resultat för grundskolan. Utbildningsministern pekar också på att rapporten Betygsatta barn – spelar det någon roll i längden? (Anna Sjögren, 2010) visar att betygen

är av stor vikt för framför allt elever i socioekonomiskt svaga områden. I rapporten anges att bland de lågutbildades döttrar var det färre som klarade gymnasieskolan när de inte fick betyg och att bland deras söner blev sannolikheten att klara gymnasieskolan lägre när betygen avskaffades.

När det gäller frågan om att införa möjligheten till omprövning av betyg kan utskottet konstatera att Betygsprövningsutredningen har föreslagit att en elev som har begärt omprövning av ett betyg ska kunna få det omprövat av rektorn om läraren inte ändrat betyget (se betänkandet Riktiga betyg är bättre än höga betyg – Förslag till omprövning av betyg, SOU 2010:96). Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet kan sammanfattningsvis konstatera att regeringen har genomfört flera stora skolreformer för att förbättra resultaten i skolan. Utskottet anser att betygen är ett viktigt instrument för att utvärdera elevernas kunskaper och därigenom ge varje elev stöd i rätt tid för att ge dem de bästa förutsättningarna för att nå målen för utbildningen samt ge en tydlig information till eleverna och deras föräldrar om hur det går i skolan.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2012/13:Ub207 (KD) och 2012/13:Ub516 (MP) yrkandena 1–4 och 6–7.

Nationella prov

Regeringen beslutade den 24 november 2011 (U2011/6543/S) att ge Skolverket i uppdrag att kvalitetssäkra de nationella proven i grundskolan, sameskolan och specialskolan samt i gymnasieskolan och vuxenutbildningen för att säkerställa att syftet med de nationella proven uppfylls. Vid genomförandet av uppdraget ska Skolverket samråda med Skolinspektionen. Skolverket ska löpande hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat om arbetet. Skolverket ska i årsredovisningen årligen redovisa hur uppdraget i sin helhet fortlöper. En slutlig redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 16 juni 2014.

I Skolverkets årsredovisning 2012 sägs bl.a. följande om regeringsuppdraget.

Anvisningar för proven ses kontinuerligt över. En viktig del i detta arbete är den återkoppling som inkommer i form av lärarenkäter.

Skolverket har genomfört informationsinsatser som vänder sig till Specialpedagogiska skolmyndigheten och lärare i flera olika regionala nätverk om betygssättning och nationella prov för elever med funktionsnedsättningar. Kontakter har också tagits med ämnesföreningar i samhällsorienterande ämnen.

Skolverket håller tillsammans med Högskolan i Kristianstad på att utarbeta stödmaterial kring sambedömning. Materialet kommer att bestå av en skrift och en film. Det ska beskriva nationella och internationella modeller för sambedömning i skolan med fokus på sådana modeller som kan sägas vara föredömliga ur ett likvärdighetsperspektiv. Vidare ska materialet presentera en eller flera modeller för hur sambedömning kan bedrivas som bygger på de bästa, kända exemplen från forskning och/eller nationella eller internationella förebilder. Mate-

riålet ska också sprida rön kring vad god sambedömning är och ge råd om hur lärare och skolledare kan arbeta med sambedömning. Ett material förväntas vara klart till mitten av 2013.

Utskottet anser att slutresultatet av Skolverkets uppdrag bör inväntas och avstyrker därmed motion 2012/13:Ub516 yrkande 5.

Legitimationsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om legitimation för fritidspedagoger och lärare i musik- och kulturskolan samt om introduktionsperioden.

Jämför reservation 17 (MP, V).

Motionerna

Legitimation för fritidspedagoger och lärare i musik- och kulturskolan

I kommittémotion 2012/13:Ub389 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om legitimation och behörighet för fritidspedagoger. Om fritidshemmet ska komplettera skolan pedagogiskt menar motionärerna att även fritidspedagoger ska ha legitimation och vara ansvariga för och leda verksamheten i fritidshemmet.

I motion 2012/13:Ub246 av Lena Hallengren (S) pekar motionären på att den introduktionsperiod som krävs för att få lärarlegitimation i dag inte kan genomföras inom musik- och kulturskolan, vilket blir ett moment 22 för de lärare som är verksamma inom den skolformen.

Introduktionsperioden

I motion 2012/13:Ub404 av Monica Green (S) begärs ett tillkännagivande om organisationen av introduktionsperioden för nyutexaminerade lärare. Eftersom många skolhuvudmän enligt motionären är ovilliga att organisera introduktionsperioden bör staten lösa problemen tillsammans med skolhuvudmännen.

Utskottets ställningstagande

Legitimation för fritidspedagoger och lärare i musik- och kulturskolan

Riksdagen har bestämt att det endast ska vara legitimerade lärare eller förskollärare med en viss behörighet som bedriver och ansvarar för undervisningen i skolväsendet (prop. 2010/11:20, bet. 2010/11:UbU5, skr. 2010/11:171).

När det gäller yrkandet om legitimation för fritidspedagoger påminner utskottet om den möjlighet att få lärarlegitimation som finns för den som har en examen inriktad mot fritidshem eller mot förskola och fritidshem och har arbetat som fritidspedagog minst ett läsår eller motsvarande på heltid och som kompletterar sin utbildning inom ramen för fortbildnings-satsningen Lärarlyftet II för att få behörighet att undervisa i praktisk-estetiska ämnen i årskurs 1–6.

Därutöver vill utskottet peka på de förslag till ändringar i skollagen som regeringen har aviserat när det gäller fritidspedagogers behörighet att undervisa. I en remisspromemoria från Utbildningsdepartementet om fritidspedagogers, speciallärares och specialpedagogers behörighet att undervisa m.m. (U2012/6626/S) föreslås att fritidspedagoger genom en undantagsbestämelse i skollagen ska få bedriva och ansvara för undervisningen i ett fritidshem trots att de inte är legitimerade och behöriga för undervisningen enligt skollagen och behörighetsförordningen (förordningen [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor). Regeringen har aviserat en proposition 2013 med denna remisspromemoria som grund.

När det gäller yrkandet om legitimation för lärare i musik- och kulturskolan föreslås i den ovannämnda remisspromemorian (U2012/6626/S) att lärare och förskollärare som före den 1 juli 2011 har avlagt behörighetsgivande examen eller har fått ett behörighetsbevis av Högskoleverket och som har arbetat sammanlagt minst ett läsår eller motsvarande i en eller flera anställningar där arbetsuppgifterna liknar undervisning inom skolväsendet, undantas från kravet i skollagen på att en introduktionsperiod ska ha genomförts inom skolväsendet. Exempel på yrkesverksamhet inom utbildning som bedrivs utanför skolväsendet är arbete som lärare inom musik- och kulturskolan eller folkhögskolan eller som lärare eller förskollärare inom en utbildning som anordnas på sjukhus eller motsvarande institution (s.k. särskild undervisning). Som nämns ovan har regeringen aviserat en proposition 2013 med denna remisspromemoria som grund.

Utskottet vill inte föregripa den fortsatta beredningen av ovannämnda remisspromemoria och avstyrker därmed motionerna 2012/13:Ub389 (V) yrkande 7 och 2012/13:Ub246 (S).

Introduktionsperioden

Reglerna om introduktionsperiod gäller fr.o.m. den 1 juli 2011. Den som har en behörighetsgivande examen som lärare eller förskollärare utfärdad den 1 juli 2011 eller senare ska som huvudregel genomföra en introduktionsperiod under ett läsår. Först därefter kan läraren eller förskolläraren ansöka om legitimation hos Skolverket. Under introduktionsperioden anställs läraren eller förskolläraren tidsbegränsat.

Det är rektorn eller förskolechefen som ansvarar för att planera introduktionsperioden. Som en grund för planering, organisation och genomförande av introduktionsperioden för nyutbildade lärare och förskollärare utfärdade

Skolverket i juni 2011 föreskrifter om introduktionsperioden (SKOLFS 2011:37). Till föreskrifterna finns ett kommentarmaterial som utgår från reformens förarbeten, forskning och utredningar om rektors styrning och ledning samt lärares skicklighet, beprövad erfarenhet, internationella erfarenheter och överenskommelser om introduktionssystem. I arbetet med föreskrifterna och kommentarmaterialet har synpunkter lämnats av en referensgrupp med företrädare för bl.a. Lärarförbundet, Lärarnas riksförbund, Sveriges skolledarförbund, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Friskolornas riksförbund.

I propositionen Legitimation för lärare och förskollärare (prop. 2010/11:20) redovisade regeringen de ekonomiska konsekvenserna för huvudmännen av förslaget om en introduktionsperiod för nyutexaminerade lärare och förskollärare. Läraren eller förskolläraren ska få stöd av en mentor under sin introduktionsperiod, och rektorn eller förskolechefen ska se till att det finns en plan för perioden. Rektorn eller förskolechefen ska även bedöma den nya lärarens eller förskollärarens lämplighet inför ansökan om legitimation. Det går inte i detalj att avgöra hur mycket tid som bör tas i anspråk i varje enskilt fall, menade regeringen, varför en schablonersättning borde ges till huvudmännen. För att kompensera för kostnader i samband med introduktionsperioden för nyutbildade lärare och förskollärare och för att legitimerade lärare ska kunna avsätta tid för att bistå icke legitimerade lärare vid betygssättning tillfördes kommunsektorn 128 miljoner kronor för 2012. Från och med 2013 tillförs 256 miljoner kronor per år (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16, bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98). Enligt den kommunala finansieringsprincipen fastställdes regleringsbeloppen för samtliga år när propositionen överlämnades. Skulle ett regleringsbelopp i efterhand i väsentlig grad visa sig felaktigt, kan detta beaktas senare genom en förändring av nivån på anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Regeringen aviserade i propositionen Legitimation för lärare och förskollärare (prop. 2010/11:20) sin avsikt att i samarbete med bl.a. Statens skolverk, Statens skolinspektion och SKL följa och analysera utvecklingen av legitimationssystemet och de ekonomiska konsekvenserna av reformen. Enligt regeringen har detta arbete redan startat genom återkommande dialoger med Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten, SKL och Friskolornas riksförbund (skr. 2012/13:62 Arbetet med legitimationsreformen avseende lärare och förskollärare).

Därmed anser utskottet att statens insatser för genomförandet av introduktionsperioden är väl avvägda och avstyrker motion 2012/13:Ub404 (S).

Fortbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kompletterande utbildning för förskollärare och fortbildning i vissa ämnen.

Jämför reservationerna 18 (S, V), 19 (MP), 20 (SD) och 21 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:Kr207 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 5 anförs att skolpersonalen bör ges kompetensutveckling i hur man kan integrera fysisk aktivitet i skoldagens samlade aktiviteter.

I kommittémotion 2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 9 anförs att skolpersonal kontinuerligt bör utbildas i att förstå, identifiera och agera säkert gällande hedersförtryck.

I motion 2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 3 anförs att lärares kunskap i mänskliga rättigheter, mångfald och konflikt-hantering bör prioriteras högre i lärarutbildningar och fortbildningar för lärare.

I motion 2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 3 anförs att varje skola bör ha en handlingsplan för och få utbildning i hur man ska hantera hedersrelaterat våld.

I motion 2012/13:Ub446 av Lennart Axelsson m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om att staten tillsammans med SKL bör se över möjligheterna att ge de barnskötare som utbildat sig till förskollärare tillgång till kompletterande utbildning och validering så att de uppfyller kraven för examen och därmed legitimation. Motionärerna lyfter fram att personer som genom sin arbetsgivare vidareutbildat sig till förskollärare och därefter anställts som sådan genom s.k. lokal behörighet inte kan få legitimation på denna grund. De måste nu komplettera sin utbildning ytterligare för att få legitimation och därmed tillsvidareanställning i kommunen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att det finns bestämmelser om kompetensutveckling i skollagen (2010:800). Av 2 kap. 34 § framgår att huvudmannen ska se till att personalen vid förskole- och skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska vidare se till att förskollärare, lärare och annan personal vid förskole- och skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

För nationellt prioriterad fortbildning och annan kompetensutveckling för personal svarar Skolverket (förordningen [2011:555] med instruktion för Statens skolverk). Efter beslut om medelsanvisning av riksdagen och på uppdrag av regeringen genomförs för närvarande fortbildning av förskol-

lärare och förskolechefer genom det s.k. Förskolelyftet, av rektorer genom det s.k. Rektorslyftet, av lärare i matematik genom det s.k. Matematiklyftet och av lärare i idrott och hälsa. Därutöver genomförs utvecklingsinsatser inom ämnena naturvetenskap och teknik samt fortbildning i frågor om skolans värdegrund. För vissa fortbildningar administrerar Skolverket även statliga stöd och bidrag.

Fortbildningen i värdegrund som Skolverket erbjuder vänder sig till verksamheter som vill utveckla sitt arbete med värdegrunden och likabehandling. Den ges i samarbete med ett antal lärosäten på flera orter och baseras på forskning och utvärderingar kring framgångsrika arbetssätt mot kränkningar. Kursen ger verktyg att genomföra ett processorienterat och systematiskt förändringsarbete i den egna verksamheten. En likabehandlingsplan arbetas fram utifrån en kartläggning av riskfaktorer. Kursen avslutas med att kunskaper för utvärdering och uppföljning tillhandahålls.

Inom ramen för den obligatoriska befattningsutbildningen för rektorer, som Skolverket ansvarar för, genomförs fortbildningsinsatser för att förhindra och förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. Under 2012 har t.ex. ett antal lärosäten genomfört utbildningar i hedersproblematik för 65 rektorer i Göteborg, Umeå och Malmö. Utbildningarna har även genomförts för en bredare målgrupp, 150 anställda inom förskola, grundskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola i Malmö, Göteborg, Umeå och Stockholm. Skolverket har föreläst i olika sammanhang för att sprida verkets stödmaterial Till rektor – Om hedersrelaterat våld och förtryck. Skolverket beskriver i materialet ett förebyggande arbete där rektorn har en central roll och all skolpersonal berörs. Arbetet bedrivs på tre nivåer: den första nivån handlar om att nå alla flickor och pojkar i skolan och deras föräldrar, den andra nivån om att upptäcka utsatthet hos flickor och pojkar och den tredje nivån om att ge stöd och skydd i akuta situationer.

Fortbildning för personal inom skolan erbjuds av andra aktörer än staten, t.ex. organisationer och företag, i en rad olika ämnen. Ett exempel är idrottsföreningen Friskis & Svettis (Stockholm) som 2003 utvecklade Röris för barn mellan sex och nio år utifrån samma grundkoncept som Friskis & Svettis-jympan. Sedan 2003 har ca 25 000 lärare, fritidspedagoger och annan personal deltagit i en utbildningsdag via någon Friskis & Svettis-förening i Sverige. Ett annat exempel är Svenska Röda Korset (Stockholm) som utbildar i skolor om mänskliga rättigheter utifrån FN-konventionerna.

När det gäller yrkandet om kompletterande utbildning för förskollärare vill utskottet lyfta fram det ansvar som huvudmannen enligt skollagen har för personalens kompetensutveckling, som nämns ovan. I propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10: 165 s. 282) framhölls att huvudmannen ska ge förutsättningar för kompetensutveckling, bl.a. ekonomiskt och tidsmässigt. Kompetensutveckling ska enligt propositionen bygga på en kontinuerlig analys av behoven i förskolan och skolan och hos den enskilda förskolläraren eller läraren. Utskottet

konstaterar att det för legitimation som lärare eller förskollärare krävs att man har en behörighetsgivande examen. Lärare eller förskollärare som saknar examen kan komplettera sin utbildning på egen hand eller genom sin arbetsgivares försorg genom t.ex. ordinarie högskoleutbildning, uppdragsutbildning eller satsningen VAL (vidareutbildning av lärare). En lärare eller förskollärare som saknar behörighetsgivande examen och har anställts före den 1 juli 2011 har möjlighet att komplettera sin utbildning till examen under en övergångsperiod fram till den 30 juni 2015.

Med hänvisning till huvudmannens ansvar för kompetensutveckling av skolans personal och det utbildningsutbud som finns, inklusive pågående statliga fortbildningssatsningar, avstyrker utskottet motionerna 2012/13:So542 (MP) yrkande 3, 2012/13:Kr207 (V) yrkande 5, 2012/13:Ub281 (V, MP) yrkande 3, 2012/13:Ub446 (S) och 2012/13:A394 (SD) yrkande 9.

Studie- och yrkesvägledning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om studie- och yrkesvägledning.

Jämför reservation 22 (S, V).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 22 krävs en utökad och förbättrad studie- och yrkesvägledning. Motionärerna menar att alla elever ska ha rätt till studie- och yrkesvägledning på sin skola och att studie- och yrkesvägledningen behöver tydliga nationella riktlinjer som definierar verksamheten och hur den ska bedrivas. Vidare framhålls att varje kommun ska ha en plan för studie- och yrkesvägledningsverksamheten och att det behövs professionella nätverk för erfarenhetsutbyte och gemensamma initiativ.

I motion 2012/13:Ub271 av Andreas Carlson (KD) anförs att studie- och yrkesvägledarens roll som länk mellan skola och näringsliv bör stärkas.

Utskottets ställningstagande

Skollagen (2010:800) ställer krav på studie- och yrkesvägledning. Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med kompetens som tillgodoser deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Skolverket har utarbetat Allmänna råd för studie- och yrkesorientering (SKOLFS 2009:20). De allmänna råden och kommentarerna är tänkta att utgöra en grund när skolhuvudmän och skolor planerar, organiserar och genomför studie- och yrkesorienteringen för eleverna i de olika skolfor-

merna. Enligt läroplanerna har rektorn ett särskilt ansvar för att samverka med arbetslivet utvecklas så att eleven får konkreta erfarenheter av betydelse för sin fortsatta utbildning och yrkesinriktning. Skolverket uppger att de allmänna råden för studie- och yrkesorientering kommer att revideras under 2013.

Skolinspektionen har inlett en granskning av studie- och yrkesvägledningen utifrån tillgång och kvalitet. Inom ramen för granskningen undersöker Skolinspektionen om elever i grundskolan får den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till enligt skollagen och läroplanen. Inspektionens bedömningar görs i relation till det ansvar som rektor och huvudman har för att studie- och yrkesvägledningen utformas så att den når de nationella målen. Granskningen utgår från tre frågeställningar:

- Ges alla elever tillgång till kontinuerlig vägledning av sådan kvalitet att eleverna kan göra medvetna och väl underbyggda val av sin fortsatta utbildning och yrkesinriktning?
- Ger rektorn riktlinjer och förutsättningar för vägledningen så att den blir hela skolans ansvar?
- Tar huvudmannen ansvar för att skolornas studie- och yrkesvägledning fungerar på ett tillfredsställande sätt?

Skolinspektionen granskar kvaliteten i studie- och yrkesvägledningen och undersöker om eleverna får tillräcklig information om arbetsmarknad och utbildningar för att inte begränsas i sina val. Vidare granskar inspektionen om och på vilket sätt skolan bidrar till att vidga elevernas perspektiv vad gäller utbildningar, branscher och yrken och om eleverna förstår konsekvenserna av sina val.

Inspektionen undersöker också om rektorn använder studie- och yrkesvägledarens kompetens för att sprida kunskap, initiera verksamhet och stödja övriga personalgrupper samt om vägledningsverksamheten genomförs som en process på skolan, där frågor om vidare studier och arbetsliv är integrerade i undervisningen över tid. Slutligen granskar inspektionen huvudmannens ansvar för studie- och yrkesvägledningen och undersöker om det finns fungerande system och rutiner för att kunna säkra och utveckla personalens kompetens och vägledningens kvalitet. Granskningen görs på totalt 34 skolor i 14 kommuner i hela landet. Skolbesöken pågick från oktober 2012 till mars 2013. Resultatet från granskningen i sin helhet kommer att sammanfattas i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Att alla elever ska kunna granska olika valmöjligheter och ta ställning till framtidsfrågor är en utgångspunkt för Skolverkets uppdrag att på olika sätt främja att kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen utvecklas. Under 2012 har Skolverket tagit fram ett stödmaterial som utgår från att studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar.

I budgetpropositionen för 2013 konstaterade regeringen att det finns behov av en kvalitetsförbättring av studie- och yrkesvägledningen. Den snabba reformeringen av utbildningsväsendet skapar dessutom behov av

särskilda kompetensutvecklingsinsatser för att höja kvaliteten i studie- och yrkesvägledningen. Informationen och vägledningen behöver vara utformad så att alla elever får en helhetsbild över vilka utbildningsmöjligheter som finns så att de kan göra väl underbyggda val. Särskilt viktigt är detta för elever som av olika skäl har svårt att orientera sig i utbildningssystemet och inte har föräldrar som kan hjälpa dem. Studie- och yrkesvägledare behöver kontinuerligt utveckla sin kompetens för att upprätthålla och utveckla kvaliteten inom vägledningen. Därför föreslog regeringen att 10 miljoner kronor skulle avsättas 2013 för främst fortbildning av studie- och yrkesvägledare. Regeringen beräknade för samma ändamål 11 miljoner kronor för 2014, 10 miljoner kronor för 2015 och 5 miljoner kronor för 2016. Därutöver avsåg regeringen att ge Skolverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Hjälpmedelsinstitutet i uppdrag att ta fram en fortbildningsinsats för studie- och yrkesvägledare i gymnasieskolan. Fortbildningsinsatsen ska särskilt inriktas på hur man löser de etableringssvårigheter som unga med funktionsnedsättningar möter på arbetsmarknaden och på det stöd från olika myndigheter som ungdomar kan få. De berörda myndigheterna bör gemensamt genomföra utbildningarna. För detta ändamål föreslog regeringen att Skolverket skulle tillföras 2 miljoner kronor under 2013. Samma belopp beräknades komma att tillföras under 2014. Riksdagen beslutade enligt regeringens anslagsförslag (bet. 2012/13:UbU1, rskr. 2012/13:113).

Med hänvisning till gällande bestämmelser och Skolverkets allmänna råd, den granskning av studie- och yrkesvägledningen som Skolinspektionen inlett samt de riktade statliga satsningar som görs på studie- och yrkesvägledare avstyrker utskottet motionerna 2012/13:Ub465 (S) yrkande 22 och 2012/13:Ub271 (KD).

Skolbibliotek

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skolbibliotek och läslust, reglering av skolbibliotek, bibliotek i förskolan samt biblioteks-samarbeten och biblioteksplaner.

Jämför reservationerna 23 (S), 24 (V), 25 (V) och 26 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om skolbibliotek. Motionärerna menar att Kungl. bibliotekets skolbiblioteksstatistik som presenterades i juni 2012 visar att skollagen (2010:800) inte följs. Motionärerna föreslår därför att Kungl. biblioteket får i uppdrag att ta fram en strategi som ska se till att skolhuvudmännen följer lagen.

I kommittémotion 2012/13:Kr326 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att förtydliga skollagens krav på skolbibliotek. Det ska finnas en tydlig definition av ett skolbibliotek, och i skollagen ska anges regler för tillgänglighet, kvalitet, öppettider, personalkrav m.m. Särskilt viktigt är att det finns bestämmelser om personalens utbildning och att deras arbete ska vara en integrerad del av pedagogiken.

I samma kommittémotion yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att i lag tillgodose förskolans behov av bibliotek. Ansvaret för förskolebarnens ständiga tillgång till böcker och bokbestånd som fortlöpande förnyas måste ligga på förskolans ledning, inte på den enskilda förskolläraren.

I kommittémotion 2012/13:Ub211 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att införa en tydlig definition i skollagen av vad som får kallas skolbibliotek. Även om en skolenhet uppger att man har tillgång till ett skolbibliotek har det många gånger inte alla de funktioner, de resurser och den tillgänglighet som ett skolbibliotek bör ha för att fungera som en pedagogisk resurs i skolan.

I motion 2012/13:Ub456 av Tina Ehn m.fl. (MP) yrkande 2 anförs att beslut på politisk nivå ska vara en förutsättning för att integrera skolbiblioteksverksamhet i ett folkbibliotek. Det ska finnas ett ordnat samarbete som utgår från en formell överenskommelse.

I samma motion yrkande 3 framhålls vikten av biblioteksplaner. Få kommuner verkar ha någon skolbiblioteksplan, och få kommuner med biblioteksplaner verkar ha skolbiblioteksverksamheter i sin planering, menar motionärerna. För att skolbibliotekens roll och viktiga funktion ska förtydligas behövs skolbiblioteksplaner.

I kommittémotion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om läsförmåga och läslust. Motionärerna oroas över minskat läsande och färre bibliotekslån, även bland barn och unga, och föreslår att regeringen tar fram en nationell handlingsplan för läsfrämjande och genomför ett läsluft för Sverige. Handlingsplanen ska samordnas av en nationell biblioteksmyndighet.

Utskottets ställningstagande

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek (2 kap. 36 §). Bestämmelsen fanns inte i 1985 års skollag. Den nya bestämmelsen innebär en skyldighet för alla huvudmän för de uppräknade skolformerna att anordna sin verksamhet så att eleverna har tillgång till skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen. Av skollagen framgår även att eleverna ska ha tillgång till böcker och andra läverkyt som behövs för en tidsenlig utbildning.

Av bibliotekslagen (1996:1596), och förslaget till ny bibliotekslag som regeringen nyligen överlämnade till riksdagen (prop. 2012/13:147), framgår att skolbibliotek ingår i det allmänna biblioteksväsendet. Enligt bibliotekslagen ansvarar kommunerna för skolbiblioteksverksamheten. I förslaget till ny lag tydliggörs att såväl offentliga som enskilda huvudmän inom skolväsendet ansvarar för skolbibliotek. I bibliotekslagen, och i förslaget till ny lag, finns en hänvisning till bestämmelsen i skollagen om elevernas tillgång till skolbibliotek.

Läroplanerna tar upp skolbiblioteket som en del av rektorns ansvar. Av läroplanerna för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskola, sameskolan och fritidshemmet framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för skolans arbetsmiljö. Den ska utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel. Enligt läroplanen för gymnasieskolan har rektorn ett särskilt ansvar för att utbildningen utformas så att eleverna, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till handledning och läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bl.a. bibliotek, datorer och andra tekniska hjälpmedel. Det är även skolans ansvar att gymnasieeleven kan använda bok- och bibliotekskunskap och modern teknik som ett verktyg för kunskapsökande, kommunikation, skapande och lärande.

När det gäller en närmare reglering av kraven på skolbibliotekens verksamhet framgår av skollagens förarbeten att med skolbibliotek avses en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande (prop. 2009/10:165 s. 284).

Skolverket har sammanställt en kortfattad juridisk vägledning till skolhuvudmän som vill ha stöd att tolka och tillämpa bestämmelsen om skolbibliotek. Vägledningen tar upp att eleverna ska ha tillgång till skolbibliotek, definitionen av skolbibliotek, vad som avses med "tillgång till" skolbibliotek, ansvaret för elevernas tillgång till skolbibliotek samt aktuella bestämmelser och förarbeten. Skolverket definierar ett skolbibliotek som "en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande med hjälp av kompetent personal. Skolbibliotek är en del av skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbibliotek kan därmed betraktas dels som en materiell resurs som är en del i en skolas läromedel och övrig utrustning, dels som en funktion som bidrar aktivt i kunskapsutvecklingen och svarar för viss service".

När det gäller tillsyn över skolbibliotek kan utskottet konstatera att skolbibliotek regleras i skollagen och att det är bestämmelserna i den lagen som styr vad som kan göras om biblioteksverksamheten inte lever upp till kraven. Skolinspektionen är ansvarig statlig tillsynsmyndighet för verksam-

heter som bedrivs enligt skollagen. Skolinspektionen har inom ramen för sin tillsyn tagit fram ett antal krav som ska vara uppfyllda för att eleverna ska anses ha tillgång till skolbibliotek. För det första ska eleverna ha tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på ett sådant avstånd från skolan att man kontinuerligt kan använda biblioteket som en del av utbildningen för att bidra till att eleverna når utbildningens mål. För det andra ska biblioteket omfatta böcker, facklitteratur, skönlitteratur, informationsteknik och andra medier. Slutligen ska biblioteket vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

När det gäller förskolans behov av bibliotek har utskottet tidigare framhållit att förskolan enligt 8 kap. 2 § skollagen ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg (bet. 2011/12: UbU13 s. 18). Enligt Läroplan för förskolan Lpfö 98 (reviderad 2010) ska förskolan främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I läroplanen har man förtydligat målen för barnens språkliga, kommunikativa och matematiska utveckling samt för naturvetenskap och teknik. På så sätt har ambitionerna för lärandet höjts, och det har blivit tydligare vad varje barn har rätt att få med sig från förskolans verksamhet. Utskottet har tidigare ansett att det är angeläget att stimulera även förskolebarnens intresse för läsning och litteratur. Att uppställa ett krav på bibliotek även för förskolor ansåg utskottet dock av praktiska skäl inte vara möjligt. Utskottet framhöll att det inte finns någonting som hindrar huvudmannen att se till att även förskolebarnens behov av böcker tillgodoses (bet. 2009/10: UbU21 s. 60).

När det gäller bibliotekssamarbeten framgår det av skollagens förarbeten att tillgången till skolbibliotek ska kunna anordnas på olika sätt beroende på de lokala förhållandena vid varje skola. En liten skola på landsbygden kan ha behov av att finna andra lösningar än en stor skola i en stor stad. Därför ska anordnandet av skolbibliotek kunna se olika ut utifrån skolornas eller elevernas olika behov och förutsättningar (prop. 2009/10:165 s. 284). Utskottet kan konstatera att det är en fråga för huvudmannen hur olika lösningar bäst formaliseras.

När det gäller biblioteksplaner framgår det av bibliotekslagen (1996:1596) att kommuner och landsting ska anta planer för biblioteksverksamheterna. Bestämmelsen infördes i lagen 2004 och föreslås finnas kvar i den proposition med förslag till en ny bibliotekslag som regeringen nyligen överlämnade till riksdagen (prop. 2012/13:147). Enligt en utvärdering av bibliotekslagen hade 67 procent av landets kommuner och nästan alla landsting 2009 antagit planer för sina biblioteksverksamheter. Biblioteksplanerna ser dock mycket olika ut och har skiftande ambitionsnivåer. Trots brister i efterlevnaden av lagens bestämmelser har arbetet med biblioteksplaner lyft upp biblioteksfrågorna till diskussion i många kommuner och landsting på ett sätt som har varit positivt för biblioteksutvecklingen, menar regeringen i propositionen. Regeringen konstaterar vidare att den

verksamhet som ska ingå i biblioteksplanen är den biblioteksverksamhet som kommunen eller landstingen bedriver som huvudman. Om kommunen bedriver skolbiblioteksverksamhet som huvudman ska även den ingå i planen. (Se prop. 2012/13:147 s. 42–45.)

När det gäller en handlingsplan för läsfrämjande och ett läslyft tillsattes våren 2011 den s.k. Litteraturutredningen med uppdrag att analysera och föreslå hur litteraturens ställning kan stärkas i förskolan, förskoleklassen, grundskolan och gymnasieskolan (dir. 2011:24). Utredningen skulle även kartlägga och redovisa hur samverkan mellan skolbiblioteken, folkbiblioteken och pedagogerna kan stärkas när det gäller att använda litteratur i undervisningen samt pröva om det finns behov av att stärka skolbibliotekens ställning och föreslå relevanta insatser. Utredningen överlämnade hösten 2012 slutbetänkandet Läsandets kultur (SOU 2012:65). I betänkandet föreslås bl.a. att regeringen för riksdagen lägger fram en plan för "Ett läslyft för Sverige" med ett antal konkreta mål som ska vara uppnådda senast 2018. Läslyftet bör enligt betänkandet följas upp av en särskild parlamentarisk beredning. Inom ramen för läslyftet föreslås ett antal åtgärder, bl.a. en försöksverksamhet med läsombud i förskolan och regler som tydliggör att samtliga elever bör ha tillgång till skolbibliotekarier. Betänkandet remitterades till 167 instanser, bl.a. Skolverket, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen, Ungdomsstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting samt Friskolornas riksförbund. Sista svarsdatum för remissvaren var den 1 mars 2013. Utskottet ser inte något skäl att föregripa beredningen av detta ärende.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2012/13:Kr320 (S) yrkande 12, 2012/13:Kr326 (V) yrkandena 4 och 5, 2012/13:Ub211 (V) yrkande 4, 2012/13:Ub456 (MP) yrkandena 2 och 3 samt 2012/13:Ub465 (S) yrkande 17.

IT i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagens avslår motionsyrkanden om en nationell IT-strategi för skolan och IT-satsningar i skolan.

Jämför reservationerna 27 (S, MP, V) och 28 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 20 anfördes att statens ansvar för arbetet med IT i skolan måste tydliggöras i en nationell IT-strategi för skolan. Motionärerna betonar vikten av att skolan överbryggas digitala klyftor och kompenserar för elevernas olika förutsättningar. En central del av en modern skola för alla elever är elevernas tillgång till IT, menar motionärerna.

I kommittémotion 2012/13:Ub211 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på hur varje lärare och elev kan få tillgång till en dator och kunskap i källkritik. IT-satsningar handlar enligt motionärerna både om infrastrukturen – datorer – och om kompetensen hos lärare och elever.

Utskottets ställningstagande

Den svenska skolan styrs bl.a. genom de nationella mål, riktlinjer och kunskapskrav som riksdagen och regeringen har beslutat om i t.ex. skollagen och läroplanerna. Riksdagen och regeringen anger däremot inte hur dessa mål ska nås, utan det bestämmer skolhuvudmännen och skolorna själva.

I de nya kurs- och ämnesplanerna för grundskolan respektive gymnasieskolan förtydligas vikten av digital teknik som verktyg i undervisning och lärande. Enligt skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärvverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Hur IT-användningen ska integreras i pedagogiken är däremot en fråga för lärarna och skolhuvudmännen.

Under läsåret 2011/12 genomförde Skolinspektionen en kvalitetsgranskning av användningen av IT-verktyg i undervisningen i naturorienterade ämnen, idrott och hälsa, svenska (med fokus på läsprocessen) och religionskunskap. Inspektionen granskade om IT används på ett sätt som stöder elevers kunskapsutveckling och om skolan bedriver ett strategiskt arbete för att använda IT i undervisningen. Granskningen visade bl.a. att även om skolorna satsar på IT används de nya verktygen sällan i undervisningen (pm dnr 40-2011:2928).

Skolverket har i uppdrag att främja utvecklingen och användningen av informations- och kommunikationsteknik (IKT) i förskolor, skolor och verksamheter samt hos skolhuvudmän. Skolverket ska i sitt arbete utgå från målgruppers olika behov och förutsättningar vid spridandet av kunskap om användandet och utformningen av bl.a. IKT i lärprocesser, digitala lärvverktyg och lärande exempel inom området. Vidare ska Skolverket bedöma verksamheters och huvudmäns utvecklingsbehov avseende IKT-användningen inom bl.a. skolan samt ge förslag på eventuella insatser. Särskilt ska lärares användning av IKT som ett pedagogiskt verktyg för att utveckla undervisningen belysas. Uppdraget ska redovisas vart tredje år, och redovisades senast i april 2013 (rapport 386). Rapporten visar bl.a. att tillgången till datorer har ökat kraftigt – i grundskolan har i dag tre av fyra lärare tillgång till egen dator och det går tre elever per dator. Många lärare har ett behov av kompetensutveckling, framför allt när det gäller att förebygga kränkningar på nätet och IT som pedagogiskt hjälpmedel.

För att stärka lärarnas kompetens att använda IT i undervisningen på ett genomtänkt sätt har kraven i den nya lärarutbildningens examensbeskrivningar förtydligats när det gäller lärares pedagogiska användning av

modern teknik. Vidare erbjuder Skolverket, som en del i sitt uppdrag att främja utvecklingen och användningen av IT i skolan, kompetensutveckling i praktisk IT för pedagoger och skolledare. Inom ramen för detta uppdrag arbetar Skolverket också med att tillgängliggöra digitala läresurser. En del av uppdraget är Kolla källan, en webbplats för kompetensutveckling inom källkritik och säkerhet på nätet. Verket genomför även särskilda föreläsningar om källkritik och säkerhet på nätet.

För Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) är skolan ett av de prioriterade områdena inom organisationens strategi för e-samhället. Strategin ska stödja utvecklingen inom den kommunala sektorn mot en användning av IT i syfte att bl.a. stödja effektivitet och kvalitet. Inom skolan arbetar SKL bl.a. för en ökad tillgång till moderna, digitala läresurser och för pedagogisk utveckling och lärarfortbildning som en del av IT-satsningarna i skolan. Vidare stöder SKL kommunernas arbete med IT-strategier för skolan. Under 2010–2013 deltar SKL i ett forskningsprojekt om effekterna och resultaten i några kommuner och skolor av att varje elev har tillgång till en egen dator.

I sammanhanget vill utskottet peka på att IT-satsningarna även är en del av skolans arbetsmiljö och att arbetsmiljölagen (1977:1160) omfattar alla elever från förskoleklass. Arbetsmiljöverket har i stödmaterial på sin webbplats uppmärksammat att nya arbetsmiljörisiker introduceras i skolmiljön när datoranvändningen ökar och betonar vikten av att barn och ungdomar inte grundlägger datorrelaterade besvär redan i skolåldern. Enligt Arbetsmiljöverket har man i studier på barn och ungdomar i bl.a. Sverige, Japan och USA funnit att datorarbetsplatserna i skolan inte har varit anpassade till eleverna. Utskottet vill därför understryka vikten av en helhetssyn på IT-satsningarna i skolan där också arbetsmiljöaspekten beaktas.

Regeringen beslutade hösten 2011 om en digital agenda för Sverige. Där framhålls att läroplanernas mål är att eleverna ska få den digitala kompetens som behövs i dagens samhälle och att skolans huvudmän – kommuner och fristående aktörer – har ansvar för att läroplanerna följs. Utskottet har tidigare uttalat att läroplanerna uttrycker en samlad nationell syn på IT i skolan (bet. 2011/12:UbU14 s. 48). Utskottet har fortfarande samma uppfattning.

Med hänvisning till den digitala agendan för Sverige, pågående myndighetsuppdrag och andra pågående arbeten avstyrker utskottet motionerna 2012/13:Ub211 (V) yrkande 2 och 2012/13:Ub465 (S) yrkande 20.

Elevhälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om elevhälsa.

Jämför reservation 29 (S, V).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 28 begärs ett tillkännagivande om en modern elevhälsa. Motionärerna vill rikta särskilda insatser till barn som har extra stora behov och framhåller att många barn med psykiska problem behöver hjälp och stöd i ett tidigt skede. Vidare anförs att skolan ska vara en hälsofrämjande miljö och att en god hälsa är en förutsättning för lärande.

I motion 2012/13:Ub493 av Anne Marie Brodén (M) begärs en översyn av möjligheten att införa ett krav på minst 20 timmars elevhälsa i kommunala skolor. Enligt motionären innebär dagens stora skillnader i antalet timmar mellan skolor att barn och ungdomar inte får samma villkor och förutsättningar.

Utskottets ställningstagande

I skollagen (2010:800) finns bestämmelser om en samlad elevhälsa inom bl.a. förskoleklassen och de obligatoriska skolformerna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Bestämmelsen kräver till skillnad från 1985 års skollag att det förutom skolläkare och skolsköterska finns tillgång till adekvat utbildad personal i form av psykolog och kurator samt personal som kan tillgodose elevernas behov av specialpedagogiska insatser. På så sätt säkerställs att elevhälsan har tillgång till tillräcklig kompetens för att eleverna ska få det stöd som de behöver.

Riksdagen har gett regeringen till känna att regeringen ska se till att det görs en nationell översyn av tillgängligheten till och kvaliteten på elevhälsan (bet. 2010/11:UbU7, rskr. 2010/11:206). Socialstyrelsen har under 2010 undersökt förutsättningarna för att utveckla kvalitetsindikatorer för elevhälsan när det gäller psykisk ohälsa. I slutrapporten Att mäta kvalitet i skolhälsovårdens/elevhälsans arbete med psykisk ohälsa konstateras att det krävs mer utvecklingsarbete för att fastställa vilka kvalitetsindikatorer som är mätbara. Regeringen uppdrog i oktober 2011 åt Skolverket att genomföra insatser för en förstärkt elevhälsa. Som en del i uppdraget ska Skolverket i samverkan med Socialstyrelsen och efter samråd med Skolinspektionen föreslå en modell för att följa upp kvaliteten på och tillgången till elevhälsa. Denna del i uppdraget redovisades den 15 februari 2013.

Uppdraget som helhet ska redovisas senast den 1 april 2016. I uppdraget ingår att sprida information om möjligheten för skolhuvudmän att ansöka om statsbidrag till personalförstärkningar inom elevhälsan och till speciallärare, att erbjuda utbildningsinsatser till elevhälsans personal om elevhälsans inriktning och organisation, psykisk ohälsa och barn som far illa eller riskerar att fara illa samt att vid behov utarbeta material om regelverk och evidensbaserad praktik. I uppdraget ingår även att utveckla ett stödmaterial om hur skolorna bör utforma dokumentationen om elevers behov av stöd vid övergångar mellan skolor och skolformer.

Regeringen planerar att avsätta totalt 650 miljoner kronor för uppdraget som pågår under perioden 2012–2015.

Mot bakgrund av pågående myndighetsuppdrag och den satsning som görs på elevhälsan avstyrker utskottet motionerna 2012/13:Ub465 (S) yrkande 28 och 2012/13:Ub493 (M).

Diskriminering och kränkande behandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om diskriminering och kränkande behandling.

Jämför reservationerna 30 (S), 31 (MP, V) och 32 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 5 föreslås att Skolinspektionen får i uppdrag att se över situationen för hbtq-personer i skolan och heteronormativiteten i undervisningen. Uppdraget bör ges efter att Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling som gavs ut 2012 har gällt en tid.

I motion 2012/13:Ub355 av Hans Hoff (S) kräver motionären en nationell handlingsplan för att förebygga, upptäcka och åtgärda mobbning och kränkningar på nätet. Sådan mobbning och kränkning är enligt motionären lika allvarlig som när den förekommer inom skolan.

I kommittémotion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 29 begärs ett tillkännagivande om studiero. Av skollagen (2010:800) ska framgå att gemensamma ordningsregler ska utarbetas av elever, föräldrar och personal tillsammans.

I samma kommittémotion yrkande 30 anförs att arbetet mot mobbning, kränkande behandling och diskriminering i skolan behöver förstärkas. Det krävs kvalitetssäkrade och evidensbaserade antimobbningssituationer och att lärare och annan skolpersonal får kunskap och kompetens att arbeta förebyggande och hantera reella mobbningsituationer.

I kommittémotion 2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 10 vill motionärerna att det införs en anmälningsplikt för skolpersonal vid misstanke om hedersrelaterat våld eller förtryck i elevers hemmiljö. Vidare ska individuella handlingsplaner tas fram för varje utsatt barn tillsammans med socialtjänsten och polisen.

Utskottets ställningstagande

Sedan den 1 januari 2009 regleras arbetet mot diskriminering och kränkande behandling i både skollagen och diskrimineringslagen (2008:567). Skolinspektionen har tillsyn över att bestämmelserna i skollagen följs, och Diskrimineringsombudsmannen har tillsyn över att bestämmelserna i diskrimineringslagen följs.

Skollagen och diskrimineringslagen innehåller bestämmelser om att huvudmannen ska vidta aktiva åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling och trakasserier. Dessutom anger de att huvudmannen har skyldighet att utreda och vidta åtgärder vid kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier. Enligt skollagen har lärare, förskollärare och annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldighet att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Skyldigheterna i fråga om anmälan gäller också i förhållande till trakasserier eller sexuella trakasserier på det sätt som avses i diskrimineringslagen.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att en årlig plan mot kränkande behandling upprättas. På motsvarande sätt föreskriver diskrimineringslagen att en likabehandlingsplan ska upprättas varje år.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har i samarbete med andra tillsynsmyndigheter på området tagit fram handledningar och utbildningar om det främjande och förebyggande arbetet. För att ge mer kunskap och metodstöd har DO i samarbete med Barn- och elevombudet (BEO) vid Skolinspektionen och Skolverket tagit fram ett gratis webbverktyg (www.planforskolan.se) som ska hjälpa skolorna att utforma planer för ett effektivare arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Verktöget vänder sig främst till den som är skolledare eller förskolechef eller på annat sätt ansvarar för att skolan eller förskolan har en plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Skolverket har under 2012 tagit fram nya allmänna råd i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10). Råden har tagits fram dels mot bakgrund av den nya skollagen som började tillämpas

under 2011, dels utifrån de erfarenheter av vilka insatser som kan ha effekt mot kränkningar och diskriminering som framkommit genom Skolverkets utvärdering av metoder mot mobbning (rapport 353:2011).

Hösten 2009 genomförde Skolinspektionen en kvalitetsgranskning av 50 skolors arbete med att förebygga och förhindra trakasserier och kränkningar (rapport 2010:1). En av de tre övergripande frågeställningarna var om skolan har ett normkritiskt förhållningssätt. Granskningen visade att personalen på flera av de granskade skolorna inte reflekterade över sitt eget förhållningssätt eller sina egna normer, varken sinsemellan eller tillsammans med elever. I många skolor fanns det alltså en omedvetenhet om vad i det vardagliga språkbruket och arbetssättet som kan ge upphov till föreställningar om vad som är normalt eller onormalt. Skolinspektionen rekommenderade att eleverna i högre utsträckning involveras i värdegrundsarbetet så att deras kunskap och erfarenheter tas till vara. Vidare betonade inspektionen vikten av att skolorna reflekterar över vilka förhållningssätt som råder och att man följer upp sitt arbete i utvecklingssyfte. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att ett aktivt värdegrundsarbete på varje skola som involverar såväl personal som elever är en förutsättning för en trygg skolmiljö.

Skolverket fick i juni 2011 ett förnyat uppdrag att stärka skolans värdegrund och arbete mot diskriminering och kränkande behandling (U2011/567/S och U2011/2649/S). Inom ramen för uppdraget ska Skolverket erbjuda förskolans, skolans och fritidshemmens personal samt skolledare utbildning i frågor som rör arbetet med värdegrunden och mot diskriminering och annan kränkande behandling. Utbildningen ska utgå från myndighetens slutsatser i det tidigare uppdraget mot diskriminering och annan kränkande behandling, liksom från de uppdrag verket haft när det gäller värdegrund och jämställdhet. Inom ramen för det nya uppdraget ska Skolverket sammanställa och sprida goda exempel kring det förebyggande arbetet samt arbetet med rutiner för rapportering och uppföljning av ärenden om diskriminering och annan kränkande behandling. Uppdraget ska löpande redovisas i myndighetens årsredovisning och slutrapporteras i januari 2015. I uppdraget ingår även att kartlägga omfattningen av problemet med s.k. maktlekar i de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan samt att föreslå hur skolorna kan arbeta med att förebygga sådana maktlekar. Denna del av uppdraget rapporterades i februari 2013.

I 2010 års skollag har rektorer och lärare fått större befogenheter att upprätthålla arbetsron i klassrummet. För arbetsron i skolan är det också viktigt att stävja skolket. Ogiltig frånvaro förs därför in i terminsbetygen i grundskolan. I gymnasieskolan redovisas ogiltig frånvaro i de utdrag av betygskatalogen som ska ges till eleven minst en gång per termin.

Utskottet avstyrker motionerna 2012/13:So595 (MP) yrkande 5, 2012/13:Ub355 (S) och 2012/13:Ub465 (S) yrkandena 29 och 30 med hänvisning till gällande bestämmelser och pågående myndighetsuppdrag som rör diskriminering och kränkande behandling.

I fråga om missförhållanden i hemmet finns i skollagen en skyldighet för huvudmannen och den som är anställd i huvudmannens verksamhet att på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs (29 kap. 13 §). Vidare finns en hänvisning till skyldigheten att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

Av propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165 s. 600–601) framgår att bestämmelsen om samverkan med socialnämnden fanns med även i den gamla skollagen (1985:1100). Bestämmelsen tillkom efter förslag i propositionen Stärkt skydd för barn i utsatta situationer m.m. (prop. 2002/03:53). Bestämmelser som reglerar samverkan mellan olika samhällsorgan vad gäller barn i utsatta situationer infördes förutom i skollagen samtidigt i socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (1998:531). I polislagen (1984:387) fanns redan en bestämmelse som reglerar polisens skyldighet att samverka med andra myndigheter och organisationer vilkas verksamhet berör polisverksamheten. Socialtjänsten har huvudansvaret för att samverkan kommer till stånd. Regeringen delade i proposition 2009/10:165 den bedömning som gjordes i proposition 2002/03:53 att förskolan, skolan och fritidshemmet är naturliga delar av barnets vardag och att det inte minst är här som barn som far illa eller riskerar att fara illa bör bli upptäckta för att i ett tidigt skede få den hjälp och det stöd de kan behöva.

Med hänvisning till gällande rätt om samverkan med socialnämnden när barn far illa avstyrker utskottet motion 2012/13:A394 (SD) yrkande 10.

Jämställdhet och genus

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om jämställdhetsarbetet i skolan, genusperspektiv i styrdokument och genuspedagoger i skolan.

Jämför reservationerna 33 (S) och 34 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 32 begärs ett tillkännagivande om en jämställd skola. Motionärerna menar att jämställdhetsarbetet bör bedrivas integrerat och att jämställdhetsarbetet behöver förstärkas när det gäller ämnesinnehåll och ämnesdidaktik, bl.a. lärares kunskaper inom området.

I kommittémotion 2012/13:Ub212 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2 begärs förändringar i läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan samt i högskoleförordningens examensordningar. I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet bör genusperspektiv läggas till de perspektiv som ska finnas med i all undervisning. I läroplanen för gymnasieskolan bör ett avsnitt om genusperspektiv införas. I examensbeskrivningarna för högskoleutbildningar som leder till yrken där man arbetar med människor (lärare, läkare, sjuksköterska, jurist, socionom, psykolog, studievägledare m.fl.) ska kunskapsaspekten av jämställdhet skrivas in.

I samma kommittémotion yrkande 3 föreslås att regeringen uppdrar åt Skolverket att utarbeta råd och riktlinjer för hur genuspedagogerna ska arbeta med jämställdhetsfrågorna. I samma kommittémotion yrkande 4 föreslås att Skolverket får i uppdrag att upprätta nationell statistik över genuspedagoger.

I motion 2012/13:Ub444 av Kerstin Engle m.fl. (S) begärs ett tillkännagivande om vikten av genuspedagoger i den svenska skolan. Regeringen bör uppmuntra kommunernas arbete med genusfrågor så att alla förskolor och skolor i Sverige har minst en genuspedagog anställd.

Utskottets ställningstagande

En särskild satsning på jämställdhet i skolan gjordes under åren 2008–2010. Delegationen för jämställdhet i skolan (Deja) hade i uppdrag att bl.a. analysera könsskillnader i utbildningsresultat och föreslå insatser för hur ett långsiktigt jämställdhetsarbete i skolan kan utvecklas. Under 2010 publicerade Deja tolv forskningsrapporter inom området och avslutade sitt arbete i november 2010 med slutbetänkandet Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan (SOU 2010:99). Slutbetänkandet är ett viktigt underlag för fortsatta satsningar på området.

Under samma tid (2008–2010) genomförde Skolverket ett omfattande uppdrag som rör jämställdhet i skolan. Verket har haft i uppdrag att bl.a. sprida kunskap om kön och skolframgång, stärka elevhälsan och öka kunskapen om jämställdhet, hedersrelaterat våld och förtryck samt om sex- och samlevnadsundervisning. Insatserna har främst genomförts som fortbildning för lärare, fördelning av utvecklingsmedel och framtagande av stödmaterial. Uppdraget redovisades i december 2010.

I juni 2011 fick Skolverket i uppdrag att med utgångspunkt i erfarenheterna av sitt tidigare uppdrag genomföra en fortsatt jämställdhetsinsats. Uppdraget innefattar bl.a. insatser för kompetensutveckling i syfte att främja jämställdhet i skolan, fortbildning och stöd i sex- och samlevnadsundervisningen, insatser för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt insatser för att stimulera elevers läs-, skriv- och språkutveckling.

Vidare fick Skolverket i december 2011 ytterligare ett jämställdhetsuppdrag som ska samordnas med det uppdrag Skolverket fick i juni 2011. Uppdraget avser bl.a. insatser för stärkt kvalitet och jämställdhetsperspektiv i studie- och yrkesvägledningen och en kartläggning och analys av åtgärder som har vidtagits i syfte att öka andelen män i förskolan. Uppdraget ska genomföras under perioden 2012–2014 och ta sin utgångspunkt i de erfarenheter som har redovisats i Dejas slutbetänkande (SOU 2010:99) och i delegationens övriga publikationer. Uppdraget ska årligen redovisas i Skolverkets årsredovisning och slutredovisas senast den 1 mars 2015.

Regeringen beslutade i mars 2013 om ett uppdrag till Statskontoret att utvärdera jämställdhetsinsatser inom skolväsendet (U2013/1852/S). Statskontoret ska utvärdera och analysera regeringens satsningar för att främja jämställdhet i skolväsendet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2015. I uppdraget ingår att analysera de åtgärder som genomförts av Skolverket sedan 2008. Statskontoret ska

- bedöma om genomförda satsningar främjar jämställdhet i skolväsendet i enlighet med regeringens mål att flickor och pojkar ska ges möjlighet att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet och att varje elev ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen för utbildningen, oavsett kön eller bakgrund
- analysera och redovisa faktorer som stimulerar respektive förhindrar att genomförda satsningar bidrar till att främja jämställdhet i skolväsendet
- bedöma om regeringens satsningar i utformning och inriktning bidrar till att skapa förutsättningar för en långsiktig integrering av jämställdhet i skolväsendets verksamheter oavsett skolform och geografiskt läge
- undersöka hur ett urval förskolor och skolor som inte tagit del av Skolverkets insatser arbetar för att främja jämställdhet
- redovisa principiella utgångspunkter för hur eventuella framtida insatser bör utformas i syfte att på ett kostnadseffektivt sätt, och med hänsyn tagen till rådande ansvarsfördelning för berörda verksamheter, främja jämställdhet i skolväsendet.

Utskottet konstaterar att det av läroplanen för grundskolan framgår att jämställdhet mellan kvinnor och män hör till de grundläggande värden som skolan ska gestalta och förmedla. Vidare framgår det av läroplanen att ingen ska utsättas för diskriminering på grund av kön i skolan och att skolan aktivt och medvetet ska främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i sko-

lan och de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster. Den ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Även av läroplanen för gymnasieskolan framgår att jämställdhet mellan kvinnor och män hör till de grundläggande värden som utbildningen ska gestalta och förmedla. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är kvinnligt och manligt.

Av examensordningen (bilaga 2 till högskoleförordningen [1993:100]) framgår att för såväl grundläraresexamen som ämnesläraresexamen ska studenten visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten.

Utskottet vill understryka vikten av att stärka och stödja skolornas kunskap och kompetens i arbetet med frågor som rör jämställdhet och genuskunskap och välkomnar därför Statskontorets uppdrag att utvärdera och analysera hittills genomförda åtgärder och satsningar för att främja jämställdhet i skolväsendet. Med anledning av uppdraget vill utskottet avvakta med att kommentera specifika åtgärder, som utbildning av resurspersoner i jämställdhet och genuskunskap, s.k. genuspedagoger.

Utskottet ser inte skäl att föregripa Statskontorets uppdrag och avstyrker därmed motionerna 2012/13:Ub212 (V) yrkandena 2–4, 2012/13:Ub444 (S) och 2012/13:Ub465 (S) yrkande 32.

Inflytande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om samarbete mellan skola och vårdnadshavare, lokala styrelser och elevinflytande.

Jämför reservationerna 35 (S) och 36 (MP).

Motionerna

Samarbete mellan skola och vårdnadshavare

I kommittémotion 2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 4 vill motionärerna främja skolans möjligheter att anställa personal som har i särskild uppgift att vara en bro mellan hem och skola.

Lokala styrelser

I kommittémotion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 34 begärs ett tillkännagivande om självstyrande skolor. Motionärerna vill att erfarenheterna och resultaten i kommunala skolor med s.k. lokal styrelse noga ska dokumenteras och utvärderas i syfte att utveckla andra kommunala skolor.

Elevinflytande

I kommittémotion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 35 begärs ett tillkännagivande om elevinflytande. Enligt motionärerna krävs ett ökat elevinflytande och en dialog i klassrummet om skolan ska lyckas anpassa undervisningen till varje enskild elevs unika behov. Elever som är delaktiga och får ta ansvar skapar också en tryggare skola och en bra studiemiljö, menar motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Samarbete mellan skola och vårdnadshavare

Utskottet kan inledningsvis konstatera att rektor och lärare enligt läroplanen har särskilda uppgifter när det gäller samarbetet mellan skola och vårdnadshavare. Enligt läroplanen för gymnasieskolan har rektorn ett särskilt ansvar för att vårdnadshavare får insyn i elevernas skolgång. Enligt läroplanen för grundskolan ska läraren samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling. Uppgiften motsvaras av krav på att studenten för såväl grundläraresexamen som ämnesläraresexamen ska visa förmåga att informera och samarbeta med elever och deras vårdnadshavare (examensordningen, bilaga 2 till högskoleförordningen [1993:100]).

Vidare ska enligt skollagen (2010:800) vårdnadshavare för barn i förskolan och för elever i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan och fritidshemmet erbjudas möjlighet till inflytande över utbildningen (4 kap. 12 §). Vid varje förskole- och skolenhet ska det finnas ett eller flera forum för samråd med barnen, eleverna och deras vårdnadshavare (4 kap. 13 §). Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för barnen, eleverna och vårdnadshavarna. Inom ramen för ett eller flera sådana forum ska barnen, eleverna och vårdnadshavarna informeras om förslag till beslut i sådana frågor som ska behandlas där och ges tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas. Rektorn och förskolechefen ansvarar för att det finns forum för samråd och för att informations- och samrådsskyldigheten fullgörs. Barnen, eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd (4 kap. 14 §). De ska också

informerar om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Rektorn eller förskolechefen ansvarar för att sådan information lämnas.

I sammanhanget kan nämnas att det vid många skolor finns föräldraföreningar som har startats i syfte att öka samarbetet mellan skola och föräldrar. De lokala föräldraföreningarna kan vidare välja att ansluta sig till en intresseorganisation för föräldrar och föräldrasammanslutningar på nationell nivå, t.ex. Föräldraalliansen Sverige eller Riksförbundet Hem och Skola.

Utskottet avstyrker därmed motion 2012/13:So542 (MP) yrkande 4.

Lokala styrelser

Enligt skollagen får en kommun eller ett landsting inrätta lokala styrelser inom den del av skolväsendet som kommunen eller landstinget är huvudman för (4 kap. 15 §). Av paragrafen framgår att kommuner och landsting får inrätta lokala styrelser inom de delar av skolväsendet som de är huvudmän för, detta enligt de bestämmelser som gäller för självförvaltningsorgan enligt kommunallagen (1991:900). Detta innebär att kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige får besluta att en nämnd som fullgör kommunens eller landstingets uppgifter som huvudman inom skolväsendet får uppdra åt en lokal styrelse att helt eller delvis sköta driften av en skolenhet inom nämndens ansvarsområde. I detta ligger att en lokal styrelse får inrättas för en hel förskole- eller skolenhet, eller en del av en sådan enhet. Fullmäktige får även besluta att nämnden får uppdra åt den lokala styrelsen att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden. Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda eller som i övrigt avses i 6 kap. 34 § kommunallagen får dock inte delegeras till en lokal styrelse. (Se prop. 2009/10:165.)

Utskottet konstaterade i betänkandet Grundsolan (2010/11:UbU7 s. 39) att det ser mycket positivt på kommunala självstyrande skolor och att det i sitt betänkande 2009/10:UbU21 välkomnade den möjlighet som införts i 4 kap. 15 § skollagen om att en kommun eller ett landsting får inrätta lokala styrelser inom den del av skolväsendet som kommunen eller landstinget är huvudman för.

Utskottet avstyrker därmed motion 2012/13:Ub465 (S) yrkande 34.

Elevinflytande

Enligt skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen och fortlöpande stimuleras att aktivt ta del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas. Elevernas ansvar och inflytande betonas även i läroplanerna.

I skollagen regleras även ledighet och kompensation för elevföreträdare. Det följer också av arbetsmiljölagen (1977:1160) att en elev som har utsetts till elevskyddsombud ska få den ledighet från skolarbetet som behövs för uppdraget. Detsamma ska gälla en elev som har utsetts till elevrådsrepresentant eller som har ett annat uppdrag att företräda andra elever i frågor om utbildningen. Elevskyddsombud, elevrådsrepresentanter och andra elevföreträdare ska erbjudas kompensation för den undervisning som de går miste om på grund av uppdraget.

Eftersom utskottet anser att gällande bestämmelser ger goda förutsättningar för ett aktivt elevinflytande avstyrker utskottet motion 2012/13: Ub465 (S) yrkande 35.

Vissa undervisningsämnen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fysisk aktivitet i skolan, undervisning i idrott och hälsa samt undervisning i sexualitet och samlevnad.

Jämför reservation 37 (SD).

Motionerna

I motion 2012/13:Ub339 av Hans Wallmark (M) vill motionären skapa intresse för daglig fysisk aktivitet i skolan enligt den s.k. Bunkeflomodelsen för att få friskare elever och bättre inlärningsresultat.

I motion 2012/13:Ub345 av Jessika Vilhelmsson (M) vill motionären öka skolans frihet när det gäller friskvårdsinsatser, öka elevernas valfrihet när det gäller fysisk aktivitet och öka antalet motionstimmar i skolan i syfte att motverka stora folksjukdomar som övervikt och fetma.

I motion 2012/13:Ub420 av Helena Bouveng (M) konstaterar motionären att möjligheterna att delta i skolidrotten varierar för barn med funktionsnedsättning. Motionären lyfter fram skolans ansvar för att möjliggöra för barn med funktionsnedsättning att delta i skolidrotten på sina egna villkor så långt det är möjligt.

I motion 2012/13:Ub430 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 3 anfördes att undervisningen i sexualitet och samlevnad bör kompletteras med undervisning av personer med rätt utbildning och behörighet såsom barnmorskor, sjuksköterskor och kuratorer.

Utskottets ställningstagande

När det gäller yrkanden om undervisning i idrott och fysisk aktivitet konstaterar utskottet inledningsvis att det av kursplanen för ämnet idrott och hälsa framgår att eleverna bl.a. ska ges förutsättningar för att utveckla goda levnadsvanor och ges kunskaper om hur fysisk aktivitet förhåller sig till psykiskt och fysiskt välbefinnande. Vidare framgår undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa av timplanen för grundskolan (bilaga 1 till skollagen [2010:800]). Av 9 kap. 4 § skolförordningen (2011:185) framgår att huvudmannen efter förslag av rektorn beslutar om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden i grundskolan. Utskottet har tidigare konstaterat att undervisningstiden måste förläggas så att eleverna ges möjlighet att nå målen för utbildningen (bet. 2010/11:UbU7 s. 64–65). Det bör understrykas att detta t.ex. innebär att undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa bör läggas ut jämnt under hela läsåret.

Utskottet vill framhålla betydelsen av fysisk aktivitet för barns och ungas motoriska, sociala och personliga utveckling och vikten av att främja en god hälsa på lång sikt genom regelbunden fysisk aktivitet tidigt i livet. Utskottet vill i sammanhanget lyfta fram satsningen Idrottslyftet som, efter riksdagens godkännande, pågår sedan 2007 och har som främsta syfte att öppna dörrarna till idrotten för fler barn och ungdomar. Samverkan med skolan och skolans arbete för att främja fysisk aktivitet och goda motionsvanor är ett prioriterat område inom satsningen. Under 2011 deltog närmare 900 000 barn (45 procent flickor och 55 procent pojkar) i olika aktiviteter.

När det gäller yrkandet om varierande möjligheter för barn med funktionsnedsättning att delta i skolidrotten vill utskottet peka på att Specialpedagogiska skolmyndigheten har i uppdrag att verka för att barn, elever och vuxenstudierande med funktionsnedsättning får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet. Enligt förordningen (2011:130) med instruktion för Specialpedagogiska skolmyndigheten ska myndigheten ge råd och stöd till skolhuvudmän samt anordna och medverka i kompetensutveckling, bedriva och medverka i specialpedagogisk utvecklingsverksamhet och sammanställa och sprida kunskap om forskningsresultat som är relevanta för det specialpedagogiska området. Det finns t.ex. ett svenskt nätverk för anpassad fysisk aktivitet (SNAFA) som verkar för ökad kunskap om och förståelse för anpassad fysisk aktivitet för barn och ungdom med funktionsnedsättning genom forskning och utveckling av nya metoder för undervisning och träning samt fortbildning och erfarenhetsutbyte inom området.

Därutöver administrerar Specialpedagogiska skolmyndigheten bidrag enligt förordningen (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet som huvudmannen vidtar för bl.a. elever med funktionsnedsättning. En särskild utredare har fått i uppdrag att bl.a. utvärdera

statsbidraget till särskilda insatser på skolområdet för att man ska få kunskap om hur bidraget fördelas och om användningen är effektiv (dir. 2013:29). Uppdraget ska redovisas i mars 2015.

Skolverket har i regleringsbrevet för 2012 haft i uppdrag att erbjuda utbildningsinsatser för lärare samt vid behov utveckla material för att stödja utvecklingen av ämnet idrott och hälsa i de obligatoriska skolornerna, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Inom ramen för uppdraget har Skolverket bjudit in myndigheter och organisationer till ett samråd om behovet av insatser för att förbättra förutsättningarna för deltagande i undervisningen för elever med funktionsnedsättning. Ett första steg har tagits för att ta fram ett stödmaterial som belyser denna fråga. Skolverket har även medverkat vid konferenser om anpassad fysisk aktivitet för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar samt friluftsliv och fjällsäkerhet. Uppdraget ska slutredovisas senast den 12 mars 2014.

När det gäller yrkandet om undervisning i sexualitet och samlevnad av andra än lärare konstaterar utskottet inledningsvis att flera begrepp som rör sexualitet och samlevnad ingår i grundskolans kursplaner och gymnasieskolans ämnesplaner, bl.a. jämställdhet, sexualitet, sexuell hälsa, identitet, kärlek och mänskliga rättigheter. Genom det ämnesintegrerade perspektivet i kurs- och ämnesplanerna får lärarna en central roll i undervisningen om sexualitet och samlevnad. Lärarna har också pedagogisk utbildning och är vana att umgås med eleverna. Enligt Skolverket säger internationell forskning att lärarledd och läroplansbaserad sexualundervisning är den mest framgångsrika undervisningen i ämnet. Skolverket genomför fortbildningar i sex- och samlevnadsundervisning och har under 2012 anordnat en konferens och tagit fram stödmaterial om hur sexualitet och samlevnad kan integreras i olika ämnen i gymnasieskolan. Enligt läroplanen för grundskolan har rektorn ett särskilt ansvar för att integrera ämnesövergripande kunskapsområden, som sex och samlevnad, i undervisningen i olika ämnen. Enligt läroplanen för gymnasieskolan har rektorn ett särskilt ansvar för att eleverna får kunskaper om sex och samlevnad. Utskottet konstaterar att en skola kan anordna studiebesök, föreläsningar etc. som komplement till lärarledd undervisning. Dessutom ingår numera psykolog och kurator i elevhälsan, utöver skolläkare och skolsköterska.

Därmed avstyrker utskottet motionerna 2012/13:Ub339 (M), 2012/13:Ub345 (M), 2012/13:Ub420 (M) och 2012/13:Ub430 (SD) yrkande 3.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden om skolväsendet (S, M, MP, FP, SD, V och KD) som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

I detta betänkande behandlas ett antal motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden och som riksdagen har avslagit i enlighet med utskottets förslag (bet. 2010/11:UbU7, 2010/11:UbU8, 2011/12:UbU13, 2011/12:UbU14 och 2011/12:UbU15 m.fl.).

Utskottet ser inte någon anledning att nu göra en annan bedömning och avstyrker därför motionerna 2012/13:K328 (KD) yrkande 4, 2012/13:C305 (MP) yrkande 3, 2012/13:So315 (FP) yrkande 2, 2012/13:So397 (KD) yrkande 2, 2012/13:So484 (M) yrkandena 6 och 7, 2012/13:So528 (S) yrkande 1, 2012/13:Kr243 (S) yrkande 6, 2012/13:Ub205 (KD), 2012/13:Ub206 (KD), 2012/13:Ub217 (S), 2012/13:Ub222 (KD), 2012/13:Ub225 (SD), 2012/13:Ub227 (SD), 2012/13:Ub228 (SD), 2012/13:Ub234 (S), 2012/13:Ub237 (S), 2012/13:Ub244 (KD) yrkandena 1 och 2, 2012/13:Ub249 (S), 2012/13:Ub263 (KD), 2012/13:Ub268 (M), 2012/13:Ub273 (KD), 2012/13:Ub289 (S), 2012/13:Ub317 (S), 2012/13:Ub328 (M), 2012/13:Ub342 (M), 2012/13:Ub347 (S), 2012/13:Ub363 (M), 2012/13:Ub372 (S), 2012/13:Ub373 (S), 2012/13:Ub381 (S), 2012/13:Ub390 (S), 2012/13:Ub395 (SD), 2012/13:Ub399 (M), 2012/13:Ub423 (M), 2012/13:Ub429 (SD) yrkandena 1 och 2, 2012/13:Ub431 (SD), 2012/13:Ub432 (SD), 2012/13:Ub449 (S), 2012/13:Ub450 (S), 2012/13:Ub456 (MP) yrkande 1, 2012/13:Ub460 (SD), 2012/13:Ub468 (SD), 2012/13:Ub469 (SD) yrkande 1, 2012/13:Ub470 (SD), 2012/13:Ub472 (SD) yrkandena 1 och 2, 2012/13:Ub473 (FP), 2012/13:Ub478 (S), 2012/13:Ub484 (S) yrkande 2, 2012/13:Ub492 (M), 2012/13:Ub508 (MP), 2012/13:N234 yrkandena 2 och 3, 2012/13:A291 (SD) yrkande 2 och 2012/13:A385 (SD) yrkande 4.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Skolpolitik och skolreformer, punkt 1 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S) och Gunilla Svantorp (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Ub218 av Agneta Gille och Lena Sommestad (båda S) och

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 1, 2, 7 och 16 samt avslår motionerna

2012/13:So484 av Fredrik Schulte (M) yrkande 5 och

2012/13:Ub257 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi vill skapa en modern kunskapsskola med kvalitet och kreativitet i centrum. Alla skolor ska vara bra skolor, och det kräver ett skolsystem där den enskilde elevens utveckling står i centrum. Det kräver också att resurser fördelas till skolor och elever efter behov. Den svenska skolan har i flera år levererat allt sämre resultat, och samtidigt tappar svenska elever i internationella kunskapsmätningar.

För att nå framgång med skolan prioriterar vi tre områden: investeringar i lärarna och bättre undervisning, ökad likvärdighet och minskade sociala klyftor i skolan samt fokus på de framtidskompetenser som eleverna behöver som medborgare och löntagare eller företagare.

Vi behöver en skola som ger alla elever likvärdiga möjligheter att lyckas i skolan. Sverige bör föra en politik för såväl höga kunskapsresultat som en likvärdig skola där varje elev når målen och utvecklar sin fulla potential. Det finns ingen motsättning mellan höga kunskapsresultat och en likvärdig skola. För att höja resultaten i skolan för alla elever behöver skolan ha höga positiva förväntningar på alla elever, och ett mer inkluderande förhållningssätt. Elever ska i större utsträckning undervisas i sammanhållna elevgrupper och inte sorteras ut. Undervisningen i skolan ska indi-

vidanpassas men bruket av eget arbete behöver minska. Mer av eget arbete i skolan har lett till såväl lägre generella kunskapsresultat som större skillnader.

För elever som snabbt tillägnar sig kunskap ska undervisningen innebära en utmaning och det ska det bli lättare att få gå vidare, lära mer och djupare. Den elev som vill ska kunna läsa kurser på gymnasienivå. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder för att underlätta för duktiga elever att få utmaningar i skolan.

Vi behöver en långsiktig skolpolitik. Ett barn som går i skolan i tolv år kan få uppleva fyra olika regeringar med helt olika skolpolitik bara under sin skoltid. Det är inte rimligt. Lärare och elever måste få arbetsro och veta vad som gäller. Hittills har regeringen varit helt avvisande till en långsiktig skolpolitik i Sverige. Vi är beredda att medverka till breda överenskommelser om viktiga skolfrågor så att skolans personal kan få långsiktiga och hållfasta förutsättningar för att lyckas.

Vi anser också att Sverige bör åta sig ett ansvar som föregångsland inom utbildning för hållbar utveckling. Ett engagerat arbete för hållbar utveckling på skolor och förskolor är en fråga om kvalitet i skolarbetet. En väg att inspirera och ge stöd till respektive kommuns förskolor, grundskolor och gymnasieskolor är att arbeta för att få Skolverkets utmärkelse Skola för hållbar utveckling.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Skolpolitik och skolreformer, punkt 1 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub257 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2012/13:So484 av Fredrik Schulte (M) yrkande 5,

2012/13:Ub218 av Agneta Gille och Lena Sommestad (båda S) och

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 1, 2, 7 och 16.

Ställningstagande

Närhetsprincipen, som handlar om att skolan ska vara en plats där elever med olika bakgrund och erfarenheter kan mötas, blir alltmer avlägsen. Skolan kan inte lösa problemet med segregeringen, men genom att införa närhetsprincipen kan några av effekterna motverkas.

I första hand ska varje elev gå i en skola så nära hemmet som möjligt. Föräldrar och elever bör dock ges möjlighet att komma med alternativa önskemål, som bör tillgodoses så långt det är möjligt. Geografisk närhet ska ge företräde om fler elever än det finns plats för önskar gå i skolan. Kommunerna måste också ta hänsyn till boendesegregeringen när de konstruerar skolornas upptagningsområden.

Jag anser också att det krävs en omorientering av den svenska skolpolitiken eftersom den svenska skolan på senare år har fjärrat sig alltmer från likvärdighet och höga ambitioner. Eleverna får inte den undervisning de behöver och når inte skolans mål. En omorientering innebär inte att målen för skolans verksamhet behöver förändras. Däremot måste vi söka andra medel för att den svenska skolan ska kunna nå målen. För att nå en nationell likvärdighet i utbildningen måste staten få en tydligare roll för att samordna och stödja skolans arbete. Alla skolor i hela landet måste garanteras likvärdiga ekonomiska och kompetensmässiga förutsättningar. Det ska inte spela någon roll i vilken kommun eller skola en elev går. För att alla elever ska få en likvärdig utbildning måste staten garantera detta. Det låter sig inte göras av hundratal olika huvudmän – kommuner och fristående skolor – som i dagens Sverige. Jag anser därför att skolan bör förstärkas.

Regeringen bör vidta åtgärder så att närhetsprincipen kan gälla samt ge den utredning som ska utvärdera och analysera de stora skolreformerna ett tilläggsuppdrag om förslag på hur staten åter kan bli huvudman för den svenska skolan.

3. Utbildning för specialskolans målgrupp, punkt 2 (MP, V) av Esabelle Dingizian (MP) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub453 av Jabar Amin m.fl. (MP) och avslår motion 2012/13:Ub400 av Christer Akej (M).

Ställningstagande

Synen på elever som är hörselskadade, döva eller dövblinda behöver ses över. Ett perspektivskifte från handikapp till resurs är nödvändigt, språk och identitet behövs, och ett arbete som fokuserar på den här elevgruppens möjligheter och förmågor måste utvecklas.

Regeringen bör därför ge Specialpedagogiska skolmyndigheten i uppdrag att, inom sin ram, ansvara för en nationell samordning och likvärdig utbildning för alla döva och hörselskadade elever, samt för dövblinda elever. Arbetet ska leda till bättre omvärldsbevakning, resultatuppföljning och kvalitetssäkring. Dessutom ska behovet av mer stimulansbidrag utredas.

4. Resurser efter behov, punkt 3 (S, MP, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svan-torp (S), Esabelle Dingizian (MP) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 8 och 2012/13:Ub498 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 3 och avslår motion 2012/13:Ub316 av Hannah Bergstedt och Fredrik Lundh Sammeli (båda S).

Ställningstagande

Vi vill att resurser fördelas till skolor efter elevernas förutsättningar och behov. Det kan te sig som en självklarhet men är inte det. De flesta kommuner fördelar pengar till skolorna huvudsakligen utifrån hur många elever de har utan att ta hänsyn till behoven i elevgruppen. Enligt Skolverkets rapport Resursfördelning utifrån förutsättningar och behov från 2009 (rapport nr 330) finns en generell tilläggsresurs, som förskolor och skolor får utifrån sin socioekonomiska struktur. Den finns i ungefär var femte kommun när det gäller förskola, i ungefär var fjärde när det gäller grundskola och i ungefär var tionde när det gäller fritidshem. Resurser differentieras inte tillräckligt mycket med tanke på de stora skillnader som finns i förskolornas och skolornas förutsättningar för sin verksamhet. Skolverket menar att det här systemet bidrar till att öka ojämlikheten i den svenska skolan. Det kan inte få fortsätta. Resurserna måste fördelas efter skolornas och elevernas behov, och det bör framgå av kollagen (2010:800).

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som ovan anförts.

5. Tilläggsbelopp till elever i behov av särskilt stöd, punkt 4 (MP)

av Esabelle Dingizian (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub310 av Mats Pertoft och Mehmet Kaplan (båda MP).

Ställningstagande

Jag anser att bestämmelserna kring tilläggsbeloppet motverkar syftet med lagstiftningen, nämligen att lika villkor ska råda så att en elev får samma möjligheter och resurser i kommunala och fristående verksamheter.

Att skollagens bestämmelse om tilläggsbelopp på grund av särskilda behov har kommit att få en restriktiv tillämpning och innebära mycket höga krav på läkarintyg och annan dokumentation, har fastställts av Högsta förvaltningsdomstolen i en dom från den 7 juni 2012, mål nr 4314-11. I målet var läkarens bedömning att eleven uppfyllde de diagnostiska kriterierna för adhd och trotsyndrom. Enligt skolan fanns svårigheter i det sociala samspelet och en problematik med utåtagerande aggressivt beteende i form av ständiga kränkningar och fysiskt våld. Domstolen menade dock att det inte fanns något klart stöd för detta i det medicinska underlaget eller i utredningen i övrigt. Slutsatsen var att skolans pedagogiska bedömning eller det upprättade åtgärdsprogrammet inte räckte. Problematiken med stora koncentrationssvårigheter, låg uthållighet och trotsyndrom ansåg domstolen vara av det slag som kunde kopplas samman med undervisningssituationen och därför skulle kunna hanteras inom ramen för grundbeloppet. Skolan menade däremot att det var just dessa särskilda förhållanden hos den enskilde eleven som gjorde att eleven inte kunde tillgodogöra sig undervisningen utan assistenthjälp och att det därmed inte var kopplat till undervisningen i sig. Högsta förvaltningsdomstolen avslog skolans begäran om tilläggsbelopp.

Jag menar att lagstiftningen och den tolkning som nu finns i rättspraxis genom prejudikatet i Högsta förvaltningsdomstolen i alltför hög grad begränsar möjligheterna att få ersättning för särskilt stöd till de elever som behöver det i fristående skolor. Kraven på ”bevisning” i form av läkarintyg i frågor som rör den pedagogiska verksamheten, dvs. bedömningar av hur eleverna betar sig i skolan, går långt utöver läkares och utomstående psykologers uppgift. Detta visar att det finns ett behov av att se över hur den aktuella lagstiftningen har tillämpats och vilka effekter den har fått när det gäller likvärdighet och rätten till stöd för den enskilda eleven.

Regeringen bör därför göra en översyn av reglerna om tilläggsbelopp eller bidrag till elever i omfattande behov av särskilt stöd i fristående förskolor och skolor samt tillgodose elevernas lagenliga rätt till stöd.

6. Nationella regler för resursfördelningen i skolan, punkt 5 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub208 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

I en av Skolverkets rapporter från 2009, Resursfördelning utifrån förutsättningar och behov (Rapport nr 330), analyseras hur olika kommuner fördelar resurser till olika skolor, vilka syften de vill uppnå och vilka regler de följer. Slutsatsen är att få kommuner har någon medveten modell för resursfördelningen utifrån den verklighet som innebär att förskolor och skolor har olika förutsättningar och behov och därigenom behöver olika mycket pengar per elev. Det har gjorts att inte heller de kommunala skolorna kan motverka den ökande segregationen i skolan, som bl.a. orsakas av de fristående skolorna, och kompensera för elevernas olika förutsättningar och bakgrund.

För att skapa en likvärdig skola, som verkligen ger alla elever en så bra utbildning som möjligt och därigenom tillgodoser deras rätt till kunskap, behövs tydligare nationella regler om att pengarna i skolan ska fördelas efter elevernas behov. Hänsyn ska tas till elevernas klassbakgrund, föräldrarnas utbildningsnivå, utländsk bakgrund m.m.

Regeringen bör med hänsyn till det anförda införa nationella regler för resursfördelningen i skolan.

7. Förutsättningar för fristående skolor, punkt 6 (S, SD)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svanorp (S) och Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 24 och avslår motionerna 2012/13:Ub208 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 1–3, 2012/13:Ub353 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S), 2012/13:Ub359 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (S) och 2012/13:Ub452 av Bo Bernhardsson (S).

Ställningstagande

I dag är kommunen ansvarig för alla elevers skolgång men har inte makt över hur skolan organiseras och dimensioneras. Ett ökat kommunalt inflytande över etableringar behöver därför införas. Vi vill att fristående skolor har ett samarbetsavtal med den offentliga huvudmannen innan de får starta. Skolinspektionen ska även i fortsättningen granska om skolan håller tillräckligt hög kvalitet för att få starta, men kommunernas inflytande över nyetableringar ska stärkas. Utgångspunkten ska vara elevens rätt till en utbildning av hög kvalitet.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Förutsättningar för fristående skolor, punkt 6 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub208 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 1–3 och avslår motionerna 2012/13:Ub353 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S), 2012/13:Ub359 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (S), 2012/13:Ub452 av Bo Bernhardsson (S) och 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 24.

Ställningstagande

Fristående skolor utan annat märkbart syfte än det ekonomiska vinstintresset hör, enligt min mening, inte hemma inom det svenska utbildningsväsendet. Jag anser att rätten till kunskap alltid är överordnad rätten till vinst. Vinst är ett olämpligt styrmedel i en verksamhet som ska vara behovsstyrd. I de fall en skola får ett överskott bör detta återinvesteras i verksamheten och på det sättet komma eleverna till godo.

Det är därför direkt olämpligt att tillåta driftsformer som är anpassade till affärsverksamhet på en kommersiell marknad och vars främsta syfte är att generera vinster till ägarna. Sedan 2006 finns en särskild företagsform – aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning (svb) – som var tänkt för verksamheter som tidigare drivits i offentlig regi. Enligt Bolagsverket finns det för närvarande 40 aktiva svb-bolag, men inga inom skolan.

Jag anser att Skolinspektionen ska kräva att bolag som ansöker om att starta skolor ska vara aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning (svb-bolag). Jag anser också att de aktiebolag som i dag driver skolor och inte ombildas till svb-bolag under en övergångsperiod ska fräntas tillståndet att driva skolor.

Skolinspektionen har konstaterat att för att den ska bevilja en ”avknoppad” skola tillstånd så är en förutsättning att överlåtelsen har skett enligt EG-rätten. Det är självklart att reglerna ska vara lika för alla. Skolinspektionen ska dra tillbaka redan beviljade tillstånd om det konstateras att gällande regler inte har följts vid försäljning av kommunala skolor till privata intressenter.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Övrigt om fristående skolor, punkt 7 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub324 av Richard Jomshof och Margareta Larsson (båda SD) och avslår motionerna

2012/13:Ub415 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S),

2012/13:Ub447 av Jennie Nilsson och Hans Hoff (båda S),

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 23 och

2012/13:Ub494 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 20.

Ställningstagande

Missförhållandena på konfessionella friskolor har avlöst varandra genom åren. Trots flera avslöjanden, misstänker jag att skolmyndigheterna endast skrapat på ytan vad gäller allvarliga problem med konfessionella friskolor. Allt sker med svenska myndigheters goda vilja, och det är oacceptabelt att sådant förekommer i ett modernt land som säger sig vila på en humanistisk och demokratisk värdegrund. Jag vill därför att regeringen säkerställer att styrdokument och lagstiftning efterlevs i praktiken och att Skolinspektionen utökar sitt tillsynsansvar till en trovärdig nivå, samtidigt som man

oftare än i dag stänger de skolor som inte lever upp till ställda krav. Jag vill också att regeringen tillsätter en objektiv utredning för att klargöra förhållandena på de konfessionella skolorna.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan så att det sker en hårdare granskning av de konfessionella friskolorna och så att de följer styrdokument och lagstiftning.

10. Skattemedel till skolan, punkt 8 (SD, V)

av Carina Herrstedt (SD) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 25.

Ställningstagande

Skattemedel avsedda för skolan ska gå till skolan. Vi vill se en ökad granskning av skolors ekonomi och ser behov av att kunna ingripa i de fall där offentliga anslag använts på ett felaktigt sätt. För att möjliggöra en ökad insyn i hur skolorna använder de offentliga anslagen, ska varje skola öppet redovisa sin ekonomi på enhetsnivå. Motsvarande balans- och resultaträkningar ska upprättas per enhet för att göra det möjligt att följa hur resurserna används i verksamheten och att kostnaderna inte väsentligt avviker från kostnaderna i jämförbara kommunala skolor.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Välja skola utifrån fakta, punkt 9 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 26.

Ställningstagande

Det måste bli lättare att välja skola utifrån god kunskap. Alla skolor ska delta i öppna jämförelser där man anger lärartäthet, andel behöriga lärare, resultat på nationella prov etc. Det behövs därtill skärpta regler för mark-

nadsföring av skolor så att skolorna endast får ”locka” med det som är relevant för eleverna. Genom att stärka lärarnas ställning, föräldrarnas information och kommunernas insyn kan vi använda resurserna bättre och stärka möjligheten att välja skola utifrån relevanta fakta.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Skolplikt och rätt till utbildning, punkt 10 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 11 och avslår motionerna

2012/13:Ub223 av Annelie Enochson (KD),
2012/13:Ub247 av Lena Hallengren (S),
2012/13:Ub252 av Helene Petersson i Stockaryd (S),
2012/13:Ub325 av Gunilla Nordgren (M),
2012/13:Ub419 av Helena Bouveng (M) och
2012/13:Ub474 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att det är en självklarhet att alla elever behandlas likvärdigt och ser med stort allvar på rapporter som vittnar om att det förekommer särbehandling utifrån ovidkommande kriterier, såsom kulturella eller religiösa särkrav. I en studie utförd 2007 (Utbildning på (o)lika villkor – om kön och etnisk bakgrund i grundskolan av Sara Högdin, institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet) berättade rektorerna för samtliga fyra skolor i studien att deras skolor haft elever vars familjer krävt särskilda restriktioner, exempelvis att barnen inte skulle delta i simundervisningen. Av dessa fyra skolor hade två anpassat undervisningen och tillmötesgått föräldrarnas krav. Därmed hade barnens rätt till utbildning och likabehandling inskränkts. I ett samhälle som värdesätter alla människors lika värde är det anmärkningsvärt att så stor skillnad kan göras mellan barn i verksamheter för vilka det offentliga har det yttersta ansvaret.

Riksdagen bör vidta lämpliga åtgärder för nolltolerans mot särbehandling av elever baserad på kulturella eller religiösa trosuppfattningar.

13. Skolans värdegrund, punkt 11 (MP, V)

av Esabelle Dingizian (MP) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub241 av Jabar Amin m.fl. (MP) och avslår motionerna 2012/13:Ub230 av Penilla Gunther (KD), 2012/13:Ub398 av Mikael Oscarsson (KD) och 2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Skolinspektionens kvalitetsgranskning av skolornas arbete med demokrati och värdegrund visar att skolorna många gånger saknar en helhetssyn på det demokratiska uppdraget och att det inte alltid genomsyrar undervisningen. Därför krävs insatser för att stärka skolornas värdegrundsarbete och demokratiska uppdrag.

Den svenska skolan behöver en samlad strategi för att stärka de demokratiska kvaliteterna i undervisningen, inklusive elevernas inflytande och delaktighet. Skolorna behöver utöver detta utveckla ett kritiskt förhållnings-sätt gentemot dominerande normer. Den svenska skolan behöver utveckla en helhetssyn på demokratiuppdraget.

Riksdagen bör vidta lämpliga åtgärder för att stärka skolans demokratiuppdrag.

14. Skolans värdegrund, punkt 11 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8 samt avslår motionerna 2012/13:Ub230 av Penilla Gunther (KD), 2012/13:Ub241 av Jabar Amin m.fl. (MP) och 2012/13:Ub398 av Mikael Oscarsson (KD).

Ställningstagande

Det behövs ett intensifierat arbete inom förskola, skola och fritidsverksamhet med fokus på att upptäcka, ifrågasätta och förändra de värderingar och normsystem som utgör grunden för hederskulturen. Resultaten ska därefter ligga till grund för fördjupade utbildningar inom dessa områden, anpassade efter elevunderlaget. Det bör därför göras regelbundna lokala kartläggningar av elevers attityder och erfarenheter gällande våra demokratiska fri- och rättigheter såväl som skyldigheter.

Generellt menar jag att det inom skolväsendet måste ges större utrymme att diskutera etik, moral, relationer och värdegrund i syfte att inte bara lära ut mänskliga rättigheter utan också förankra de värderingar som utgör fundamentet för det svenska samhället och den svenska gemenskapen. Det finns således behov av att utveckla undervisningen om mänskliga rättigheter samt fördjupa skolans arbete med att förankra grundläggande svenska värderingar hos alla elever.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

15. Betyg, punkt 12 (MP)

av Esabelle Dingizian (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub516 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 1–4 och 7.

Ställningstagande

Skolan är en plats för ständig utveckling. Därför måste bedömningen av elevernas prestationer utformas på ett sätt som gynnar elevens utveckling mot de mål som läroplanen fastställer. Bedömningen gynnar lärandet när resultaten av bedömningen används för att tydliggöra målen, visa var eleven befinner sig i relation till målen samt ger lärarna en tydlig återkoppling som visar hur eleverna bättre kan nå målen. All bedömning under skoltiden, fram till slutbetyget, ska syfta till att främja elevens lärande och kunskapsutveckling.

Likvärdig betygssättning kräver att betyg sätts utifrån de nationella kunskapskraven och att det endast förekommer bedömningsgrunder som finns med i dessa. Skolorna behöver också säkerställa att betygen sätts utifrån ett allsidigt underlag där eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper. Detta kallas för allsidig bedömning.

Betyg är ett pedagogiskt verktyg och behöver, oavsett om det används för bedömning eller för urval vid ansökan till högre studier, också vila på vetenskaplig grund och bör inte vara ett resultat av ideologisk övertygelse.

Sverige behöver därför en ny ansvarsfördelning när det gäller skolans system för bedömning och återkoppling. Utöver fastställande av skollag och läroplan, samt de grundläggande principerna för bedömning som anges ovan, bör utformandet av skolans bedömningssystem göras av skolans expertmyndigheter. En sådan förändring syftar till att ge skolans professioner mer inflytande över utformningen samt öka förutsättningarna för ett vetenskapligt förankrat bedömnings- och betygssystem med tillhörande och nödvändiga utbildningsinsatser.

Det behövs också ett stärkt nationellt utvecklingsarbete för att stödja skolor och lärare i bedömningsarbetet, också i de årskurser där det i dag inte ges betyg. Skolinspektionen har under 2011 granskat hur lärare bedömer de yngsta barnens kunskaper. Inspektionen har funnit att många lärare är osäkra på hur de ska bedöma yngre elevers kunskaper och inte alltid utgår från de krav som ställs i kursplanerna. Det saknas ofta ett samband mellan målen för undervisningen, det som sker i klassrummet och hur eleverna sedan bedöms.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

16. Nationella prov och omprövning av betyg, punkt 13 (MP, V)

av Esabelle Dingizian (MP) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub516 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkandena 5 och 6 samt avslår motion

2012/13:Ub207 av Emma Henriksson och Andreas Carlson (båda KD).

Ställningstagande

Riksrevisionen har i en rapport om statens styrning mot en likvärdig betygssättning i grundskolan visat på problemen med att de nationella ämnesproven har för många syften, något som både Skolverket och Skolinspektionen också framhållit. Olika beskrivningar av de nationella ämnesproven skapar en osäkerhet i hur proven ska användas, och möjligheten till likvärdig bedömning försvinner. Regeringen bör med stöd i aktuell forskning tydligare arbeta fram syften och riktlinjer för hantering av de nationella ämnesproven.

Elever ska också ha rätt att få sina betyg omprövade. Det främsta skälet till att införa en möjlighet till omprövning är att det är en rättssäkerhetsfråga. Varje elev ska känna sig riktigt bedömd, och grundvalen för den bedömningen måste vara dokumenterad. Betygsprövningsutredningen

(SOU 2010:96) angav flera viktiga aspekter att ta hänsyn till vid en sådan reform. Riksdagen bör med den utredningen som grund få ta ställning till möjligheten för elever att få sina betyg omprövade.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

17. Legitimationsfrågor, punkt 14 (MP, V)

av Esabelle Dingizian (MP) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub389 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 7 och avslår motionerna

2012/13:Ub246 av Lena Hallengren (S) och

2012/13:Ub404 av Monica Green (S).

Ställningstagande

Om fritidshemmet ska komplettera skolan pedagogiskt och grunda sig på just pedagogik måste pedagogiken garanteras – inte genom att fritidspedagoger ska omskolas till lärare, utan på den befintliga kunskapen i just fritidspedagogiken och på den utbildningen.

I förskolan har förskolläraren legitimation och därmed ansvar för och leder verksamheten, där även andra yrkeskategorier som exempelvis barnskötare är anställda.

Fritidspedagogkompetensen är i mångt och mycket identisk med förskollärarens. Skillnaden är att fritidspedagogens kompetens är riktad mot den åldersgrupp som går på fritidshem (6–12 år) medan förskolläraren har kompetens för åldersgruppen 0–6 år. Det är därför ologiskt att förskolläraren är behörig att ansvara för och leda fritidshem medan fritidspedagogen inte är det.

Fritidshemmets roll har i mångt och mycket stärkts i skollagen (2010:800) och läroplanen. Det är då märkligt att personalens roll och pedagogiken har försvagats.

Legitimation är en garanti för att barnens hela dag består av kunnig och lämplig personal. Den motverkar att lärare arbetar inom fritidshemmet endast för att uppnå heltidstjänstgöring. Tror vi på olika lärandeperspektiv där skolan, och barnet, ska kompletteras pedagogiskt måste legitimation även gälla för fritidspedagogerna. Dessutom måste fritidspedagogerna utifrån sin kompetens också vara de som är ansvariga för och leder fritidshemsverksamheten.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

18. Kompletterande utbildning för förskollärare, punkt 15 (S, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svan-
torp (S) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub446 av Lennart Axelsson m.fl. (S).

Ställningstagande

Runt om i Sverige finns barnskötare som har utbildat sig till förskollärare genom olika typer av förkortade högskoleutbildningar eller uppdragsutbildningar som deras arbetsgivare tillhandahållit. De har därefter fått anställning som förskollärare i sin kommun. Det har varit ett sätt för kommuner att stimulera kompetensutveckling, höja andelen pedagogiskt utbildade inom förskolan och samtidigt ta tillvara den yrkeskompetens som funnits i barnskötargruppen.

En enkätundersökning som tidningen Lärarnas Nyheter genomförde 2011 visade att det i var fjärde kommun finns förskollärare som inte har en examen. Oftast handlar det om barnskötare som har fått en kortare utbildning.

Riksdagens beslut om legitimation för lärare och förskollärare innebär att de personer som via sin arbetsgivare vidareutbildat sig i tron att de har blivit förskollärare och därefter också anställts som sådana nu inte får legitimation.

För att få legitimation ska den sökande ha ett examensbevis från en lärar- eller förskollärarytbildning och ett års arbete i yrket. Kunskaper kan valideras, värderas och eventuellt leda till kortare utbildningskrav.

Konsekvensen för många är att den utbildning de redan har genomgått, i tron att de fått en specifik kompetens och yrkesbefattning, inte är tillräcklig utan måste kompletteras ytterligare för att möjliggöra en fast anställning i kommunen. Ett ytterligare problem är att arbetsgivarnas vilja att tillhandahålla och bekosta denna kompletterande utbildning varierar.

Sverige kommer att behöva fler förskollärare. Många kommuner behöver, utifrån kraven i den nya skollagen (2010:800), höja andelen pedagogiskt utbildad personal. Att i ett sådant läge inte ta tillvara en redan utbildad personalgrupp inom förskolan vore mycket olyckligt.

Regeringen bör därför uppta samtal med Sveriges Kommuner och Lands-
ting och se över möjligheterna att ge kompletterande utbildning och vali-
dering för denna grupp så att även den kan uppfylla kraven för examen
och legitimation för förskollärare.

19. Fortbildning i vissa ämnen, punkt 16 (MP)

av Esabelle Dingizian (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande
lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 3 och
avslår motionerna

2012/13:Kr207 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 5,

2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 3 och

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Skolans personal har stora möjligheter att i tid upptäcka flickor och pojkar
som är utsatta, eller riskerar att utsättas, för skam- eller hedersrelaterat
våld och förtryck. Med rätt kunskap kan skolan bemöta föräldrar som vill
begränsa barnens eller ungdomarnas deltagande i vissa skolämnen, utflyk-
ter eller fritidsaktiviteter. Elevhälsan är en viktig resurs i detta arbete.
Elevhälsopersonal måste ha rätt kompetens och resurser för ett långsiktigt
arbete. Lärares kunskap i mänskliga rättigheter, mångfald och konflikthan-
tering måste prioriteras högre i lärarutbildningar och fortbildningar för lärare.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

20. Fortbildning i vissa ämnen, punkt 16 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande
lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 9 och
avslår motionerna

2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 3,

2012/13:Kr207 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 5 och

2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag vill betona vikten av att det aktiva värdegrundsarbetet påbörjas i tidig ålder för att förhindra att barn i Sverige växer upp i en verklighet utanför majoritetssamhället. Det ger bäst förutsättningar att erbjuda utsatta flickor och pojkar verktygen och möjligheten att lättare bryta med hederskulturens normsystem eftersom det är under uppväxten som grunden för våra åsikter och värderingar läggs och befästs. Det är dessutom av yttersta vikt att den personal som kan komma i kontakt med dessa barn och ungdomar utbildas i att identifiera och bemöta offer för hedersförtryck på ett sätt som skapar trygghet. Det är ingen lätt uppgift att öppna dörren till ett liv som baseras på andra grundläggande värderingar än de som tidigare utgjort basen för verklighetsuppfattningen, och det måste ske på ett respektfullt sätt.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

21. Fortbildning i vissa ämnen, punkt 16 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Kr207 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 5 och

avslår motionerna

2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 3,

2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP) yrkande 3 och

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Vänsterpartiet har tagit upp frågan om fysisk aktivitet i skolan många gånger och i olika sammanhang, bl.a. genom att begära att skolan ska samarbeta med idrottsrörelsen. Nu är det även inskrivet i läroplanen att skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen. Ändå kan vi se att det ofta saknas kompetens hos skolans personal för att leva upp till vad läroplanen kräver. Skolpersonalen bör ges kompetensutveckling i hur man kan integrera fysisk aktivitet i skoldagens samlade aktiviteter. Det bör också vara en del i lärarutbildningen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

22. Studie- och yrkesvägledning, punkt 17 (S, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 22 och avslår motion

2012/13:Ub271 av Andreas Carlson (KD).

Ställningstagande

Dagens ungdomar har stora förhoppningar om sitt framtida yrkesliv. De drömmer om att få utvecklande och intressanta jobb där de får möjligheter till att förverkliga sig själva samtidigt som de bidrar till helheten. Vi vill ge alla unga de bästa förutsättningarna för att erövra livet efter skolan. Men tyvärr krockar ibland drömmen om yrkeslivet med verklighetens arbetsliv. Många ungdomar har svårt att bilda sig en uppfattning om huruvida utbildnings- och yrkesval leder fram till deras mål. Regeringens politik, som innebär att allt tidigare val påverkar elevernas framtida utbildningsmöjligheter, ställer krav på en utökad och förbättrad studie- och yrkesvägledning.

Alla elever ska ha rätt till studie- och yrkesvägledning på sin skola. Studie- och yrkesvägledningen behöver tydliga nationella riktlinjer som definierar verksamheten och hur den ska bedrivas. Varje kommun ska ha en plan för studie- och yrkesvägledningsverksamheten. Det behövs professionella nätverk för erfarenhetsutbyte och gemensamma initiativ.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder för att utöka och förbättra studie- och yrkesvägledningen enligt vad som anförts ovan.

23. Skolbibliotek och läslust, punkt 18 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S) och Gunilla Svantorp (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkande 12 och

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

Det är centralt att alla elever har tillgång till bibliotek med utbildad personal. Förväntningarna på den nya skollagen (2010:800) när det gäller skolbiblioteken var stora. Kungl. bibliotekets skolbiblioteksstatistik som presenterades i juni 2012 blev därför en stor besvikelse. Kartläggningen visar på en ojämlig skolbibliotekssituation. Den visar att hälften av Sveriges elever saknar tillgång till bemannade skolbibliotek. Skolbibliotek bemannade med kompetenta bibliotekarier är en viktig resurs för elevers lärande och utveckling. Dessutom visar den att endast fyra av tio elever har tillgång till ett skolbibliotek som är bemannat minst 20 timmar i veckan. Det har inte heller skett någon säker ökning av antalet skolenheter med tillgång till skolbibliotek sedan 2008, då den senaste undersökningen gjordes. Kungl. biblioteket bör få i uppdrag att ta fram en strategi som ska se till att inga skolhuvudmän bryter mot lagen.

Litteraturen och läsandet är en bildningsväg som särskilt ska värnas. Det är med oro vi ser att läsandet, även bland barn och unga, och bibliotekslånen minskar. Forskningen visar att lusten att läsa är viktig för läsförmågan. För barnens del är föräldrarnas inställning till läsning och högläsning betydelsefull. Men svenska barn får allt sämre tillgång till böcker i hemmen och har allt färre läsande förebilder. Detta har en negativ inverkan på resultaten i skolan.

Vi föreslår att regeringen tar fram en nationell handlingsplan för läsfrämjande – alla krafter måste samlas för att genomföra ett läslyft för Sverige. Satsningen ska inbegripa såväl barn som vuxna. Handlingsplanen ska samordnas av en nationell biblioteksmyndighet. I arbetet är det viktigt att involvera folkrörelserna: fackföreningarna, idrottsrörelsen och det ideella föreningslivet.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

24. Reglering av skolbibliotek, punkt 19 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Kr326 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4 och

2012/13:Ub211 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Skolbiblioteket fyller en alldeles egen funktion. Sedan 2011 ska alla skolenheter, oavsett huvudman, enligt skollagen (2010:800) ha tillgång till skolbibliotek. Det är ett viktigt steg framåt, men många skolor har valt att ha ett tillfälligt bokbestånd i stället för ett riktigt skolbibliotek med utbildad personal. Även om en skolenhet uppger att de har tillgång till ett skolbibliotek har dessa många gånger inte alla de funktioner, resurser och den tillgänglighet som ett skolbibliotek bör ha för att fungera som en pedagogisk resurs för skolan. Det finns inte någon grundläggande definition av vad ett skolbibliotek är.

Närmare hälften av landets alla elever saknade år 2012 tillgång till ett skolbibliotek eller ett skolbibliotek som var bemannat. Det är anmärkningsvärt att 210 000 elever i grundskolan och gymnasiet inte har tillgång till skolbibliotek på den skolenhet där de är elever. Drygt 150 000 elever går på skolenheter som har tillgång till ett obemannat skolbibliotek som endast är öppet för enskilda klasser. Drygt 230 000 elever går på skolenheter som har tillgång till ett obemannat bibliotek som ändå är öppet för alla elever. På de skolbibliotek som har bemanning är den ofta så låg att skolbibliotekspersonalen inte hinner undervisa eleverna i informationssökning och källkritik. De hinner heller inte göra särskilda insatser för elever med läsvårigheter. Endast fyra av tio elever har tillgång till ett skolbibliotek som är bemannat minst 20 timmar per vecka.

Det är elevernas behov som ska stå i centrum vid utformningen av skolbiblioteket. Biblioteket är inte enbart ett verktyg för att förbättra elevernas läsförmåga och deras förmåga att ta till sig olika kunskaper. Det handlar lika mycket om att ge eleverna möjlighet att möta skönlitteraturen på sina egna villkor och om att ha inflytande över skolbiblioteksverksamheten. Skolbibliotekens roll och uppgifter måste därför förtydligas och lyftas fram. I skollagen (2010:800) ska det finnas en tydlig definition av skolbibliotek och regler för tillgänglighet, kvalitet, öppettider, personalkrav m.m. Särskilt viktigt är att det finns bestämmelser om personalens utbildning och om att personalens arbete ska vara en integrerad del av pedagogiken.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

25. Bibliotek i förskolan, punkt 20 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Kr326 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

Det krav på skolbibliotek som finns i dag gäller tyvärr inte förskolan. Det kan möjligen ha varit förståeligt så länge som skolbiblioteken definierades enbart som instrument för rent pedagogiska ambitioner och så länge som förskolan inte omfattades av principen om det livslånga lärandet. I dag är läget ett annat. Förskolans uppgift är mycket vidare än att bara omfatta det rena lärandet. Vi vet i dag vilken betydelse det har även för de mycket små barnen, deras kreativitet och fantasi, och i förlängningen för deras framtida möjligheter i samhället, att de kommer i kontakt med böcker och litteratur på ett tidigt stadium, långt innan de själva kan läsa. Ansvaret för förskolebarnens ständiga tillgång till böcker, och löpande förnyade bokbestånd, måste ligga på förskolans ledning, inte på den enskilda förskolläraren. Förskolans behov av bibliotek bör tillgodoses i skollagen (2010:800).

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

26. Bibliotekssamarbeten och biblioteksplaner, punkt 21 (MP)

av Esabelle Dingizian (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub456 av Tina Ehn m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Skolbiblioteksverksamheten kan integreras i folkbiblioteket. Små skolor i glesbygd kan behöva stöd för att utveckla lösningar för möjlighet till skolbibliotek, kanske genom ett samarbete med närliggande folkbibliotek eller annat bibliotek, kontinuerlig bokbuss, samarbete med högskola eller någon annan lösning.

Folkbibliotek och skolbibliotek kan alltså samarbeta och utveckla skolbiblioteksverksamhet, något som också verkar ske på många håll, men det räcker inte att skolans elever befinner sig inom folkbibliotekets väggar. Det ska finnas ett ordnat samarbete; en formell överenskommelse. Integrerat innebär att ett beslut tagits på politisk nivå om att skolbiblioteket ska dela resurser med någon av kommunens folkbibliotek (en filial eller ett huvudbibliotek).

Få kommuner verkar ha någon skolbiblioteksplan, och få kommuner med biblioteksplaner verkar ha skolbiblioteksverksamheter i sin planering. Skolan och skolbiblioteken har stora möjligheter till ett närmare samarbete om flera frågor som t.ex. temaarbeten och bokinköp, samtal och reflektion om böcker, undervisning om informationssökning samt källkritik och kritiskt granskande.

Skolans pedagogiska uppdrag är stort och här kan skolbibliotek fylla en viktig funktion. I rapporten från Kungl. biblioteket om skolbibliotek (Skolbibliotek 2012) har man inte kunnat konstatera något som skulle styrka att skolor med skolbibliotek har elever med ”bättre” betyg. Vad som dock kan konstateras är att betygsmedelvärdet inte är lägre på skolor som har tillgång till skolbibliotek och att det även finns en liten tendens till att slutbetygsmedelvärdet i avgångsklasserna på skolenheter som har tillgång till ett skolbibliotek som pedagogisk resurs är något högre jämfört med skolenheter som saknar tillgång till skolbibliotek.

I en skolbiblioteksplan skulle man även kunna hantera tillgången på titlar på minoritetsspråk och frågan om talbokstillstånd. Om det saknas skolbibliotek kan man inte ansöka om talbokstillstånd, även om man har elever med behov av talböcker. För att skolbibliotekens roll och viktiga funktion ska förtydligas behövs skolbiblioteksplaner.

Litteraturutredningen (dir. 2011:24), som presenterade sitt slutbetänkande (SOU 2012:65) hösten 2012, uppmärksammar problemen med att läsförståelsen minskar, att läsfärdigheten bland unga människor stadigt försämras och att det finns stora brister i läskunnighet hos framför allt pojkar.

Det finns grupper i samhället där brister i läsfärdigheten utmärker sig mer och det finns en koppling till var man bor. Ett mönster som visar sambanden mellan ofullständiga slutbetyg och låg läsförståelse i tidiga år kan urskiljas.

För en ökad läsförståelse, för att väcka nyfikenhet för det skrivna ordet och för att stärka barns och ungas möjligheter till bildning och utveckling är skolbibliotek och skolbibliotekariernas roll mycket viktiga.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

27. Nationell IT-strategi för skolan, punkt 22 (S, MP, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svan-torp (S), Esabelle Dingizian (MP) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 20.

Ställningstagande

EU-kommissionen har listat åtta nyckelkompetenser för ett livslångt lärande. En av dessa är just digital kompetens. Digital kompetens är ett vitt begrepp som innefattar flera olika delar, från att ha kunskaper i hur

man hanterar datorer, mobiltelefoner och programvaror till att utveckla en kritisk och reflekterande attityd till informations- och kommunikationsteknologi.

Det finns två huvudskäl till att förstärka arbetet med IT i skolan. Det ena är det pedagogiska. IT är ett bra verktyg att bedriva undervisning med och IT-användning stöder de flesta ämnen och lärsituationer. Det andra handlar om skolans uppdrag att rusta eleverna för framtiden, såväl som medborgare som arbetstagare eller företagare. Kravet på att behärska IT är starkt redan i dag och kommer att vara en självklarhet i framtiden. Därför är det viktigt att skolan hjälper till att överbygga digitala klyftor och kompensera för elevernas olika förutsättningar utifrån hemförhållanden.

Sverige är ett av världens mest teknikutvecklade länder och ska även i fortsättningen vara en framstående IT-nation. Därför är det oroande att Sverige halkat efter jämfört med andra länder när det gäller utvecklandet av lärandet med stöd av digital teknik. Skolverkets uppföljning som presenterades våren 2009 visar att tillgången till IT i skolan ökar men framför allt att det finns betydande skillnader mellan skolorna. Vi vill ha en modern skola för alla elever. Elevernas tillgång till IT är en central del av detta. Staten har ett ansvar och detta måste tydliggöras i en nationell IT-strategi för skolan. Det kommer att stärka Sverige som kunskapsnation.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan

28. IT-satsningar i skolan, punkt 23 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub211 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi lär genom våra sinnen. All forskning och all erfarenhet visar att framför allt elever i behov av särskilt stöd lär sig lättare när alla sinnen kan användas, t.ex. när ljud och bild förstärker inlärningsprocessen. Samtidigt öppnar sig den digitala klyftan i den svenska skolan. Skolan klarar inte sitt kompensatoriska uppdrag inom IT-området. Det som är en självklarhet för alla andra i arbetslivet – tillgång till moderna arbetsredskap – förvägras lärare och elever.

Fortfarande är det en fjärdedel av alla lärare som inte har en egen dator i jobbet. Det finns knappast någon arbetsplats där det inte är en självklarhet att alla anställda har en egen dator. För elevernas del är det ändå sämre ställt – fortfarande ses den skola som erbjuder en dator till varje elev som en föregångsskola, i stället för att det ska vara en självklarhet.

IT-satsningar handlar både om infrastrukturen – datorer – och om kompetensen hos lärare och elever. Förutom att många lärare saknar egna datorer, saknar många också utbildning i källkritik. Det är viktigt att lärarna har kunskap i källkritik för att de ska kunna bidra till att eleverna utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till de uppgifter som de kan ta del av via sina datorer. IT, både som arbetsverktyg och pedagogiskt redskap, är viktigt för en skola som ska utbilda för framtiden.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur varje lärare och elev kan få tillgång till en dator och kunskap i källkritik.

29. Elevhälsa, punkt 24 (S, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svan-
torp (S) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 28 och
avslår motion

2012/13:Ub493 av Anne Marie Brodén (M).

Ställningstagande

Vi vill rikta särskilda insatser till de barn som har extra stora behov. Många barn med psykiska problem behöver hjälp och stöd i ett tidigt skede, och då behövs en välfungerande elevhälsa. Skolan ska vara en hälsofrämjande miljö. En god hälsa är en förutsättning för lärande, och elever som under sin uppväxt anammar en hälsofrämjande livsstil behåller den ofta som vuxna. En god hälsa är också en förutsättning för lärande. Alla elever ska ha rätt till goda och näringsriktiga skolmåltider och alla elever behöver röra på sig varje dag. Skolidrotten behöver utformas så att den stärker alla elevers lust att röra på sig och ska vara utspridd under hela året så att den stärker elevernas hälsa och inlärningsförmåga.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

30. Diskriminering och kränkande behandling, punkt 25 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S) och Gunilla Svantorp (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 29 och 30 samt avslår motionerna

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 5,

2012/13:Ub355 av Hans Hoff (S) och

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Den svenska skolan ska stå för absolut nolltolerans mot mobbning och kränkande behandling. Det är helt oacceptabelt att en enda elev ska behöva gå till skolan och vara rädd för att utsättas för mobbning och kränkningar. Elever som blivit utsatta för mobbning berättar ofta om att de utsätts för en andra kränkning när de inte tas på allvar och inte blir trodda av de vuxna i sin närhet. Vi behöver förstärka arbetet mot mobbning, kränkningar, trakasserier och diskriminering i skolan. För att skolorna ska ha möjlighet att kunna genomföra ett lyckat arbete mot mobbning krävs kvalitetssäkrade och evidensbaserade antimobbningsmetoder och kunskap och kompetens om mobbningsmekanismer. Lärare och annan skolpersonal behöver få den kunskap och kompetens som krävs såväl för att kunna arbeta förebyggande mot mobbning som för att kunna hantera reella mobbningsituationer. Vilka metoder som fungerar måste undersökas genom forskning och utvärderas.

Gemensamma ordningsregler ska utarbetas av elever, föräldrar och personal tillsammans och det ska framgå av skollagen (2010:800).

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

31. Diskriminering och kränkande behandling, punkt 25 (MP, V)

av Esabelle Dingizian (MP) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 5 och avslår motionerna

2012/13:Ub355 av Hans Hoff (S),

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 29 och 30 samt

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Skolan är en av samhällets viktigaste normskapande instanser. Skolgången kan också vara en jobbig tid för den som av något skäl betraktas som avvikande i andras ögon. Det har hänt en hel del på området. Till exempel regleras arbetet mot diskriminering och kränkande behandling sedan 2009 i både diskrimineringslagen (2008:567) och skollagen (2010:800). Både förskolan och skolan ska varje år upprätta en likabehandlingsplan och en årlig plan mot kränkande behandling. Det finns bra verktyg för detta via Diskrimineringsombudsmannens (DO) hemsida.

Skolinspektionen har tillsynsansvar. Skolverket kom våren 2012 med allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Då ansvaret för det pedagogiska arbetet ligger hos varje rektor eller förskolechef är det viktigt att de arbetar aktivt med att se till så att lärare och elever har tillgång till skolmaterial där hbtq-frågor behandlas på ett icke-diskriminerande sätt. Ansvaret ligger därmed på rektorerna och förskolecheferna att se till så att läromaterialet är modernt och uppdaterat och att inte heteronormen är genomgående i undervisningsmaterialet.

Det finns alltså numera både regelverk och stöd, men det gäller att det efterföljs även i praktiken. Vi menar att samhället behöver säkerställa att unga hbtq-personer ska mötas av en icke-heteronormativ skola. Skolinspektionen har fram tills nu inte gjort någon särskild genomgång av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, något vi anser bör göras. Efter att Skolverkets nya allmänna råd i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) har gällt en tid bör Skolinspektionen ges i uppdrag att se över situationen för hbtq-personer i skolan och heteronormativiteten i undervisningen.

Viktigt är också särskilda projekt och initiativ, t.ex. HBT & Heder som drivs av RFSL och är en stödsida för unga hbtq-personer utsatta eller i riskzonen för hedersrelaterat våld. Projektet Under ytan – om att förstå och förändra normer och värderingar i skolan – drevs i samma konstellation och avslutades 2008, men det finns fortfarande material att beställa och arbeta med. En nyckelfråga är att studenter som går lärarutbildningar får tillräcklig obligatorisk undervisning i hbtq-frågor.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

32. Diskriminering och kränkande behandling, punkt 25 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 10 och avslår motionerna

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 5,

2012/13:Ub355 av Hans Hoff (S) och

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 29 och 30.

Ställningstagande

Det är ingen lätt uppgift att öppna dörren till ett liv som baseras på andra grundläggande värderingar än de som tidigare utgjort basen för verklighetsuppfattningen, och det måste ske på ett respektfullt sätt. Dessutom måste risken för repressalier från familjen minimeras. För att våga bryta sig loss från hedersförtryck måste offren vara säkra på att få den hjälp de söker utan att riskera en förvärrad situation, och denna säkerhet måste förmedlas via personalen. För att detta arbete ska ske på ett så säkert sätt som möjligt vill jag att skolpersonal beläggs med anmälningsplikt vid misstanke om att en elev lever under hedersrelaterat förtryck. Tillsammans med socialtjänsten och polisväsendet ska därefter individuella handlingsplaner tas fram för varje utsatt barn.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

33. Jämställdhet och genus, punkt 26 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S) och Gunilla Svantorp (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 32 och avslår motionerna

2012/13:Ub212 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 2–4 och

2012/13:Ub444 av Kerstin Engle m.fl. (S).

Ställningstagande

En jämställd skola är en skola där både flickor och pojkar trivs, utvecklas och lär sig mycket. I skolan finns betydande skillnader i prestationer, upplevelser och preferenser mellan grupperna flickor respektive pojkar. Pojkar presterar i genomsnitt sämre än flickor, och får därför sämre betyg. Programvalen till gymnasiet är könsstereotypa – särskilt valen till de yrkesförberedande programmen. Flickor är mer stressade i skolan och mår generellt sämre i tonåren.

Det är en utmaning för skolan att bryta de könsnormer som grundläggs utanför skolans väggar. Om jämställdhetsarbetet i skolan ska bli effektivt måste det bedrivas kontinuerligt och inte i projekt för en begränsad tid vare sig nationellt eller på den enskilda skolan. Jämställdhetsarbetet i skolan bör bedrivas enligt principen om jämställdhetsintegrering.

Det finns ett behov av att förstärka den del av jämställdhetsarbetet som handlar om ämnesstoffet och ämnesdidaktiken. Ämnesstoffet måste spegla både kvinnors och mäns erfarenheter. Om skolan via läroböckerna och undervisningen i de olika ämnena ger en enkönad bild av exempelvis historien, litteraturhistorien eller samhällskunskapen, som innebär att i huvudsak endast männens erfarenheter representeras, är detta ett allvarligt jämställdhetsproblem. Ämnesdidaktiken och arbetssätten i skolan bör så långt möjligt bygga på evidens och varieras för att passa elevers olika sätt att lära. Jämställdhet är ett kunskapsområde, och lärare behöver kunskaper för att kunna anlägga jämställdhetsperspektiv på ämnesinnehållet och ämnesdidaktiken i skolan.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

34. Jämställdhet och genus, punkt 26 (V)

av Wiwi-Anne Johansson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub212 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkandena 2–4 och avslår motionerna

2012/13:Ub444 av Kerstin Engle m.fl. (S) och

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 32.

Ställningstagande

Jämställdhet är en politisk viljeyttring som en majoritet av alla politiska partier har enats om. Därför har jämställdhetssträvandena också skrivits in i de dokument som styr skolan och den högre utbildningen. För grundskolan och gymnasieskolan ingår jämställdhet i läroplanerna, dels i den värde-

grund som verksamheten ska gestalta och förmedla, dels när det gäller rätten till likvärdig utbildning och rätt till lika behandling. I skollagen (2010:800) anges att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna som t.ex. jämställdhet. I 1 kap. 5 § högskolelagen (1992:1434) finns en bestämmelse om att jämställdhet mellan kvinnor och män alltid ska iaktas och främjas i högskolornas verksamhet.

För att kunna leva upp till regelverket krävs kunskap hos all personal i skolan. Men framför allt måste elever och studenter ges kunskap för att själva kunna bilda sig en egen uppfattning, ta ställning och agera för förändring. För att nå dit är kunskap om könsmaktsordningen, kvinnors och mäns olika livssituation i olika tid och rum och olika feministiska teorier och samhällsanalyser ett grundläggande verktyg.

En grund för detta är den definition av jämställdhet som FN:s organisation för samarbete mellan länderna inom utbildning, vetenskap, kultur, kommunikation och information (Unesco) arbetar efter och som i utbildningsområdet inkluderar åtminstone tre dimensioner. Den första handlar om jämställdhet i termer av lika tillgång till utbildning, den andra om jämställdhet i utbildning och den tredje om jämställdhet genom utbildning. Sverige uppfyller Unescos jämställdhetsmål vad gäller den första dimensionen. Här har flickor och pojkar, kvinnor och män samma formella rätt till utbildning. Samtidigt vet vi att flickor och pojkar väljer olika inriktningar på sin utbildning. Pojkar prioriterar i högre grad än flickor studieval som leder till yrken inom bl.a. teknik, bygg och hantverk, medan flickor i större utsträckning prioriterar vård, omsorg och skola.

Unescos andra dimension när det gäller jämställdhet i utbildning berör flera olika aspekter. Dels handlar det om frihet från diskriminering och bemötandet i skolan och under utbildningen, dels handlar det om innehållet i utbildningen, dvs. jämställdhet som ett kunskapsområde. Det senare är relaterat även till den tredje dimensionen som berör jämställdhet genom utbildning. Jag menar att Unescos andra och tredje definition – jämställdhet i och genom utbildning – inte uppfylls i svensk utbildning och därför måste prioriteras.

I Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 finns avsnitt om skolans uppdrag. Här beskrivs ett antal perspektiv som ska finnas med i all undervisning: ett historiskt perspektiv, ett internationellt perspektiv, ett etiskt perspektiv och ett miljöperspektiv. Jag menar att till dessa bör läggas ett genusperspektiv som ges följande lydelse:

Genom genusperspektivet får eleverna möjlighet att ytterligare nansera frågorna om mångfald, makt och jämlikhet. Undervisningen stöder därmed eleverna i deras identitetskapande process samt ger dem förutsättningar att själva ta ställning och påverka rådande könsmaktsstrukturer.

I Läroplan för gymnasieskolan 2011 bör avsnittet om genusperspektiv placeras direkt efter det etiska perspektivet och ges följande lydelse:

Genusperspektivet stöder elevernas utveckling och identitetsskapande process. Det ska ge kunskap om makturelationen mellan gruppen kvinnor och gruppen män samt om hur begreppen kvinnligt och manligt konstrueras inom en patriarkal ordning. Det ska ge eleverna förutsättningar att själva ta ställning och kunna påverka rådande könsmaktsstrukturer.

På högskolenivå menar jag att som ett första steg måste kunskapsaspekten av jämställdhet skrivas in i examensordningarna. Det gäller alla examina, men det är särskilt viktigt och betydelsefullt i alla de utbildningar som leder till yrken som medför arbete med människor, såsom lärare, läkare, sjuksköterskor, jurister, socionomer, psykologer, studievägledare m.fl. För t.ex. lärarexamen föreslår jag att följande lydelse införs i examensordningen:

Lärarstudenten ska inse betydelsen av könsmaktsordning i skolans hela verksamhet och i undervisning, i relationen till eleverna likväl som vid val av och presentation av ämnesstoff.

För att underlätta samverkan mellan nyexaminerade och redan verksamma lärare måste också genuskunskap prioriteras i all lärarfortbildning. Det samma gäller socionomer, läkare, sjuksköterskor, jurister, psykologer, studievägledare m.fl.

För att förbättra och förstärka jämställdhetsarbetet i förskolan och skolan föreslog Vänsterpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet medel i budgetpropositionen för 2002 för att utbilda minst en genuspedagog i varje kommun. Tanken var att genuspedagogerna skulle arbeta med jämställdhetsfrågor i den pedagogiska praktiken för att höja kvaliteten och öka måluppfyllelsen inom detta kunskapsområde.

För att jämställdhetsarbetet ska vara framgångsrikt måste det finnas med i hela verksamheten i förskolan och skolan. Därför måste varje anställd få tillräcklig kunskap och medvetenhet om hur det egna förhållningssättet och den pedagogiska verksamheten påverkar ur jämställdhetssynpunkt. Genuspedagogerna skulle kunna ha en viktig del i detta arbete, men för att de ska få möjlighet att nå alla anställda krävs att de är fler. En genuspedagog per kommun är otillräckligt.

En annan förutsättning för att genuspedagogernas kompetens ska kunna tas till vara är att de har tillräckligt med tid och resurser till sitt förfogande. Alltför många av dem som har utbildat sig till genuspedagoger måste bedriva jämställdhetsarbetet inom ramen för sina ordinarie tjänster. Det finns därför ett stort behov av mer resurser för att inrätta särskilda tjänster för genuspedagogerna i kommunerna och på skolorna.

Jämställdhetsdelegationen föreslog 2006 att det skulle finnas minst en genuspedagog per 25 anställda år 2012. Trots att det inte finns någon nationell statistik över genuspedagoger hos vare sig Utbildningsdepartementet, Skolverket eller Sveriges Kommuner och Landsting kan jag konstatera att det målet långt ifrån är uppnått.

Det finns därför ett behov av att höja statens bidrag till kommunerna för att göra det möjligt att anställa fler genuspedagoger.

Regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att utarbeta råd och riktlinjer för hur genuspedagogerna ska arbeta med jämställdhetsfrågorna för att deras kunskaper ska kunna utnyttjas på bästa sätt. Skolverket bör dessutom få i uppdrag att upprätta nationell statistik över genuspedagoger.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

35. Inflytande i skolan, punkt 27 (S)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S) och Gunilla Svantorp (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 34 och 35 samt avslår motion 2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

I flera kommuner finns i dag s.k. självstyrande skolor, dvs. skolor som kommunen har inrättat en lokal styrelse för. Det innebär att kommunala skolor får en ökad organisatorisk och administrativ frihet gentemot den kommunala förvaltningen. De självstyrande skolorna arbetar mycket målmedvetet med att involvera personal, elever och föräldrar i skolornas utvecklingsarbete samt att öka deras insyn. Vi vill att erfarenheterna och resultaten i dessa skolor noga ska dokumenteras och utvärderas, för att se hur de kan utveckla andra kommunala skolor.

Ska skolan lyckas anpassa undervisningen till varje enskild elevs unika behov krävs ett ökat elevinflytande i vardagen och en dialog i klassrummet. Elever som är delaktiga och får ta ansvar skapar också en tryggare skola och en bra studiemiljö.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

36. Inflytande i skolan, punkt 27 (MP)

av Esabelle Dingizian (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP) yrkande 4 och avslår motion

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkandena 34 och 35.

Ställningstagande

Alla föräldrar vill sina barns bästa. Det är viktigt att alla föräldrar verkligen vet och förstår hur skolan fungerar och vad barnen gör där. Annars kan rädsla och rykten uppstå, som kan innebära att föräldrar inte vill att deras barn (mest döttrar) deltar i t.ex. sex- och samlevnadsundervisningen. Jag vill öka skolans möjligheter att ha dialog med även de föräldrar som inte kommer till föräldramöten eller förstår vad som sägs där. Jag vill främja skolans möjligheter att anställa personal som har i särskild uppgift att vara en bro mellan skolan och hemmet.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

37. Vissa undervisningsämnen, punkt 28 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Ub430 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 3 och avslår motionerna

2012/13:Ub339 av Hans Wallmark (M),

2012/13:Ub345 av Jessika Vilhelmsson (M) och

2012/13:Ub420 av Helena Bouveng (M).

Ställningstagande

För att ungdomar ska kunna ställa känsliga frågor till utomstående och för att komplettera den undervisning som lärarna kan ge kan det vara nödvändigt att någon neutral person utifrån kommer och samtalar om sexualitet och samlevnad. Detta bör dock inte vara lobbyorganisationer som RFSU med en uttalad agenda utan personer med rätt utbildning och kompetens såsom barnmorskor och sjuksköterskor som har god kunskap i ämnet och kan vara objektiva och sakliga. De kan även fungera som en länk mellan skolan och ungdomsmottagningarna. För att höja statusen på samlevnadsfrågorna och ge elever möjlighet att reflektera kring frågor som har med relationer, jämställdhet, kärlek, respekt och ansvar att göra kan dessa med fördel kompletteras med undervisning från kuratorer, socialpedagoger, betendevetare eller liknande.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilda yttranden

1. Förutsättningar för fristående skolor, punkt 6 (V)

Wiwi-Anne Johansson (V) anför:

Jag har valt att inte reservera mig mot utskottets beslut men vill med ett särskilt yttrande framföra min syn på kommunens roll vid etableringen av fristående skolor. Jag hänvisar också till kommittémotion 2009/10:Ub206 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) för en mer utförlig beskrivning.

Sedan början av 1990-talet är det kommunerna som har ansvaret för skolans organisation och ekonomi. Staten styr genom nationella måldokument och tillsyn. I ett sådant system är det orimligt att en fristående skola ska kunna bedrivas i en kommun mot kommunens egen vilja. Kommunen borde därför ha ett inflytande över etableringen av en fristående skola på så sätt att Skolinspektionen endast kan godkänna en ny fristående skola som bidragsberättigad om kommunen i fråga har tillstyrkt ett sådant beslut. Dessutom, om kommunen säger nej till etableringen av en fristående skola skulle det innebära att Skolinspektionen måste fatta beslut om att skolan inte har rätt till bidrag.

2. Övrigt om fristående skolor, punkt 7 (S, MP)

Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S) och Esabelle Dingizian (MP) anför:

Vi väljer att inte reservera oss mot utskottets beslut mot bakgrund av den överenskommelse som har ägt rum mellan en majoritet av partierna (M, FP, C, KD, S och MP) i den parlamentariskt sammansatta Friskolekommittén. Eftersom förslagen i motionerna 2012/13:Ub465 (S) yrkandena 23, 25 och 26 och 2012/13:Ub494 (S) yrkande 20 i huvudsak har blivit tillgodosedda genom överenskommelsen avvaktar vi regeringens proposition med anledning av det kommande betänkandet från Friskolekommittén.

Vi vill i detta sammanhang lyfta fram vår uppfattning i några frågor.

Vi anser att skattemedel avsedda för skolan ska gå till skolan. Vi vill se en ökad granskning av skolors ekonomi och ser behov av att kunna ingripa i de fall där offentliga anslag har använts på ett felaktigt sätt. För att möjliggöra en ökad insyn i hur skolorna använder de offentliga anslagen ska varje skola öppet redovisa sin ekonomi på enhetsnivå. Motsvarande balans- och resultaträkningar ska upprättas per enhet för att göra det möjligt att följa hur resurserna används i verksamheten.

För att det ska vara kvaliteten och inte huvudmannaskapet som avgör hur väl en skola lyckas med sitt uppdrag, måste det vara lika villkor för kommunala och fristående skolor. Alla skolor ska ha samma krav på öppenhet, insyn och möjlighet till granskning från kommunerna och medbor-

garna samt meddelarfrihet för de anställda. För att kommunala och fristående skolor ska få lika villkor på riktigt behöver en helhetsanalys göras av de olika huvudmännens förutsättningar.

Vi anser också att det måste bli lättare att välja skola utifrån god kunskap. Alla skolor ska delta i öppna jämförelser där man anger lärartäthet, andel behöriga lärare, resultat på nationella prov etc. Det behövs därtill skärpta regler för marknadsföring av skolor så att skolorna endast får ”locka” med det som är relevant för eleverna. Genom att stärka lärarnas ställning, föräldrarnas information och kommunernas insyn kan vi använda resurserna bättre och stärka möjligheten att välja skola utifrån relevanta fakta.

Det finns i dag mycket få krav på de huvudmän som vill starta en fristående skola. Vi vill skärpa kvalitetskraven för tillstånd så att inte oseriösa huvudmän får tillstånd att starta en skola. Att driva en skola ska vara ett långsiktigt åtagande då ett påtvingat byte av skola är dåligt för eleverna. Långsiktighet hos ägare av en skola ska därför krävas för att tillstånd ska ges från Skolinspektionen. Ägarbyten ska inte heller kunna ske utan att nytt tillstånd från Skolinspektionen inhämtas.

Det finns en risk för att vinstdrivande fristående skolor sänker utbildningens kvalitet i syfte att maximera vinsten. Det finns också tecken på att så sker; lärartätheten bland de vinstdrivande fristående skolorna är betydligt lägre än i kommunala och icke vinstdrivande fristående skolor. Då vinsterna av att missköta skolverksamhet i dag kan vara stora bör kraftfulla ekonomiska och juridiska påföljder kunna utdömas när ägare och skolledning missköter sina uppdrag, och om en fristående skola går i konkurs ska kostnaden för det inte kunna vältras över på kommunen. Vi anser att våra gemensamma medel inte bör kunna slösas bort vid avknoppning av skolor.

Vidare anser vi att skolor inte ska drivas i vinstsyfte. För att tillstånd ska ges av Skolinspektionen så ska det framgå av bolagsordningen eller motsvarande att utdelning av vinst till aktieägarna inte är syftet med skolverksamheten.

3. Övrigt om fristående skolor, punkt 7 (V)

Wiwi-Anne Johansson (V) anför:

Jag har valt att inte reservera mig mot utskottets beslut men vill med ett särskilt yttrande peka på några problem som gäller för de fristående skolorna. Jag hänvisar också till kommittémotion 2009/10:Ub206 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) för en mer utförlig beskrivning.

Jag anser att vi behöver en likvärdig skola som ger alla samma möjligheter att skaffa sig kunskap och utvecklas efter sina egna förutsättningar och behov oavsett bakgrund. Tyvärr blir den svenska skolan allt mindre likvärdig. Resurser omfördelas från de elever som har sämst förutsättningar och därför har störst behov av stöd och stimulans till elever med

goda förutsättningar i form av välutbildade föräldrar med god ekonomi. Om man ser på den sociala sammansättningen i olika skolor är det tydligt att omfördelningen sker från fattig till rik.

I flera av Skolverkets rapporter konstateras att skillnaden mellan skolor med avseende på elevresultat har ökat sedan 1998. Även skelsegregationen utifrån socioekonomisk bakgrund har ökat under samma tid. Förklaringen är möjligheten att fritt välja skola. En möjlighet som främst utnyttjas av föräldrar med högre utbildning, som placerar sina barn i skolor där det finns elever med samma bakgrund. De fristående skolorna utgör en väsentlig del av detta marknadsanpassade utbildningssystem och förstärker de negativa effekterna av den marknadsmässiga styrningen av skolan. Anledningen till detta är att Sverige har bland de mest generösa reglerna i världen för etablering av och verksamheten vid fristående skolor. Skolhuvudmannens intressen och rättigheter går före elevernas bästa.

Lagstiftningen tar inte hänsyn till elevernas rätt till kunskap och en bra utbildning, utan tar skolhuvudmannens parti när det finns allvarliga brister vid en fristående skola. Skolinspektionen kan i sådana fall återkalla skolans tillstånd. Om skolan överklagar Skolinspektionens beslut kan den fortsätta verksamheten vid dessa allvarliga brister under hela rättsprocessen. Det borde dock vara möjligt för Skolinspektionen att omedelbart stänga en skola med allvarliga brister, och skolan bör vara stängd under en eventuell rättsprocess.

När det gäller frågan om s.k. avknoppning av skolor är ett problem som har uppmärksamats om det är möjligt att privatisera skolan även om en majoritet av eleverna och personalen motsätter sig en privatisering. Och även om personal och elever ställer sig positiva till en privatisering är det inte säkert att framtida elever och anställda är av samma åsikt.

Ett särskilt problem uppstår när verksamhet som tidigare bedrivits i offentlig regi privatiseras. Den generella grundlagsfästa meddelarfriheten ersätts då med en långtgående tystnadsplikt. Detta innebär bl.a. att privat verksamhet får konkurrensfördelar på bekostnad av arbetstagarens möjlighet att meddela sig när det gäller exempelvis missförhållanden på arbetsplatsen. Detta är särskilt allvarligt just på grund av att verksamheterna finansieras med skattemedel, och för att det handlar om verksamheter där elever och föräldrar måste kunna ställa höga krav på kvalitet, trygghet och säkerhet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:K328 av Annelie Enochson (KD):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att föräldrar ska kunna tillförsäkras en allsidig och saklig undervisning i enlighet med Lpo 94 och Lgr 11.

2012/13:C305 av Jan Lindholm (MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur ett program för att åtgärda våra barns undermåliga arbetsmiljöer kan utformas och finansieras.

2012/13:So315 av Anita Brodén (FP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att förhindra mobbning och därmed minska risken för suicid.

2012/13:So397 av Anders Andersson (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ansvaret för en god arbetsmiljö i förskolor och skolor.

2012/13:So484 av Fredrik Schulte (M):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att försvåra för kommuner att stoppa möjligheten för elever i grundskolan att gå i skolor som ligger i andra kommuner än den eleven i fråga är skattskrivna i.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att förenkla tillståndsgivningen för friskolor så att ett helt nytt tillstånd inte behöver utfärdas varje gång en friskolekoncern önskar etablera en ny skola.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta kommunala och fristående skolor att lägga ut delar av sin undervisning på entreprenad till andra friskolor.

2012/13:So528 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka skolans styrdokument så att elever under sin skoltid ska få utbildning i barnkonventionen.

2012/13:So542 av Gunvor G Ericson m.fl. (MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lärares kunskap i mänskliga rättigheter, mångfald och konflikthantering bör prioriteras högre i lärarutbildningar och fortbildningar för lärare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja skolans möjligheter att anställa personal som har i särskild uppgift att vara en bro mellan hem och skola.

2012/13:So595 av Helena Leander m.fl. (MP):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett uppdrag till Skolinspektionen att se över situationen för hbtq-personer i skolan och heteronormativiteten i undervisningen.

2012/13:Kr207 av Lars Ohly m.fl. (V):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skolpersonalen bör ges kompetensutveckling i hur man kan integrera fysisk aktivitet i skoldagens samlade aktiviteter.

2012/13:Kr243 av Hans Olsson (S):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla skolor ska ha tillgång till skolbibliotek.

2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolbibliotek.

2012/13:Kr326 av Lars Ohly m.fl. (V):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga skollagens krav på skolbibliotek.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i lag tillgodose förskolans behov av bibliotek.

2012/13:Ub205 av Anders Andersson och Roland Utbult (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till kompensation till elever som felaktigt har placerats i särskolan.

2012/13:Ub206 av Andreas Carlson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att betyg ska kunna innehålla frivillig information om en elevs ideella engagemang inom ramen för skolans arbete.

2012/13:Ub207 av Emma Henriksson och Andreas Carlson (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten att överklaga slutbetyg.

2012/13:Ub208 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skolinspektionen ska kräva att bolag som ansöker om att starta skolor ska vara aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning (svb-bolag).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att aktiebolag som i dag driver skolor och inte ombildas till svb-bolag under en övergångsperiod ska fräntas tillstånd att driva skolor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Skolinspektionen ska återkalla tillståndet för olagligt "avknoppade" skolor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa nationella regler för resursfördelningen till skolan.

2012/13:Ub211 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgång till datorer och kunskap i källkritik.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en tydlig definition i skollagen av vad som får kallas skolbibliotek.

2012/13:Ub212 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan samt i högskoleförordningens examensordningar.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att utarbeta råd och riktlinjer för hur genuspedagogerna ska arbeta med jämställdhetsfrågorna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att upprätta nationell statistik över genuspedagoger.

2012/13:Ub217 av Ann-Kristine Johansson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om it i skolan.

2012/13:Ub218 av Agneta Gille och Lena Sommestad (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nationellt och internationellt verka för utbildning i hållbar utveckling.

2012/13:Ub222 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa ett ekonomiskt stöd för de kommuner som aktivt arbetar med tillgänglighetsanpassning av sina skolkaler.

2012/13:Ub223 av Annelie Enochson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ett förtydligande av skollagen som tillåter hemundervisning i enlighet med FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och Europakonventionen.

2012/13:Ub225 av Richard Jomshof och Margareta Larsson (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förskoleklassen ska bli en obligatorisk del av grundskolan, som därmed blir tioårig.

2012/13:Ub227 av Richard Jomshof och Carina Herrstedt (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett kommunalt veto mot friskoleetableringar.

2012/13:Ub228 av Richard Jomshof och Margareta Larsson (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om örnmärkning av skolpengen, nämligen att grundbeloppet som betalas ut till huvudmannen enligt 10 kap. 38 § och 16 kap. 53 § skollagen endast ska få användas för de ändamål som anges i respektive paragraf och ingenting annat.

2012/13:Ub230 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra information om organdonation till en obligatorisk del av skolans läroplan.

2012/13:Ub234 av Désirée Liljevall (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en strategi för en förbättrad tillgång till digitala hjälpmedel i skolorna.

2012/13:Ub237 av Désirée Liljevall (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mer fysisk aktivitet i skolan.

2012/13:Ub241 av Jabar Amin m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ för att stärka skolans demokratiuppdrag.

2012/13:Ub244 av Emma Henriksson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en flexibel skolgång där utbildningens mål kan nås under både kortare och längre tid än nio skolår.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa den nationella timplanen.

2012/13:Ub246 av Lena Hallengren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om legitimation för musik- och kulturskolelärare.

2012/13:Ub247 av Lena Hallengren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barns rätt till förskola eller skola under den tid de tvingas leva i skyddat boende med sin mamma.

2012/13:Ub249 av Lena Hallengren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lärarlegitimation för samtliga eller inga lärare och pedagoger.

2012/13:Ub252 av Helene Petersson i Stockaryd (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utbyggt system för distansundervisning i modersmål och i tvåspråkig undervisning på samtliga nationella minoritetsspråk.

2012/13:Ub257 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om närhetsprincipen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den utredning som ska utvärdera och analysera de stora skolreformerna som ett tilläggsuppdrag ska ta fram förslag på hur staten åter kan bli huvudman för den svenska skolan.

2012/13:Ub263 av Roland Utbult och Anders Andersson (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en elevhälsogaranti som garanterar att varje elev ska kunna få kontakt med elevhälsan under skoldagen.

2012/13:Ub268 av Anders Hansson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka antalet idrottstimmar i skolan.

2012/13:Ub271 av Andreas Carlson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka studie- och yrkesvägledarens roll som länk mellan skola och näringsliv.

2012/13:Ub273 av Andreas Carlson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja entreprenörskap och att privatekonomi ska ingå som kursmoment i grund- och gymnasieskolan.

2012/13:Ub281 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att varje skola bör ha en handlingsplan för och få utbildning i hur de ska hantera hedersrelaterat våld.

2012/13:Ub289 av Jennie Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka skolhälsovården.

2012/13:Ub310 av Mats Pertoft och Mehmet Kaplan (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att göra en översyn av reglerna om tilläggsbe-
lopp eller bidrag till elever i omfattande behov av särskilt stöd i fristående
förskolor och skolor samt tillgodose elevens lagenliga rätt till stöd.

*2012/13:Ub316 av Hannah Bergstedt och Fredrik Lundh Sammeli
(båda S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om behovsstyrd skolpeng.

2012/13:Ub317 av Gunnar Sandberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om vikten av fysisk aktivitet i skolan.

*2012/13:Ub324 av Richard Jomshof och Margareta Larsson (båda
SD):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om en hårdare granskning av de konfessionella friskolorna och
om att de ska följa styrdokument och lagstiftning.

2012/13:Ub325 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om att se över möjligheten att utöka minsta antalet skoldagar
eller garanterad undervisningstid inom grundskolan.

2012/13:Ub328 av Eliza Roszkowska Öberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om it i svensk utbildnings alla delar.

2012/13:Ub339 av Hans Wallmark (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om att inom den allmänna skolan skapa intresse för den s.k. Bun-
keflomodellen som ett sätt att skapa förutsättningar både för friskare
elever och för bättre inlärningsresultat.

2012/13:Ub342 av Jenny Petersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om att skapa möjlighet för att få fram fler unga entreprenörer.

2012/13:Ub345 av Jessika Vilhelmsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i
motionen om att ge skolan större frihet för friskvård, öka elevernas valfri-
het av fysisk aktivitet och se över ett ökat antal motionstimmar i skolan.

2012/13:Ub347 av Agneta Gille m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge kommunerna större möjligheter att påverka etableringen av friskolor.

2012/13:Ub353 av Roza Güclü Hedin och Carin Runeson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om friskolor som vill utöka elevantalet på befintliga program.

2012/13:Ub355 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell handlingsplan vad gäller nätmobbning.

2012/13:Ub359 av Catharina Bråkenhielm m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samma kvalitetskrav ska ställas på friskolor som på de kommunala skolorna.

2012/13:Ub363 av Johan Forssell (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättringar av skolidrotten.

2012/13:Ub372 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resurser i skolan.

2012/13:Ub373 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen av utbildningspolitiken.

2012/13:Ub381 av Désirée Liljevall (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över it-kompetensen bland landets lärare samt att planera för förbättrad tillgång till digitala hjälpmedel.

2012/13:Ub389 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om legitimation och behörighet för fritidspedagoger.

2012/13:Ub390 av Jan-Olof Larsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skattemedel avsedda för skolan ska gå till skolan.

2012/13:Ub395 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta kommunala utbildningsförvaltningar bedöma enskilda lovangelägenheter.

2012/13:Ub398 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förtydligande kring skolavslutning i en kyrka.

2012/13:Ub399 av Christer Akej (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolor på entreprenad.

2012/13:Ub400 av Christer Akej (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om begreppet särskola.

2012/13:Ub404 av Monica Green (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att organisera ett introduktionsår för lärare.

2012/13:Ub415 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av utbyggnaden av privata och fristående skolor.

2012/13:Ub419 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om socialt utsatta barns skolgång.

2012/13:Ub420 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolidrott för barn med funktionsnedsättning.

2012/13:Ub423 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga en nationell strategi för karriärvägledning.

2012/13:Ub429 av Richard Jomshof och Mattias Karlsson (båda SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svensk grundskola, gymnasieskola och komvux ska få ett statligt huvudmannaskap.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt utreda hur övergången till ett statligt huvudmannaskap ska ske.

2012/13:Ub430 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sex- och samlevnadsundervisningen bör kompletteras med undervisning av personer med rätt utbildning och behörighet såsom barnmorskor, sjuksköterskor och kuratorer.

2012/13:Ub431 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort möjligheterna till undantag från reglerna om legitimation och betygssättning i fråga om lärarlegitimation.

2012/13:Ub432 av Richard Jomshof och Margareta Larsson (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska verka för att de ändringar som föreslås i motionen införs i Lgr 11.

2012/13:Ub444 av Kerstin Engle m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av genuspedagoger i den svenska skolan.

2012/13:Ub446 av Lennart Axelsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten tillsammans med Sveriges Kommuner och Lands-ting ser över möjligheterna att ge de barnskötare som utbildat sig till förskollärare, genom s.k. lokal behörighet, tillgång till kompletterande utbildning och validering så att de uppfyller kraven för examen och därmed lärarlegitimation.

2012/13:Ub447 av Jennie Nilsson och Hans Hoff (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av översyn av regelverket för fristående skolor.

2012/13:Ub449 av Christer Adelsbo (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta regler för godkännande av konfessionella friskolor.

2012/13:Ub450 av Hans Olsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av skolbibliotek.

2012/13:Ub452 av Bo Bernhardsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en reformering av friskolesystemet som sätter undervisningskvaliteten och elevernas behov i centrum.

2012/13:Ub453 av Jabar Amin m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Specialpedagogiska skolmyndigheten bör få i uppdrag att ansvara för en nationell samordning av och likvärdig utbildning för alla döva och hörselskadade elever samt för dövblinda elever.

2012/13:Ub456 av Tina Ehn m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skollagen behöver förtydligas i fråga om skolbibliotekens bemanning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det vid de tillfällen då skolbiblioteksverksamhet integreras med folkbibliotek ska finnas ett ordnat samarbete, en formell överenskommelse med politiska beslut.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av biblioteksplaner.

2012/13:Ub460 av Richard Jomshof och Carina Herrstedt (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lika villkor för fristående och kommunala skolor.

2012/13:Ub465 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en modern kunskapsskola för alla – Sveriges främsta konkurrensfördel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en långsiktig skolpolitik.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skola som ger alla elever likvärdiga möjligheter att lyckas i skolan.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att resurser ska fördelas till skolor och elever efter behov.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utmaningar för duktiga elever.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om läsförmåga och läslust.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell it-strategi för skolan.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studie- och yrkesvägledning.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta villkor för alla skolor.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunernas inflytande vid etablering av fristående skolor.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skattemedel avsedda för skolan ska gå till skolan.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det måste bli lättare att välja skola utifrån fakta.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en modern elevhälsa.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studiero.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbete mot mobbning och kränkande behandling.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en jämställd skola.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om självstyrande skolor.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevinflytande.

2012/13:Ub468 av Carina Herrstedt och Mattias Karlsson (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av mer fysisk aktivitet i skolan och skolmiljöer som inbjuder till fysisk aktivitet.

2012/13:Ub469 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska utreda hur ett system med s.k. jourkolor ska kunna införas i samtliga svenska kommuner, dit den som inte fungerar i den normala skolsituationen ska kunna flyttas med omedelbar verkan.

2012/13:Ub470 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det i likhet med det system som finns i Finland måste finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en ny friskola avser att ge, t.ex. en viss pedagogisk profil eller språkprofil, för att en friskola ska få starta.

2012/13:Ub472 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett omarbetat förslag där det framgår att betyg ska sättas vid varje terminslut i alla ämnen utom språkval fr.o.m. årskurs 4 i grundskolan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten för rektorer att besluta om sammanfattande betyg för samhällsorienterande (SO) respektive naturorienterande (NO) ämnen i årskurs 6 ska tas bort.

2012/13:Ub473 av Anita Brodén (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om yrkeslegitimation för fler yrkesgrupper.

2012/13:Ub474 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör främja mellankommunala samarbeten som syftar till att ge barn i skyddat boende tillgång till förskole- eller skolplats.

2012/13:Ub478 av Monica Green (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att digitalisera undervisning och lärande.

2012/13:Ub484 av Börje Vestlund och Carin Runeson (båda S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kompetensutveckling av lärare.

2012/13:Ub492 av Anne Marie Brodén (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mindfulness i skolan som ett förebyggande verktyg mot mobbing.

2012/13:Ub493 av Anne Marie Brodén (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa ett krav på minst 20 timmars elevhälsa i Sveriges kommuner och deras skolor.

2012/13:Ub494 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att modernisera regelverket för fristående gymnasieskolor.

2012/13:Ub498 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att resurser ska fördelas till skolan och elever efter deras behov.

2012/13:Ub508 av Ulf Holm m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mer fysisk aktivitet i skolan.

2012/13:Ub516 av Jabar Amin m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att all bedömning fram till slutbetyg ska syfta till att främja elevens lärande och kunskapsutveckling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevers rätt till en allsidig bedömning i skolan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skolans system för bedömning och betygsättning ska vila på vetenskaplig grund.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om politikens uppdrag i skolans system för bedömning och betygsättning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nationella prov.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten för elever att få sina betyg omprövade.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett stärkt nationellt utvecklingsarbete för att stödja skolor och lärare i bedömningsarbetet, också i de årskurser där det i dag inte ges betyg.

2012/13:N234 av Anita Brodén (FP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av ökat entreprenörskap i skolan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samverkan mellan skolan och näringslivet.

2012/13:A291 av Sven-Olof Sällström och Julia Kronlid (båda SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genuspedagogik inte får genomsyra förskolans, grundskolans, gymnasieskolans och universitetens verksamhet.

2012/13:A385 av Mattias Karlsson och Erik Almqvist (båda SD):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge direktiv till landets skolor om att belysande och motverkande av svenskfientlighet ska ingå som en naturlig del i skolornas värdegrundsarbete.

2012/13:A394 av Carina Herrstedt m.fl. (SD):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regelbundna lokala kartläggningar av elevers attityder och erfarenheter gällande våra demokratiska fri- och rättigheter såväl som skyldigheter.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behov av att utveckla undervisningen om mänskliga rättigheter samt fördjupa skolans arbete med att förankra grundläggande svenska värderingar hos alla elever.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kontinuerliga utbildningar för skolpersonal i att förstå, identifiera och agera säkert gällande hedersförtryck.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anmälningsplikt för skolpersonal vid misstanke om hedersrelaterat våld eller förtryck i elevers hemmiljö.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nolltolerans mot särbehandling av elever baserad på kulturella eller religiösa trosuppfattningar.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 29

Motion	Motionärer	Yrkanden
29. Motioner som bereds förenklad		
2012/13:K328	Annelie Enochson (KD)	4
2012/13:C305	Jan Lindholm (MP)	3
2012/13:So315	Anita Brodén (FP)	2
2012/13:So397	Anders Andersson (KD)	2
2012/13:So484	Fredrik Schulte (M)	6 och 7
2012/13:So528	Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)	1
2012/13:Kr243	Hans Olsson (S)	6
2012/13:Ub205	Anders Andersson och Roland Utbult (båda KD)	
2012/13:Ub206	Andreas Carlson (KD)	
2012/13:Ub217	Ann-Kristine Johansson (S)	
2012/13:Ub222	Penilla Gunther (KD)	
2012/13:Ub225	Richard Jomshof och Margareta Larsson (båda SD)	
2012/13:Ub227	Richard Jomshof och Carina Herrstedt (båda SD)	
2012/13:Ub228	Richard Jomshof och Margareta Larsson (båda SD)	
2012/13:Ub234	Désirée Liljevall (S)	
2012/13:Ub237	Désirée Liljevall (S)	
2012/13:Ub244	Emma Henriksson (KD)	1 och 2
2012/13:Ub249	Lena Hallengren (S)	
2012/13:Ub263	Roland Utbult och Anders Andersson (båda KD)	
2012/13:Ub268	Anders Hansson (M)	
2012/13:Ub273	Andreas Carlson (KD)	
2012/13:Ub289	Jennie Nilsson (S)	
2012/13:Ub317	Gunnar Sandberg m.fl. (S)	
2012/13:Ub328	Eliza Roszkowska Öberg (M)	
2012/13:Ub342	Jenny Petersson (M)	
2012/13:Ub347	Agneta Gille m.fl. (S)	
2012/13:Ub363	Johan Forssell (M)	
2012/13:Ub372	Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S)	
2012/13:Ub373	Matilda Ernkrans m.fl. (S)	
2012/13:Ub381	Désirée Liljevall (S)	
2012/13:Ub390	Jan-Olof Larsson m.fl. (S)	
2012/13:Ub395	Johnny Skalin (SD)	
2012/13:Ub399	Christer Akej (M)	
2012/13:Ub423	Helena Bouveng (M)	
2012/13:Ub429	Richard Jomshof och Mattias Karlsson (båda SD)	1 och 2
2012/13:Ub431	Richard Jomshof m.fl. (SD)	
2012/13:Ub432	Richard Jomshof och Margareta Larsson (båda SD)	
2012/13:Ub449	Christer Adelsbo (S)	
2012/13:Ub450	Hans Olsson (S)	
2012/13:Ub456	Tina Ehn m.fl. (MP)	1

Motion	Motionärer	Yrkanden
2012/13:Ub460	Richard Jomshof och Carina Herrstedt (båda SD)	
2012/13:Ub468	Carina Herrstedt och Mattias Karlsson (båda SD)	
2012/13:Ub469	Richard Jomshof m.fl. (SD)	1
2012/13:Ub470	Richard Jomshof m.fl. (SD)	
2012/13:Ub472	Richard Jomshof m.fl. (SD)	1 och 2
2012/13:Ub473	Anita Brodén (FP)	
2012/13:Ub478	Monica Green (S)	
2012/13:Ub484	Börje Vestlund och Carin Runeson (båda S)	2
2012/13:Ub492	Anne Marie Brodén (M)	
2012/13:Ub508	Ulf Holm m.fl. (MP)	
2012/13:N234	Anita Brodén (FP)	2 och 3
2012/13:A291	Sven-Olof Sällström och Julia Kronlid (båda SD)	2
2012/13:A385	Mattias Karlsson och Erik Almqvist (båda SD)	4